

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02324

MADAM BABETA

Giovanni Boccaccio

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פרייז 10 סענט.

מאדאם
באבעטא

בעארייטעט נאך

פאקאטשיא,

— פון —

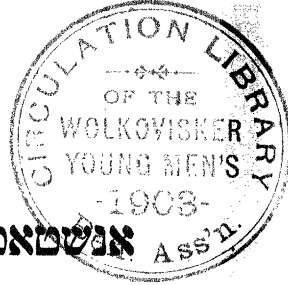
ד. מ. הערמאליין.

היברו פאבלישינג קאמפאני

87-85-83 קאנאל סט., ניו-יארק.

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85 Canal Street, New York.

אנטיסמיט א פאררעדע

— אָדער —

באהאמיטיא

דסיאוואני באקאטשיא, איז געבאָרען געווארען אין פלאָרענץ, איטאליע, אין יאָהר 1313 און אין געשטאָרבען אין יאָהר 1375. זיין פאטער איז געווען א קריסטאָן און געגעבען זיין זוהן א גוטע ערציהונג, מיט דער אבוזיכט פון איהם צו מאכען א נייסטליכע, וויא דאמאָלס איז געווען דיא מאָדע אונטער דער בעסערער קלאַסע אין איטאליען.

וויא עס שיינט אבער, איז באקאטשיא נים געווען ענטשקאַסען צו פיהרען א מאָנאָכען לעבען, און ער האט זיך גענומען שרייבען פאָעזיע אין זיין פריהער יונגענד, פערנאָבלעסיגענדיג דיא הייליגע ביכער פון דער קירכע.

באקאטשיא האט בערייזט כמעט גאנץ איטאליען און א היבשען טהייל פון פראנקרייך. ער איז געווען א מענש מיט א מערקווירדיגער בעאָבאכטונגס-קראפט, זאָ דאס בעשרייבענדיג עפעס, האט דאס אין זיין ענטהאלטען אלע איינצעלנהייטען וויא דאס בילד פון א קינסטלער-מאלער. באקאטשיא איז געווען פון דער נאטור לעבאָהאפט, מונכער און גענייגט צו צערטליכקייט און ליעבע. זיינע ליעבעס זיינען צאָהלרייך און זיין ערפאָהונג אין דער ליעבענדע נאטור פון פרויען איז געווען א טיכטיגער פערזענליכער שטודיום. אין דערזעלבער צייט האט ער גוט קענען געלערענט דיא גלחים פון זיין צייט און שטודירט אלע זייערע בענעהמונגען און אויפפיהרונגען.

זיין פאָעטישע און פליסענדע פּעדער, פול מיט סאטירע, וויטץ, הומאָר און נאטירליכע קענטניסע, האט איינגעדרונגען איבעראל, אין וואס ער האט געשייך דערס האט ארויסגערופען דיא גרעסטע אינטערעסע אונטער דעם דאמאָלדיגען איטאליענישען קעזער-פּובליקום. ער איז געוואָרען דער פאטער פון איטאליענישער

פּראָזא און דער פאַרשטעהער פון ראָמאַנטישער ליטעראַטור. זיין בוך „העקאמע
ראנע“ איז, צו דער נענענווערטיגער צייט איבערזעצט אין אלע אייראָפּעאישע
שפּראַכען, און מאַכט דומע קערלעך האַבען דאס פּערבאַטען צו לעזען, וויל עס
ענטהאַלט צוטייל וואָהרהיים איבער דער מענשליכער פּערדאַרבענער נאַטור.

באַקאַטישאַ, טראַטיץ דעם וואס ער ווערט בעשולדיגט אין אונטאַראַליטעט
און אפיקורסות, ווערט אונטערדעסען בעטראכטעט, זאָנאַר פון דיא נאַט'ס ננבים,
אכס איין אונזערשטערבארע ליטעראַרישע זייל, און ניט נאָר איין סאָדערנער
קלאַסישער שרייבער אין ענגליש, דייַטש און פּראַנצויזיש, האט זיך אנגעאיינגעט
זיין סטיל און זעננבעט זיינע אידעען.

אַט דאס איז באַקאַטישאַ און דערפאַר האָבען מיר בעשלאָסען מאַכע פון
זיינע פּערקען אריינצוברענגען אין דער אידישער ליטעראַטור.

אַכטוננספּאַלל,

ב. ראבינאוויץ.

© „מאָדאַם באַכעטע“ איז זיינע פון דאָ בעסטע פון זיין „רוקשטערנע“.

מאָראַם באַבעמא

1.

פאָטער לאָרענצא איז שוין געווען א מאַן פון א יאָהר זעכציג, און אבוואָהל א געזונטער און שטאַרקער מענש, האט ער געטראָגען מיט רעכט א נאָמען אַלס מאָראַליש, טראַטץ דעם וואס זיין פראָפעסיאָן אלס קאמפאָלישער גייסטליכער, האט איהם גיט ערלויבט ער זאך הייראַטעהען.

מאַנכע מענשען האָבען אפילו בעהויפטעם, אז זיין יונגענד איז גיט געווען גאַנץ פעהלער־פרייא, דערפאַר אבער, איז מיט איהם גיט געווען דער פאַל וויא מיט אנדערע, אז מען זאָל קענען אָנצייגען, אז דיעזע אָדער יענע פרוי איז אמאָל געווען זיין מעטרעסע, און אין דיעזען אָדער אין יענעם פינדעל הויז געפינען זיך זיינע קינדער. עס שיינט, אז פאטער לאָרענצא האט אימער פערשטאַנען וויא זיך צו האַלטען אין געזעלשאַפט דאָמיט מען זאָל אויף איהם גיט בעדראַפּען טייטלען מיט דיא פינגער.

ווען ער האט אין זיין יונגענד גיט געקענט איבערטראָגען דיא גלוטה פון ליעבע, האט ער געזוכט צו לעשען דאס פייער אין אונבעקאַנטע פלעצער, און ער אליין איז אויף דאָרט גיט ערשינען אלס גייסטליכער, זאָנדערן אלס געוואוינט־ליכער בשר ודם וואו מען שטעקט קיין פראַגען גיט. איבערהויפט האָט ער זיך גיט פיעל בעקומערט אויב זיין ליעבע וועט טראָגען פריכטע אָדער גיט. אונטער דיזע אומשטענדען, נאטירליך, איז עס גיט שווער אין געאַפּעל, וועלכע איז אזא גרויסע שטאַרט, מיט פערשידענע מענשען צו געהן אין אַזעלכע הייער אונט־ערקענט.

יא, אין שעהנעם געאַפּעל, וואו דיא גייסטליכקייט איז אזוי גרויס און דיא פּרומקייט פון דער קאמפאָלישער רעליגיאָן פערברייטעט, מען מען זעהר לייכט אויס־געפינען אלערליי פרויענצימער, וועלכע פרענען גיט וואס מען איז, פון וואנען מען איז און פון וועלכען פלאַטץ מען קומט. אלעס וואס אַזעלכע פרויענצימער ווילען

וויסען אין, דער פריז פיר זייער לייעבע. דער יעניגער וואס בעצאָהלט דאָס פיר קען זיין ענטוועדער דער טייפּעל אדער דיא הייליגקייט אליין, קימערט זיי ניט. מען דערצעהלט זאָנאַר, אז עס האט אמאָל פּאַסירט, וואס איינער פון דיא נרעסטע אין דער קירכע און דערצו א וועלט־בעריהטמע פּערזאָן, האט בעזוכט אין א מאָנאַט צייט אלע פרייליכע היילעך פון נעאַפּעל און קיינער האט דאָריבער ניט געוואוסט.

אלעס וואס מען דארף טאָהן איז ארונטער צו ווארפן דעם כאנגען שוואַר צען נייסטליכען קאַפּטען, אויסטהאָן דעם נאַרטעל, דאס רונדע היטעלע, דיא ענגע שווארצע קליידער, און אוועקליינען דעם שטעקען וואס בעצייכענט דיא עהרווירדיגע האַלטונג פון א נייסטליכען. דאן ציהט מען זיך אָן אין שעהנע אייראָפּעאישע קליידער. מען בעהויפטעט, אז זאָנאַר דיא אייגענע פאַמיליע קען נאכהער שווער דערקענען אזא איבערנעקליידעטען. עס איז איז אויף קיין וואונדער, דען דיא נייסט־ליכע קליידער וואס איינער טראָגט אזוי קאַנג, מאַכען אזא מין מערקווירדיגען איינדרוק איבער דיא בעקאנטע, אז זעהן דעמועלבען מאָן אין אנדערע קליידער, קען מען פילייכט געפינען עפעס איין עהנליכקייט אין געזיכט, אָבער דיא פּערזאָן ערשיינט אַלס א גאַנץ אנדערע.

אין זיין יונגענד האט פאטער לאָרענצא גאנץ גוט געוואוסט פון דיעזען סוד, און ער האט ניט גאר איינמאָל — נאַטירליך ביי נאכט — דורכשפּאַצירט געבען זיינע נאָהענטע פריינדע און זיי האבען איהם ניט אנגעהויבען צו דערקענען. ניין, פאטער לאָרענצא איז ניט געווען קיין גארר אין דיעזער בעציהונג, און ער האט פּערשטאנען וויא זיך אויפצופיהרען אום ניט בעליידיגט צו ווערען. עס איז זאָנאַר א סברה, אז ער האט מאַכע מאַל פּערבראכט מען מיט נעכט אין פרייליכע היילעך, אבער ער האט עס געטהאן מיט שכל. ער איז ניט אוועק פון דער היים ווען ער האט בעדארפט זיין אין דער היים, און אויף ניט צוריק געקעהרט ווען נייגעריגע אויגען זאלען איהם זעהן.

ער איז געווען א טאַקטישער מענש, ניט גערעדט וואס מען האט ניט בע־דארפט, און איבער איהם האט מען ווירקליך געקענט זאָגען, אז „שטיכעס וואָסער גראַפּט טיעף“. גאר דיא וועלט מיט אלע איהרע חכמות, אורטהיילט אימער נאך דעם וואס זיא זעהט מיט דיא אויגען. דאס וואס זיא זעהט ניט, אַרם קיינעם ניט. וויא לאנג דיעזע צייט פון יונגעס פאָרל־לעבען האט גענומען בייא פאָטער לאָרענצא איז שווער צו בעשטימען. מאַכע בעהויפטען, אז ער האט אנגעפאנגען ש זיין 16טעם יאהר און דיא גליהענדע יונגענד האט געדויערט ביז צו זיין 45טעם

ארער 50טעס יאהר. מאנכע אנדערע געהען נאך ווייטער אין זאנען, אז ער האט אנגעפאנגען פריהער אלס 16 יאהר און האט געענדיגט מיט א 5 יאהר פריהער איידער אונזער געשיכטע פאנגט אָן. אבער וואס מאכט עס אויס? ניט דאס איז דיא אפזיכט פון אונזער ערצעהלונג. מיר ווילען בכיוז פיעל אדער וועניג עפעס פאָרשטעלען איבער דעם כאַראַקטער פון פאטער לאַרענצא, וועלכע וועט ביי אונז שפיעלען אַ ראָלע, דאמיט אונזערע לעזער זאלען איבער איהם האָבען אַ בעגריף. דער סוף מיט איהם איז געווען וויא מיט אלע מאַראַלישע מענשען, וועלכע ווערן ענדליך מיער בעטרייבענדיג זייער פאָרעל-לעבען און דערמאָהנען זיך, אז נאך אלעמען, איז דאָך דאָ אַ נאָט אויף דער וועלט, און ער בעצאהאָלט דעם זינדער פאר זיינע פערברעכען.

פאטער לארענצא האט ניט געוואוסט, אז אבוואָהל דיא וועלט האָלט איהם פאר אַ צדיק און אזוי ריין וויא אַ מלאך, איז נאָט וואס ווייס דיא געהיימניס פון הערצער, גוט בעקאנט מיט זיין פריוואַט לעבען, און פאר איהם קען מען זיך ניט בעהאלטען.

אָבער נאָט ווייל ניט דער זינדער זאל שטארבען; ער וויל בעסער אז ער זאל חשובה טהאָן און לעבען.

ויהי היום, האט זיך פאטער לארענצא ארומגעזעהן וואו ער איז אין דער וועלט. ער האט זיך אוועקגעשטעלט פאר דעם שפיעגעל אין זיין עלענאנטער וואָהנונג, און ערביקט, אז דיא האָר פון זיין קאָפּ זיינען גראָה געוואָרען, און אבי וואָהל זיין געזיכט איז געווען גלאַט אָבעראזירט האט ער אויף געוואוסט, אז דער וואָרצל פון יעדער האָר איז ווייס וויא מיכך.

זיין הארץ האט איהם וועהמוטהיג געמלאָפּט, זיינע אויגען האבען זיך אָנגעד פּיחל'ט מיט טרערן, און בליקענדיג ווייטער, האט ער דערזעהן דאס בילד פון דער הייליגער מאַריא, נאָטעס מוטער, וויא אזוי זיא שטעהט פערטראכט, טרויעריג, און האלט אויף איהרע הענד דאס קינד פון ליידען, וואס איז געבאָרען געווארען אבצוקומען פאר דיא זינד פון דער מענשהייט.

אַ טרויער האט איהם בעהערשט אין זיין נאנצער זעלע, און ניעדער-זינקענ-דין אויף זיינע קניען האט ער מיט זיינע הענד בעדעקט זיין געזיכט, און מיט אַ געבראָכענע שטימע האט ער געבעטען:

הייליגע מוטער נאָטעס! דוא ווייסט אז דער מענש איז שוואַך און איז געבוירען געוואָרען זינדיג. בעט דוא פאר מיר, הייליגע מוטער, אז נאָט, דער זוהן און דער הייליגער גייסט, זאלען רייניגען מיין נשמה פון דעם שמוץ מיט וועלכען

איך בין אָנגעפיהלט געוואָרען. ניט איך בין שולדיג נאר דער שטן וואס האט מיך דערצו אָנגערערט. עס איז דער שטן המשחית, דער שטן מקטרג וואס האט מיך געצויגען און ניט געלאָזען רוהען. האב איצט רחמנות אויף מיין ארעמע נשמה און רעמע מיך — רעמע מיך!

דיא קירכע האט אימער געהאט און וועט אויך האבען גוטע און הייליגע מענער, וואס ווייסען וויא צו טרייסטען איין אַרומע נשמה, א געבראָטענעם נייסט און א זינדיגען קערפער. פאטער אנטאָניוס, א סך־יעהריגער גרייז, איז צו פאטער לארענצא אימער געווען וויא איין אייגענער פאטער. און דערפאר, ווען פאטער לארענצא האט אויפגעזוכט פאטער אנטאָניוס אום פאר איהם צו עפענען זיין הארץ און זיך פאר איהם מתורה זיין אויף זיינע זינד, איז דער לעצטער שטארק געריהרט געוואָרען, און אויפגענענדיג זיינע הענד אויף לאָרענצא'ס קאפ האט ער געמומעלט:

„ווי רהיני, מיין זעהן איז א בעל רחמים. ער וויל נאר ריינע און אמת'ע חרטה. נאט'ס מדה איז רחמים, און דערפאר וועט ער רייניגען דיין נשמה און און פאר איהר עפענען דיא טויערען צום אייביגען לעבען. איך זעה דיין נשמה ארויסקריכענדיג פון דעם טייך וואס הייסט תשובה, און זיא ערשיינט וויא א טויב, אזוי ווייס וויא שנעע. דער הייליגער נביא האט געזאגט: „ווען אייערע זינד וועלען זיין רויט וויא דיא רויטקייט אליין, וועל איך זיי ווייס מאכען וויא שנעע“, שטעה אויף מיין זעהן, ווייל נאט האט דיר מוחל געווען אויף דינע זינד.“

2.

ווען פאטער לארענצא האט זיך אויפגעהויבען פון דער ערד, האט זיין רונ-דעם און פולעם געזוכט, אויסגעדריקט א הייליגע מינע פון גליק און צופרידענהייט. ער האט געוואוסט, אז נאט האט איהם מוחל געווען אויף זיינע זינד און ער איז געווארען א נייער מענש.

און ווירקליך ווארום זאל איהם נאט ניט מוחל זיין? איז ער דען שולדיג געווען? דער שטן המשחית האט דאך אלעס אבגעארבייט?

אָט דער שטן, דער שלעכטער בעטריגער, דער פעראורזאכער פון אלע זינד, איז דער יעניגער וואס וועט ביים נרויסען יום הדין ליידען א שרעקליכע שטראף דערפאר וואס ער האט ארונטער געפיהרט אזוי פיעל ערלעע מענשען, וויא פאטער לאָרענצא, פון דעם דרך הישר. יעדע תשובה איז א שטאָף אין זיינע אייגען און

יעדע חרטה איז א דאָרן אין זיין טייפלישער הויט. וואס מעהר אזעלכע תשובות, און וואס מעהר אזעלכע צדיקים, אלץ נעטהיגער ווערט עס צום גרויסען יום הדין, ווען דער שטן וועט ענדליך פערקירען זיין קראפט און עס וועלען אויפהערען צו עקזיסטירען זינד.

פאטער לאַרענצא האט מעהרערע מאָל נאכגעדענקט איבער יענע צייטען, ווען דער שטן וועט פערקירען זיין כח און זיין איינפלוס. מיט זיין בעסטען ווילען און מיט זיין נאנצער נעקייטערטער נשמה, האט ער זיך ניט געקענט גענוי פאָר-שמעלען וויא עס וועט דאמאָלס אויסזעהן, ער האט זיך עראינערט אן פיעלע גע-לעגענהייטען, ווען דער שטן האט איהם אויך געפיהרט אונטער א נאנצער חברה פרויענצייטער, יונגע, שעהנע און פּרעהליכע, און וויא מונטער ער פלעגט עס דאָרט צו ברענגען זיין צייט!

דאס איז טאָקי איין עבירה, א פערברעכען, אבער דאָך, האט ער געמוזט צוגעבען, אז פאר א יונגען מאן איז דאס איין אנגענעהמעס פערגעניגען. היינט וויא קען דיא יונגענד אויסזעהן אָהן דעם אלעמען, אָהן דיעזען גע'ננב'עמען וויין וואס שמעקט זיס?

אָט דיעזע געדאַנקען, האט פאטער לאַרענצא געוואוסט, זיינען שוין זינדיג, און מיט זיין נאנצען אייזערנעם ווילען, האט ער זיי פון זיך פערטרעבען אין שאול תחתיה, צום שטן, וואוהין זיי פאכען. ער איז געבליבען געבען בילד פון דער היילי-גער מאַריאַ, מיט א תהלים אין האַנד און געבעטען גאט, ער זאל איהם מוחל זיין פאר זיינע שלעכטע מחשבות. און נאָט דער בעל רחמים, האט איהם געוויס מוחל געווען.

וואס עלטער פאטער לאַרענצא איז געוואָרען, אַלס שטאַרקער איז געוואָרען זיין פרומקייט. דיא תעניתים האט ער ניט וויא אמאָל פערגעסען אדער זיך גע-מאַכט פערגעסען, זאָגדערן אבגעהיט מיט א זעלטענע פינקטליכקייט, און זיינע תפילות האט ער געזאגט מיט דער גרעסטער כונה.

דיא בעזוכער פון זיין קירכע, זיינען געווען אויסער זיך פאר פרייד איבער דער פרומקייט פון זייער גלח. דען ווירקליך האט זאגאר א זינדער לעב א פרומען גלח, ווייל ער ווייס, אז ווען ניט ווען, וועט ער אמאָל תשובה טהאָן, און אז דער גלח איז שטאַרק פרום, וועט ער האבען א גרעסערע דעה בייא גאט אום אויסצור-ווירקען גאָדע פאר איהם.

פאטער לאַרענצא'ס גרויסע פרומקייט, האט איהם געמאַכט עהרע און אַכ-טונג בייא דיא שענסמע פאמיליען פון געאַפּעל, און דאס האט איהם געגעבען דיא

מעגליכקייט, ער זאל ווערען דער פרוואט בייכט-פאטער (פאר וועלכען מען האט זיך מתורה געווען) אין דיא פראמינענסטע הייזער.

דיא אריסטאקראטיע פון נעאפעל בעשטעהט אויף וויא אין אלע אנדערע שטעט, פון זינדיגע מענשען, און אזוי וויא א זינדער בעדארף האבען יעמאנדען וואס זאל איהם פערצייהען דיא זינד, האט אויך דיא אריסטאקראטיע פון נעאפעל איהרע גייסטליכע פאר וועמען מען איז זיך מתודה.

דיא זינד פון דיא אריסטאקראטען זיינען אפילו עהנליך צו דיא זינד פון דיא ארימע בשר ודם'ניקעס, אבער דאך העררשט אין א געוויסער בעציהונג א גרויסער אונטערשיעד.

ווען צום ביישפיעל, אין ארימעס מיידעל אדער ארימע פרוי האט בענאנגען א זינד און זיא פערקעהרט מיט א פרעמדען מאן, און זיא געהט צו א גלח וואס איז ניט געוויסענהאפט און איז זיך פאר איהם מתודה. דער גלח זעלבסטפער-שטענדליך דארף הערען, זעהען און שווייגען. נאר אזוי וויא דער שטן איז שוים איבערזאל, פאסירט עס וואס זאגאר א גלח קען ביי זיך ניט האלטען אזא סוד און דערזעהלט איהם זיינעם א פריינד. דויער פריינד פערטרויט עס בסוד אין אנדערן פריינד און אויף דויער ארט, ווערט דער סוד ענטדעקט. עס איז אבער א קליינעס אונגליק ווען אזעלכע סודות פון דער ארימער פלאסע קומען ארויס אין דער עפענט-ליכקייט. קיינער בעמערקט עס ניט און גיעמאנדען אינטערעסירט עס. מיט דער אריסטאקראטיע וויעדער, איז עס א גאנץ אנדערע זאך. ווען אזא סוד קומט ארויס אין דער עפענטליכקייט ווערט א גאנצער רעש.

עס האט שוין אמאל פאסירט מיט גרעפין ל, א וואונדערבארע יונגע אין ישעיהע דאמע, דיא פרוי פון א פיעל-פאכען מיליאנער, וועלכע האט זיך מתודה געווען פאר איהר גלח איבער א קלייניקייט, און דאן האט דער גלח אויסגעפלויר-דערט דיא געשיכטע, דאס זיא האט פערבראכט א האלב נאכט אין בעט פון איהר מאנים בעסטען פריינד, וועהרענד איהר מאן האט אביסעל איבער געכאפט דיא מאס. דיא געשיכטע האט פאראורזאכט איין איבערקעהרעניש, און דאס האט גע-טריבען דיא ישעיהע גרעפין צו א יונגען טויט. אין א שעהנעם פריהמארגען האט מען זיא געפונען אויפגעהאנגען פאר שאנדע.

דויעזע שרעקליכע ביישפיעל, וואס האט פאסירט אין נעאפעל זעלבסט, האט געדיענט אלס א גוטע ווארנונג פאר דער דארטיגער אריסטאקראטיע, און מען האט שוין נאטירליך געווכט אזעלכע גלחים וואס האבען געוואוסט וויא צו האלטען א סוד.

פאטער לאָרענצא איז געווען א פאטערנער מענש דאפיד, און וואס מען האט איהם פערטרויט, איז געבליעבען פערשלאסען און שטיל ווי א קבר. ער האט געקריעגען דיא העכסטע פאמיליען פון געאפעל אלס זיינע אנהענגער און פאר איהם האט זיך דיא עלענאנטע אריסטאקראטיע מתודה געווען אויף דיא זינד. פאר יעדען האט ער אבער אימער געהאט א טרייסטענדען וואָרט און א סימפאטישען אויס-דרוק, אז נאט זוכט דעם בעל תשובה און ער פערצייהעט אלע זינד אָהן איין אויסנאָהמע.

3.

פאטער לאָרענצא האט בעוואָהנט איין אַלט־מאָדישען פּאַלאַסט אין דער ב. גאָס, וועלכע ליענט אביסעל דערווייטערט פון דער שטארקער בעפעלקערטער שטאָדט. אבער דערפאר איז ער דאָרט געבליעבען אין רוה און אונגעשטערט, אום צו פערברענגען זיין צייט אין געבעט.

דער שלאָס איז געווען ארומגערינגעלט מיט גרויסע און אכטע בוימער, און און זיינע צווייגען האבען איינגעוהילט זיין הויז פון אלע זייטען. זיין וואָהנונג האט אויסגעזעהן ווי א געסט צווישען בלומען. זיין שוועל איז ניט איבערגעטרעטען גע-וואָרען פון קיין פרויענצימער, אויסער וועלכע פון דער ארימער קלאַסע, וואס איז צו איהם געקומען זיך מתודה זיין. צו דיא רייכע איז ער גענאָנגען אהיים, זיינע שפייזען און זיין הויז-ווירטהשאַפט זיינען פערפערטיגט און געפיהרט געוואָרען פון דריי אלטע קירכע-דיינער און ער איז פערבליבען רוהיג און אונגעשטערט אין זיינע הייליגע פליכטען.

דאס צווייטע הויז פון איהם, מיט א 50 שריט דערווייטערט, אין געווען בער-וואָהנט פון א פּראָטעסטאַנטישער פאמיליע. קארנעליוס, דער עלטערער זון פון דער פאמיליע, א יונגער מאן פון א יאָהר 22, דער וואונדערבזערער מענליכער שעהנהייט, האט אין א טאג אויף א שפאציער זיך בעקענט מיט פאטער לאָרענצא. אנפאנגס האט דאס אפילו אויסגעזעהן וויא פייער מיט וואסער, ווייל וויא קומט דאס א רוימישער קאטאליק צו איין אריסטאקראטישען פּראָטעסטאַנט ? אבער מיט דער צייט זיינען זיין ביידע געוואָרען דיא בעסטע פריינד, ווייל קארנעליוס האט זיך ארויסגעצייגט אלס זעהר א גלייכניכטיגער צו רעליגיאָן, און ער האט פאטער לאָרענצא'ן ניט געגעבען קיין געלעגענהייט אויף איהם ביזן צו ווערען. אויף אלע בעמערקונגען פון פאטער לאָרענצא איבער תשובה, מצוות און

אנדערע רעליגיעזע זאכען, האט קארנעליוס אימער גלייכנולטיג געשטייבעלט, און אין א טאג האט ער זאגאר בעמערקט :

„פאטער, אכע אייערע רייד זיינען ארויסגעוואָרפֿען, ווייל איך בין שוין אזוי זינדיג אז אפילו צו תשובה קען איך אויך ניט צוקומען“.

פאטער קארענצא האט אפילו פרובירט איהם צו בעווייזען, אז דער טייפעל אליין איז אויך ניט אזוי שווערץ וויא מען מאַכט איהם, נאר קארנעליוס איז גע- בליעבען האַרטגעקיג.

אונטערדעסען האט פאטער לאַרענצא אויסגעפונען, אז דער יונגער זינדער איז זעהר איין אינטעליגענטער מענש, און עס איז ווערטא מיט איהם צו פערברענגען עטליכע שטונדען אין געשפרעך.

איז דאס ניט א מערקווירדיגע זאך, דאס דאָרט וואו מען מישט ניט אריין דיא רעליגיאָן, קענען מענשען מיט פערשיעדענע אנוכטען און זאגאר בעזונדערע כאַראַקטערע, אימער איינשטימען איבער א היבשען טהייל פון זייערע אידעען? אכזאָ, פאטער קארענצא, זעהענדיג אז קארנעליוס איז א פערלאַרענער זינדער, האט ער איהם אונטעהייער פיעל בעדויערט, נאר מיט זיינע ליפען האט ער מעהר ניט געוואַגט זיין בעדויערן אויסצושפרעכען.

עס איז מערקווירדיג וואס פאר א כח דער שטן ניכט אריין אין זיינע אנ- הענגער. קארנעליוס, דער אפיקורוס און לייקענער אין אלע הייליגע זאכען, אפילו אין דער הייליגקייט פון דעם הייזיגען פאפסט, האט אימער געהאט א פערטיגען און בייסענדען ענטפער צו געבען אויף אלע פראגען פון פאטער לאַרענצא.

אזוי האט עס אין א טאג פאסירט, וואס פאטער לאַרענצא האט איהם פאָרנעהאלטען דאריבער, וואס ער, קארנעליוס, געהמט ויך קיינמאָל ניט דיא צייט נאכצודענקען איבער דיא שרעקען אין ניהנס, וואו דיא זינדער ווערען בעשטראַפֿט פאר זייערע תאוות.

— וואס פאר א תאוות? האט קארנעליוס געפרעגט מיט א שפאָטישען שטייבעל.

— דיא תאוות פון דעם קערפער.

— צום ביישפיעך?

— ווען מען געהט נאך דיא תאוה פון דיא אויגען און מען זינדיגט.

— איך בעט אייך, פאטער — האט קארנעליוס געוואנט געדונגען — איהר

ואָלט מיר ארויסזאָגען יענר וואס פאר א תאוה איהר מיינט, און ווען מעגליך וועל איך אייך ענטפערן.

— אָס צום ביישפיעל — האט לאָרענצא אנגעפאנגען — ווען דיא ארינען דערזעהן א יונגע פרוי און מען קומט זיך מיט איהר צוזאמען אין זינד.
— אָה, איך פערשטעה — האט קארנעליוס געזאגט גלייכנילטיג — דערפאר וואס מען קומט זיך צוזאמען, וויא איהר רופט עס, אין זינד מיט א יונגער פרוי ברענט מען נאכהער אין ניהנם. אבער ערקלערט מיר נאר: און וואס ווערט פון דער יונגער פרוי?

— אויף זיא בעשטראַפּט מען.

— וואו?

— אין ניהנם.

— קומט דאך ארס, האט קארנעליוס פאַרטנעזעצט, אז דאָרט אין ניהנם, זיינען דאָ נאר יונגע פרויען מיט יונגע לעבע-מענער, וועלכע מען בעשטראַפּט פאר זייערע זינד, און אין נן ערן וויעדער, נעפינען זיך אלטע און פרומע ווייבער, אָהו צייהן, אָהו ברומטען און אלטע פרומע און אפגעשמאַקטע מענער, נרויסע בער-תישיבות. ווען דאס איז אזוי, דאן דאַנק איך איך פאר דער ערקלערונג, און איך ערקלער, אז איך וועל פון היינט אָן און ווייטער אנווענדען אלעס מעגליכע נאר צו פערבלייבען אין ניהנם. ווען מען זאל מיר אפילו ווערען געבען דעם נן ערן מיט געוואַלט, וועל איך אויף פון דאָרט אנטלויפן: יא, יא, איך וויל בעסער פערברענט ווערען געבען דיא יונגע און שעהנע פרויען, וויא צו פערבלייבען אין דער געוועל-שאפט פון אלטע ווייבער.

פאטער לאָרענצא האט געגעבען א זיפן, און עפעס געמורמעלט וויא: „אלעס פערלאָרען, פערלאָרען.“ נאר זייט דאמאָלס האט ער מיט דעם שפאַט מאַכער ניט מעהר גערעדט איבער אזעלכע זאכען און זיי זיינען געוואָרען נוטע פריינד. אונטערדעמען האט פאטער לאָרענצא בעמערקט, אז קארנעליוס האט נאר ליעב צו מאכען א וויטץ און א שפאַס דאָרט וואו עס פאסט זיך. אין אלגעמיינעס לעבען איז ער געווען איין ערנסטער מענש און ער האט געקענט זיין מעהר מאַראַ-ליש אפילו פון א גלח.

קארנעליוס האט שטודירט אין דער אוניווערזיטעט פון קאָאסיקער און פילאָ-זאָפיע; ער איז דאָרט געווען איינער פון דיא בעסטע שילער; צו הויז האט ער דעספּעקטירט מיט עהרפורכט זיינע עלטערן און געשעצט זיינע שוועסטער און ברידער. ווען ער איז געקומען אין דאמען-געזעלשאפט, האט ער געמאַלט געוואונט ניט נאר מיט א וואָרט, זאגנאר מיט קיין בליק אויסצורדיקען עפעס אונאַנשטענדיגעם.

פאטער לאָרענצא. בעמערקענדיג דאס אלעס, האט זאָנאר געזוישעלט אויף קארנעליוס איז ווירקליך אזא אפיקורס וויא ער האט זיך פאר איהם פאָרנעשטעלט, אז דער שעהנער יונגערמאן מוז זיין א בעהאלטענער צדיק און אין זיין הארץ האט ער איהם געליבט און רעספעקטירט.

דיא פריינדשאפט צווישען דעם אלמען נלח און דעם יונגען קארנעליוס האט געוואקסען פון טאג צו טאג, ביז פאטער לאָרענצא האט זיך ערלויבט צו געהן זאָנאר עפענטליך שפאצירען איבער דיא גאסען פון געאפעל מיט זיין יונגען פריינד. און מעהרערע מענשען זיינען שוין געוואוינט געווארען זיי צו זעהן ביידע געהן צו זאמען, פערטיעפט אין געשפרעך.

4.

סאדאס באבעטא, דיא פרוי פון סינגאר העלועציוס, האט געוואָהנט אין דער Z. גאס אין איינעם פון דיא שענסטע פאָלאסטען וואס האבען בעציערט געאָפּעל. איהר פאָלאסט האט אויסגעזעהן וויא דער טרויס פון א דיכטער. דאס הויז איז געווען געבויט פון בלויע גראנאט-שטיינער, אונגעשליעפען, און האט זיך ערהויבען אויף דריי שטאָק הויך. פון ביידע זייטען און אין הינטערנרונד האט זיך אויסגעברייטעט א גארטען פון א ים קאָלירטע בלומען ליענענדיג אין דעם שאטען פון גרויסע בוימער. דיא גרויע ווענט זיינען געווען בעוואָקסען מיט גרינע בלעטער און דיא צוויינען פון דיעזע פפלאנצונגען זיינען ארויפגעקראָכען ווייט ביז אויפ'ן דאָך.

דער פראָנט האט געהאט א רייע פון 8 פענסטער, אָדער בעסער געזאָגט, 24 פענסטער, צו 8 פיר יעדען שטאָק. אונטען איז געווען א שפרינג-ברונען וואס האט געשליידערט אין דער הויך א קריסטאליקקארעם וואסער און ווען דיא זונן האט געשיינט, האט מען געקענט זעהן אין דיעזען וואסער אלע קאָלירען פון דעם רענענבויגען. אין וואסער אליין, האבען ארויסגעשוואמען צוויי קעבעדעס מיט זייערע שנעע ווייסע פערדערן, און צייטענווייז האבען זיי גראָציען אויסגעשטרעקט זייערע העלער און זיי אבגעבאָדען אין דעם קלאָרען וואסער. ארום און ארום האבען גע-וואָקסען פערשיעדענע בלומען-בייטען, מאנכע אין דער פאָרעם פון א שטערן, אנדערע וויא א האלבע לבנה און א טהייל פיערעקיג, זעקסעקיג און 9-עקיג. דאס האט שוין געזאָגט דער אלטער גערטנער, וועלכער האט אויך געדענט ביא סאדאס באבעטא'ס פאטער.

די ז. נאם איז א פלאטץ פיר אריסטאקראטישע וואָהנטנען; דער נערויש פון דיא אימער טהעטיגע אַרבייטער און קליינע קויפלייטע, גרייכט ניט אריין. דערפאר אָבער איז עס אזוי שטיל דאָס ניט נור איינמאָל שטעלען זיך אַם פער-ביינעהער צו הערען וואו דיא שטימע פון א קאנארעך-פיינעל, דיא צארטע שטימע פון א פרוי און דיא מעלאדישע טענער פון איין ארנעל, מיאנא און גיטאר, ניסען זיך צוזאמען און קלינגען אב זיס און אנגענעהם איבער דער שטילער לופט.

וואס עס אנבעקאנט דיא אינווענינסטע אויסשטאטונג פון מאדאם באבע טאס וואהנונג, איז דאס געווען דיא עלעגענץ זעלבסט, סיננאר הערועציום איינער פון דיא רייכסטע נומס-בעיטער אין געאפעל, האָט איינגעריכטעט זיין פאלאסט, מיט דעם שענסטען אריענטאלישען און אייראָפעאישען קוקסוס. דיא נומערן זיינען געווען אויסגעציערט מיט זיידענע סאַפּאס אויס פארוז און ווייכע דיוואנעס פון דאמאסקוס; מיט סאמעטענע פארהענגע פון פערזיען און מיט דיא שעהנסטע בילדער פון דיא רוימישע קינסטלער.

א פארפוס גערוף האָט זיך ארום געיאנט ארום אלע צימערען, און ווער עס איז אריין געקומען, האָט געמענט מיט רעכט זאָנען, אז ער אטהעמט איין דעם געדנום פון לעבען.

און דיעזע העררליכקייט איז אויך געווען בעציערט מיט דער שענסטע פרוי פון געאפעל. מאדאם באבעטאָ איז געווען א יונגע פרוי פון א יאהר 26 אדער 27 און אויב דיא זונג פון א טרויערישען איטאליענישען הימעל האָט אַמאָל ארונטער געבליקט אויף שעהנע פרויען און צו זייא געשמייכלט, האָט עס קיין שענערע און לעבליכערע פרוי וויא סאדאם באבעטא ניט בעדארפט זיין.

באבעטא איז געווען פון מיטעל מעסינער הויכקייט, זעהר גוט ענטוויקעלט אין קערפער; א ברייטער ברוסט-קאסטען האט געבילדעט דעם אויבערן טהייל איבער א שעהנע און שלאנקע טאליע. איהר הויט איז אפילו ניט געווען נאנץ ווייס, אבער דערפאר האָט מען געקענט זאָנען, אז באבעטא איז דיא שעהנסטע אונטערברונעמקעס. איהרע עטוואָס פולע ליפען האבען אימער אויסגעזעהן רייט און זאפטיג און זייא האבען אין זיך געהאט איין אויסדרוק, גלייך וויא זייא וואָלטען אימער געבעטען געקושט צו ווערען. צווישען ביידע ליפען, האבען זיך אפט ארויסגעזעהן צוויי רייהען צייהן, אזוי לויטער וויא דיא גרויסע פערלען וואס האבען שערציערט באבעטאס האלז.

איהר גאָז האט עראינערט אן דער בעשרייבונג אין דיא אלטע צייטען פון דיא שעהנע רוימישע דאמען-נעזער. און פון אונטער צוויי גערינגעלטע ברעמען,

אזוי שווארץ וויא קויק, האבען ארויס געפינקעלט א פאָאר אינען פון א פּעק-
 דונקעלייט איינסעמישט מיט דעם פייער פון א שווארצען בריליאנט. באפעמאס
 אינען זיינען געווען וואונדערבארע, שטעכענדע, איינדרוינגענדע, אויפגענעדע, און
 ברענגענדע. איין בליק פון זיין איז גענוג געווען, ניט נור אין איטאליענישער
 זאָנדרן זאָנאר א סיבירזשעס רוסע, אויפצוקאכען און צויפברויען, עס זאל זיך איהם
 דאכטען, אז ער שטעהט נעכען וועזוף, וועהרענד ער שפייט מיט פייער.

וואָס עס אנבעלאנגט איהרע האָאר זיינען זיין נראדע ניט געווען נאנין
 שווארץ, זאנדרען האכט בלאַנד און עטוואס געקרייזעלט. באפעמא האט כמעט
 אימער, איבערהויפט אין הויז געטראגען איהרע האאר פערפלאכטען און צוויי
 לאנגע צעפ, וועלכע האָבען אריבער געהאנגען איבער איהרע שעהנע שוסטערן און
 געגרייבט ביז צו דער שלאנקע מאליע.

יא, באפעמא איז שוין געווען א מוטער פון דריי קינדער, אבער נעמאנדר,
 וואס האָט זי געקענט, וואלט געקענט בעשטרייטען דיא בעהויפטונג, אז זי איז
 נאך א מיידעל. זי איז געווען עפעס אזוי יונג אזוי רייצענד, און לעבעדיק, מונטער
 אז איהר צו צושרייבען דיא טהאט זאכע, אז זי איז א מוטער, איז געווען וויא
 אונטעגליך.

און דאָך האט שוין באפעמא געלעבט מיט איהר מאן צייט דיא לעצטע 11
 יאהר און זיך גערופען פעהרייראטעטע פרוי זייט יענער צייט.

באפעמא האט פערבראכט א היבשען טהייל פון איהר צייט צו הויז, אין
 שפיעלען נומער און בעגלייטען דיא העררליכע טענער מיט איהר זיסע סופראנא
 שטימע. ווען זי איז מיעד געווארען זינגענדיג, האט זי שפאצירט אין איהר
 גארטען, זיך געשפיעלט מיט דיא קינדער, זיך אונטערהאלטען מיט דער נווער-
 נאנטקע אדער זיך אוועקגעזעצט בייא א פענסטער און געלעזען א בוך.

נאטידליך, אלס פרומע און גוטע קריסטין, האט באפעמא געלעזען דיא ער-
 צעהלונגען פון פרומע לייט. וואו עס ווערט געשיקדערט דאס לעבען פון דיא היי-
 ליגע, און דאס האט געמאכט אזא איינדרוק איבער איהר, אז זי אליין האט אויך
 אויסגעזעהן וויא א מלאך'טע.

עס איז געווען צום שמוס פון דעם מאנאט אויגוסט, ווען זי האט צוריק
 געקעהרט פון א לענגערן בעזוך אויף איהר מאנס גיטער און פארטגעזעצט איהר
 געוועהנליכעס לעבען.

באלד זעקס וואָכען זיינען פאראיבער, וואס זי האט ניט, וויא עס פאסט
 פאר א פרוטער קאמאליקין, מתודה געווען איהרע זינג פאר א גלח זייענדיג אויפן

לאנד, האָט עס געוויס ניט געפאסט, פאר אזא אריסטאקראטישע דאמע, זיך מתודה צו זיין פאר א פראסטען דאָרפס-גלח.

זיא איז אפילו ניט געווען אווי שטארק זינדיג, אבער דאך האט זיא ניט געוואנט איבערצומרעמען דיא אריסטאקראטישע רעגעל און דערצעהלען א דאָרפס-גלח איהרע געהיימע געדאנקען.

אָבער אזוי שנעל וויא זיא איז צוריקגעקומען נאך געאפעק, האט זיא נלייף אויף'ן צווייטען טאג געשיקט איהר דראָשקע אום צו בריינגען דעם אלטען און עהר-ווירדיגען פאטער צו זיך.

מאדאם באבעטא האט עמפפאנגען דעם נייסטליכען אין איהר שטודיער צימטער. זיא איז געווען אנגעקליידעט אין א ווייס זיידענעס קלייד פערבוכמט מיט גרינע און רייטע בענדער און איהרע שעהנע פרוסטען האָבען זיך בעדייטענד גוט ארויסגעזעהן פון אונטער דעם געפאסטען קלייד.

זיא האט פאָטער לארענצא'ן גערייכט איהר קיינע און שעהנע האַנד און איחם געוואונשען ווילקאמען.

„און וויא געהט עס אייך, פאָטער!“ האָט זיא געפרעגט מיט איהר זיסע מער לאַדישע שטימע.

„דאנקען גאָט, טאָכטער'ל האָט לארענצא געענטפערט מיט א פרומער מינע אויפהויבענדיג זיינע אויגען צום הימעל, מיר געהט עס רעכט גוט, טאכטער. און וויא געהט עס דיר?“

„איך בין געזונד און מונטער וויא אימער“, האט באבעטא געענטפערט אין מונטערן טאָן.

איהר מענט זאגען וואָס איהר ווילט, דער שטן איז ניט נור א להכעיסניק זאנדערן ער האט אויף אין זיך א שוואַרצע גבורה. דאכט זיך פאטער לארענצא אין שוין געווען פאראיבער יענע צייטען ווען פרויען זאלען איבער איהם מאכען איין איינדרוק, אבער דאך, האָט צו איהם דער שטן געוואונקען וויא איינער רעדט:

„זעה דוא אלטער נאר, זעה נאר וויא שעהן און גראציען זיא איך.“

פאטער לארענצא האט אנווילענדיג געמוזט צו איהר קוקען, אבער ער האט דעם שטן גובר געווען דען ער האט געגעבען א זיפן און זיך פערטראכט אין א הייליגעס געבעט, נאט וואָל איהם געשיצען פאר שלעכטע מחשבות.

נאט איז אימער גנעטדיג, און דיא הייליגע מוטער מאַריא, איז בארעמהער-ציג, זיין געבעט איז דערהערט געווארען און ער האָט זיא נאר בעטראכט מיט פאטערליכע געפיהלע, און וויא עס פאסט פאר א נייסטליכען.

5.

מאדאם באבעמא האט גענומען א זיידענע קישלע, אוועקגעלייגט צו פאך מער לארענצא'ס פיס, דארויף ניעדערגעקניעט, און אנגעפאנגען מתורה צו זיין איהרע זינד. דער הייליגער מאן האט אלעס אויסגעהערט, און ווען זיא איז געווען צו ענדע, האָט ער געמורטעלט :

„דיינע זינד, בין איך דיר מוחל. שאַעה אויף מיין נומע טאָכטער.“
און ווירקליך, וואס איז דאָ געווען צו פערצייהען? זיא האט זיך ניט מתורה געווען עטליכע וואָכען דורכאנאנד? דאס טאָכט ניט אויס: זיא האט זיך ניט גע-קענט ערנידעריגען פאר קיין דארפס-גלח. דאן האט זיא עטליכע פרייטאָגען גע-געסען פרייט און געמאנצט אין א יום-טוב ווען מען מוז טרויערען נאָך דעם היי-ליגען פעטראניוס. אט אין דעם זיינען בעשטאנען איהרע זינד, און זיא האט זיך אויף אלעמען מתורה געווען.

פאטער לארענצא האט געמוזט צוגעבען, אז ער האט אין יענער וואך גע-האט זינדיגערע פרויען וויא זיא איז צום פערצייהען.

נאך דער צערעמאניע האָט מאדאם באבעמא געלאָזען ארויף בריינגען א פלאש שפאנישען וויין פון איהר קעלער, און אום דער וויין זאל זיך לאזען טרינקען האט דער פאטער צוגעביכען א שטיקעל געזאכצענע פיש, און אויף דיעזער ארט, האָט זיך דער וויין לאנגזאם אויסגעכידיגט פון דער פלאש. דאן האָט איהם מא-דאם באבעמא געגעבען א היבשע מטבע פאר זיין טרחה, און דער הייליגער מאן האט זיך פאָרבערייטעט צום געהען. אָבער באבעמא האָט איהם צוריק געהאלטען.

„פאטער“, האָט זיא געזאָגט, „איך האָב מיט אייך עטוואָס צו רעדען. דער אמת איז, אז איך האָב דאָס אפילו געוואלט פערשווייגען, אָבער ניט צוליעב מיר זאָנדערן צוליעב אייך וועל איך דאס זאָגען.“

פאטער לארענצא האָט אויפגעהויבען זיינע אויגען אין ערשטריגען וואָס קען זיא איהם זאָגען?

„רעדט מיין טאָכטער“, האָט ער געזאָגט ערמונטערענדיג, „איך בין בערייט אלעס פון דיר צו הערען.“

— ווער איז דער יונגער מאן מיט וועלכען איהר שפאצירט אויף אָפּט אַרומ? האָט זיא געפרעגט.

— אַה, דוא מיינסט געוויס סאַטעליוסין?

— איך ווייס ניט אויב ער הייסט קארנעליוס, און דאָס אינערעסירט מיך

איך וועניג צו וויסען. נאר איך מײן דעם מיט וועלכען איך האָב אייך שוין לאנג געזעהען שפּאַצירען, אין נעכטען, אום 2 אויגער נאָכמיטאָג, זײט איהר מיט איהם דאָ פּערבייגענאנגען*.

- ריכטיג דאָס איז קאָרנעליוס.

- זאָל זײן קארנעליוס.

- ער איז מײן פעסטער פּריינד.

- אייער בעסטער פּריינד? האָט באבעטא געפרענט מיט ערשטויען.

- יא דאָס הייסט, האָט פּאַטער לארענצא געזאָגט זײַך פּערטהיידענער. ער

איז אפילו אַ גרויסער אַפיקורוס, אָבער דיא וואַהרהייט מוז איך זאָגען, אז ער איז אַ קלונער מאַן, און אזוי וויי ער איז מײנער אַ שכן און איך האָב איהם אויס־פרובירט, איז ער מײן בעסטער פּריינד און איך בין אויף זײן פּריינד.

- וואָס מײנט איהר אויספרובירט?

- איך מײן, אז ער איז איין עהרליכער און מאַראַלישער מענש.

- אַ מאַראַלישער מענש, הא, הא, הא! האָט באבעטא בעמערקט שפּע־

מיש לאַכענדיג.

פּאַטער לארענצא האט זײך אומגעקוקט ערשטויען.

- איך פּערשטעה רײך ניט מײן טאַכטער האָט ער געשטאַמעלט.

- הערט מיך אויס, פּאַטער, האָט באבעטא אָנגעפּאנגען מיט איין ערנסטען

טאָן. שוין זײט אייניגע מאָנאַט, נאָך איידער איך בין אוועק געפּאַהרען אויפֿן לאַנד, האָט מיך דיעזער יונגער וויסטלינג פּערפּאָלנט מיט זײנע בליקען. איך נאָ-טירליך, האָב איהם אינגאָרירט און זײך נײַט געמאַכט וויסענדיג. ווען איך בין אוועק געפּאַהרען, האָב איך אָן איהם פּערנעסען. עס שײנט אָבער, אז ער האָט גוט אויפגעפּאַסט ווען איך וועל צוריק קומען, און נעכטען האָט ער אבזוכטליך דאָ מיט אייך דורכשפּאַצירט.

ענטשולדיג מיר" האט דער נײַסטליכער זיא אונטערבראַכען. איך האָב

איהם נעכטען בעגעגענט נאָר אין איין אנדער גאס, און איך האָב איהם געבעטען ער זאָל מיך דורך אייער גאס בעגלייטען, ווייל איך האב דא געברויכט יעמאנדען בעזוכען. ער האט נאָר אנפּאַנסט ניט געוואָלט געהען מיט דיעזען וועג*.

- דאס איז געווען איין אנשטעל, האָט באבעטא געזאָגט ער איז ספּעציעל

געגאנגען אין דיעזער גאס.

אונטערברייך האָט דער נײַסטליכער בעמערקט.

- אַמ הערט וואָרום האָט באבעטא פּאַרטגעזעצט. ער האָט זײך געוואָלט

פערזענליך איבערציינען, אז איך בין שוין אהיים געקומען. און איך בין ווירקליך פערבייגעגאנגען נעכטן פענסטער, און ער האט מיך געזעהען. דאן, וויא איהר ווייסט, ווען איך בין צו הויז, זיטן איך אימער ביים פראנט פענסטער צווישען 4 און 5 אוהר נאכמיטאג. נאך פון פריהער האט ער דאס געוואוסט, און אקוראט אום 4 אוהר נעכטען, איז ער וויעדער ערשינען. איך בין געזעסען ביים פענסטער און ארויסגעקוקט, ווען ער איז פערבייגעגאנגען, ארויפגעקוקט געשמייכלט, גע- וויעזען מיט דיא פינגער, געפינטעלט מיט דיא אויגען און אנדערע צייכענס גע- מאכט מיינענדיג נאטירליך אז איך וועל איהם ענטפערן. איך האב איהם אָבער צוגעווארפען א בליק פון פערזאכטונג.

פאטער לאָרענצא איז געוואָרען שטארק אין כעס אויף קאָרנעלוסקי, אבער אונטערדעסען, האָט ער זיך דערמאהנט, אז ער איז איין אנשטענדיגער יונגער מאן, ווען אום צו פערטהייריגען זיין פריינד, האָט ער געזאָגט :

— טאָכטער און צווייפּעל ניט אין דיין בעהויפטונג. אָבער איך זאָג, אז דוא האָסט געהאַט אַ טעות. איך קען עס בשום אופין ניט גלייבען אויף דיעזען מענשען.

— זייט זיכער, האָט פאבעטא בעמערקט גאנץ רוהיג אז איך האָב ניט קיין טעות, און ווייס וואָס איך בעהויפטע, בערוהט אויף פאָקטען. יעצט פאטער, וועל איך אייך בעטען, איהר זאָלט מודיע זיין דעם יונגען כומפ, אז ער זאָל ניט מיינען, דאָס ער קען זיך בעדיענען מיט דער גערענענהייט וואָס ער ווייס, אז איך זיטן צווישען 4 און 5 אוהר נאָכמיטאג ביים פענסטער און ער זאָל קומען מיר מאַכען קאָמפּלימענטען און ערקערען ליבע פון דער נאָס. מיין מאן איז אפילו וויא גע- וועהנליך ניט צו הויז, צו דיעזער צייט, אָבער איך קען איהם דערביער מיטטהיי- לען, און ער וועט האָבען אַ מיאוסען סוף, איך בין אַ פּערהייראטע פרוי, אַ מוטער פון קינדער און אַ פרומע קריסטליכע טאָכטער. זאָל ער זיך געהען זוכען זיין גלייכען אונטער דיא אפיקורסישע פרויען. וואָס עס אנבעלאנגט אייך, זאָג איך אלס אייער פריינדין, אז עס פאסט אייך ניט אזא בעקאנטשאפט. אָדער ווען איהר זייט שוין אַ בעקאנט מיט איהם דאָן זאָלט איהר זעהען איהם ארויף פיהרען אויפ'ן דרך

דער.

6.

ווען פאטאר לאָרענצא איז אַרויסגעגאַנגען פון מאדאם באבעטאס פאלאסט
איז ער געווען שטאַרק אויפגערעגט.

„סטייטש“, האָט ער געמורמעלט צו זיך אליין, איך זאָל האָבען אזא
טעות איבער אַ מענשען? איך זאָל איהם רעכענען פאר דער אנשטאנד זעכסט
און צום סוף זאָל ער נאָר זיין אזא אויסגעלאסענער? וואָרט איך וועל איהם
מכבד זיין! ניט אומויסט איז ער איין אפיקורוס, און דער שטן מאַכט קיין מאָל
ניט קיין האַלבע אַרבייט. אזעלכע מענשען וואָס לאַכען פון תשובה, פון ניהנום פון
גן-עדן און פון דער קאטוילישער רעליגיאָן, קענען קיין לייט ניט זיין און דאָן האָב
איך אויף געהאַט אַ גרויסען טעות איבער פרויען אין אַלגעמיין. דיא ישעהנע באַ-
בעטא בעווייזט מיר, אז פרויען קענען זיין גוט און פרום, אונגעריכטעט דאָרויף
וואָס זייא זיינען רייף און שעהן“....

ווען פאַטער לאָרענצא איז אַהיים געקומען, האָט ער גלייך אריינגעשיקט
זיינעם אַ דינער, רופען קארנעליוסין. דער יונגער מאַן איז געווען בעשעפטיגט מיט
מיט עפעס, און ער האָט געלאזט וויסען זיין אלטען פריינד, אז ער וועט מיט אַ
א האַלבע שטונדע שפעטער קומען.

צו דער פערשפראַכענער צייט איז ער ערשינען.

לאָרענצא'ס געזיכט האָט אויסגעזעהן פערפינסטערט און זיינע אויגען הא
בען זיך אונטרהינג בעוואויגען.

- איהר האָט מיך גערופען, פאַטער? האָט דער יונגער מאַן געפרעגט.
- יא איז געווען זיין קורצער ענטפער.
- און איך בין געקומען. עס מוז זיין וויכטיגע נייעס, ווען איהר שיקט מיר
רופען ספעציעל.

— זעהר וויכטיג.

— ווירקליך?

— יא, הערט מיך אויס, קאַרנעליוס. מיר ביידע זיינען שוין בעקאַנט אַ
היפשע צייט. טראַטץ דעם וואס איהר זייט ניט פרום און שפאַטעט פון רעליגיאָן
האָב איך אייך רעספעקטירט, ווייל איך האב אייך גערעכענט פאר אַ עהרליכען
און מאַראַלישען מענשען.

— איך דאַנק אייך זעהר.

— צו מיין בעדויערן אבער האָט זיך יעצט מיין מיינונג געוועקסענט

— געוועקסענט? וואָרום? האָט קארנעליוס געפרעגט זעהר פּערזאָנליך

מירט זיאַ ערשמויג.

- ווייל איהר זייט ניט דאס וואס איך האב אייך געדעכענט.
- ניין? איך בין דאס ניט? און ווארום, ווירקליך?
- ווייל איהר אכטעט ניט אויף דער הייליגקייט פון פאמיליע!
- ווער? איך?
- יא.
- איהר מוזט מיר ענטשולדיגען איך פערשטעה אייך ניט.
- איך וועל אייך באלד ערקלעהרען.
- ביידע האָבען זיך געזעמלט.
- געדענקט איהר ווען מיר זיינען געכמען פערבייגענאנגען דיא Z נאס?
- האָט דער גלח אָנגעפאָנגען.
- דאָס געדענק איך גאָנץ גוט.
- געדענקט איהר אויך ווען מיר זיינען פערבייגענאנגען געבען דעם שלאס
- פון דער בעריהמטער שעהנער מאדאם באבעטא?
- דאס געדענק איך ניט.
- ניין?
- ווירקליך ניט.
- אָבער קענט איהר מאדאם באבעטא?
- ניין.
- איהר ווייסט אויך ניט וואו איהר שלאס איז?
- ניין.
- אָבער איהר ווייסט דאך דאס צווישען 4 און 5 אוהר נאָכמיטאג, זיטצט
- זיא וויא געוועהנליך, ביים פענסטער?
- דאס ווייס איך ניט, נור איך הער עס אימצט פון אייך, אז א געוויסע,
- שעהנע און יונגע פרוי מיט דעם נאמען באבעטא האָט א שלאס אין דער Z
- נאס.....
- געבען דעם אדוואָקאט ג'ים פאלאסט האט איהם דער גלח אונטער-
- בראכען, געגענאיבער דעם גאַרטען.
- דאס אלעס הער איך פון אייך, און דאן דאס דיעזע מאדאם באבעטא
- זיטצט וויא געוועהנליך, יעדען נאכמיטאג צווישען 4 און 5 אוהר געבען פענסטער.
- זאָנסט ווייס איך פון קיין זאך.
- איז דאָס אייער ערנסט?
- טיין ווארט דארויף.
- פאָמער לאַרענצא איז געווען איבערראַשט. ער האָט זיך אָבער אונטער

דעסען בערוהיגט, און דער צארן גענען זיין פריינד, איז לאנגזאם פערשוואנדען.
דאן האט ער איהם מיטגעטהייכט אלעס וואס באפעטא האט איהם דערציילט.
פיעלייכט האט איהר נאך יעמאנדען מיט וועמען איהר געהט שפאצירען ?
האָט קארנעליוס געפרעגט.

— יא אײך האָב אױך אנדערע פריינדע, אָבער קיינער איז ניט אזוי יונג
וויא איהר.

— דאן, הערט מיך אויס, האָט קארנעליוס בעמערקט. עס מוז דאָ זיין א
גרויסער טעות. דיא דאמע וויא איהר שטעלט מיר פאָר, איז געוויס איין עהרר
ווירדיגע פרוי, און זיא האָט געוויס קיין אינטערעסע אויסצוטראכטען א גככול אויף
יעמאנדען. אָבער זיא האָט געמוזט האָבען א טעות. עס וואלט געווען אינטערע-
סאנט נאָכצוזוכען ווער דער לומפ איז, וואס עס אנבעלאַנגט מיר האב אײך קיין
בעגריעף פון דער נאנצער געשיכטע זעהט איהר אײך בין ניט דער יעניגער, זאָג-
דערען אײך וואָלט עס אין מיין נאנצעס לעבען ניט גיטאַהן, זײך צו געהען טשע-
פען צו אַ פעהריראַטהע פרוי, און איבערהויפט איהר ערקלעהרען ליעבע אין
מיטען נאס.

פאטער לאָרענצא האָט זײך איבערצייגט, אז זיין יונגער פריינד זאָגט דיא
וואהרהייט. ער האָט אויסגעשמערקט זיין האנד צו איהם, געבעטען אום פערציר-
הונג, און דאן זײך אליין גראטולירט פאר זיינע מענשען קענטניסע וואָס ער האָט
קיין טעות ניט געהאַט.

באפעטאס ווארנונג, מיט דעם יונגען ליעבהאָבער סעהר ניט צו זיין בע-
פריינדעט, האָט ער סעהר ניט געהערט. ווייל קארנעליוס איז דאָך געווען נאנץ
אונשולדיג.

7.

עטוואָס איבער 8 טעג זיינען פאריבער זייט דיעזער געשיכטע, ווען אין א
נאכטיאג איז וויעדער צוגעפאהרען מאדאם באבעטאס סארעטע פאר פאטער
לאָרענצא'ס טהיר.

דער דיענער וואס איז געזעסען אין דער דראשקע איז אריין און מיטגע-
טהיילט פאטער לאָרענצא, אז מאדאם באבעטא רופט איהם צו זײך.

— שוין וויעדער אַמאָל זײך סתורה זיין ? האָט זײך פאטער לאָרענצא גע-
פרעגט. דאָך האט ער זײך אנגעצויגען זיין שווארצען קאפּטען, גענומען זיין געלען

שמעקען אין זיין האַנד און דיא הייליגע שווארצע זאכען אין דער אנדערער, אריין
געשטיענען אין דער קארעטע און אוועקגעפאהרען אין דער 3. גאס.

מאדאם באבעטא האט איהם זעהר פריינדליך עמפפאנגען, און אהנע פיעל
צערעמאניע, האָט זיא העניעדערגעקניעט און מתודה געווען איהרע זינד.
״ווענען אזא קלייניגקייט״. האט זיך דער אלטער גלח געטראכט, איז נאָר
ניט כדאי געווען די גאנצע מיה.

און, ווירקליך איז מאדאם באבעטא'ס זינד בעשטאנען אין קינדישע עבירות.
זיא האָט צוויי מאל פערפעהלט צו זאגען דאס געבעט ״פאטער גאטטער״, לעצטען
פרייטאָג האָט זיא געגעסען אייער געפרעגעלט אין חזיר-פעט און זונטאג, האָבענ-
דיג א קאפדוועהטאג איז זיא ניט געגאנגען אין קירכע.

אבער פרומע מענשען האבען שוין אזא טבע, חרטה צו האבען אויף דער
קלענסטער עבירה. מאדאם באבעטא, אזא פרומע דאמע, ריין וויא א מלאך,
האָט ניט געוואלט פאריבערגעהען דעם קלענסטען חטא, און אויף אלעמען באלד
געוואלט קריגען א תשובה.

נאָר דער צערעמאניע, האט באבעטא בעמערקט וויא גלייכגילטיג :

— ״איך וויל האָפען פאטער, אז איהר האָט אייער יונגען פריינד געזאָגט
וואס איך האָב איך געבעטען ?

— געוויס.

— אזאָ ?

— ער האט מיר פערזיכערט אויף דעם וואָרט פון איין עהרענמאן, אז ער
ווייס פון קיין זאך צו זאָגען.

באבעטא האט זיך צולאכט.

— אויף דעם ווארט פון איין עהרענמאן ? האָט זיא געזאָגט זיך נאָכקרימענ-
דיג. אזא חברה-מאן האָט שוין ניט קיין עהרענווארט.

— טאכטער, האָט לאָרענצא געזאָגט מיט א בעליידיגטען טאָן.

— ווען דוא בעליידיגסט איהם, בעליידיגסטו מיך. ער איז מיין פריינד !

— עס טוהט מיר זעהר לייד וואס איהר רופט איהם אייער פריינד, אָבער

איך בעהויפטע אז ער איז ניט קיין עהרענמאן.

— הער מיך אויס, טאכטער, דייע בעהויפטונגען, דאס דער מאן וואָס

האנדעלט אזוי, איז ניט קיין עהרענמאן, זיינע וואהר. אָבער דייערער וואס האַנ-
דעלט אזוי, איז ניט מיין יונגער פריינד.

— ווער דען איז ער ?

- אזעלכער וואס איז מיר אונבעקאנט.
- נוט, איך פערשטעה האט באבעטא בעמערקט. ער איז א פיינלינג און לייקענט אַ אלסדינג.
- געוויס לייקענט ער אָפּ, ווייל ניט ער איז עס.
- ניט ער? און ווער האט עס איך געזאָגט?
- ער אליין.
- אזוי? ער אליין? געוויס וועט ער ניט זאנען, או ער איז א לומפּ.
- דוא האסט איין אירטהום, טאָכטער; איך בין זיכער, דאס ער וועט פאר מיר קיין ליגען ניט זאנען.
- ענטשולדיגט מיר. פאטער, איהר קענט ניט דיא וועלט.
- לאָרענצא האָט זיך געטראכט, אז באבעטא האט געוויס א גרויסען טעות, דען אין זיינע זינדיגע יאהרען, האט ער דיא וועלט, אָדער בעסער געזאָגט, דיא פרויענוועלט, גענוג געלערענט.
- אָט דיזעז מענשען, האָט באבעטא פארגעשטעלט, וואס האבען פער-לארען דעם זעלבסטדעספּעקט, האָבען איך פערלארען זייער עהרע און זייער וואָרט.
- אבער איך זאג דיר, אז ער איז עס דאך ניט. דאס האט געמוזט זיין איין אנדערער עהנליך צו איהם.
- עהנליך זאגט איהר? נוט, איך וועל איך איבערצייגען, אז איך ווייס וואס איך זאָג.
- אדרבה, איך בין בערייט צו הערען.
- האט איהר בעמערקט זיינע קיידער וואס ער טראגט אז דער לעצטער צייט?
- יא.
- טראָגט ער ניט א געשטרייפטען אנצוג?
- יא.
- א בלויען האַלו טויך?
- יא.
- אַ ברייטען שמוריהוּם?
- יא.
- ווייסע דאָרטיך?
- יא.

- דאן איז דאס אייער פריינד קארנעליוס און ניט קיין אנדערער.
- פאטער לארענצא האט נעמוזט צוגעבען אז מאדאם באבעטא האט רעכט.
- און ער האט געהאט א טעות.
- האט ער זיך וויעדער געצייגט פרעך ? האט ער ענדליך געפרעגט.
- נאך פרעכער וויא פריהער.
- צום ביישפיעל ?

— פאָרגעסמערן, וויא איך האב אייך שוין דערזעהלט, בין איך מיר געזעסען צווישען 4 און 5 ביים פענסטער און ארויסגעקוקט פערנעסענדיג אָן איהם, ווייל ער איז אין דער לעצטער צייט ניט ערשינענען, איך האב נאטירליך גערעכענט, אז אייער וואַרונג האט געווירקט. פלוצלינג דערזעה איך איהם וויעדער אנקומענדיג פון דעם גאָרטען, דאָ געגענאיבער. אנפאנגס האב איך גערעכענט איך זאל אוועק געהן פון פענסטער און איהם איבערקאָזען אויף דער גאס אונבעמערקט. נאר דאן האב איך מיר איבערלייגט דאס עס איז גלייכער צו בלייבען זיצען און זעהן וואס ער וויל טהאָן. איך, אלס נוטע און פרומע קריסטין, האב קיין מורא ניט פאר אזא נסיון. וויא דער הברה-מאן האט מיך ערבליקט, האט ער אנגעפאנגען צו שטייב-לען, פינגלען מיט דיא אויגען און מאכען צייכענס מיט דיא הענד. איך האב מיך געמאכט, גלייך וויא איך זעה איהם גאָר ניט.

— זעהר נוט האט איהר געטהאָן — האט פאטער לאָרענצא בעמערקט.

— דאן, מערקענדיג אז איך וויל צו איהם ניט קוקען — האט מאדאם באַ-בעטא פאָרטגעזעצט — איז ער צוגעקומען שטארק נאָהענט. ער האט זיינע אויגען פון מיר ניט געוואָלט ארונטערנעהמען. דערביי האט ער ארויסגעצויגען א פאפיער פון זיין טאַשע, וואהרשיינליך א בריעף, מיר איהם געוויזען אויף דער ערד. דער לופט האט געוויס געמיינט אויף דיעזער ארט מיט מיר צו זעטצען אין פערבינדונג גען און אָנפאנגען א קאָרעספאָנדענץ. ער האט גערעכענט אז איך וועל ארונטער-שיקען מיינע א דיענסט און לאזען אויפהייבען דעם בריעף. אבער איך האב עס ניט געטהאָן.

— ער איז א שופט ! האט פאטער לאָרענצא אויסגעשריען געריהרט.

— נאטירליך, ווען ער האט געזעהן אז איך מאך מיך ניט וויסענדיג, האט ער צוריק אויפגעהויבען דעם בריעף און ער איז אוועק. איך האב געקענט אויס-מיהרען ארויסצושיקען מיינע דיענער מען זאל איהם צוברעכען דיא ביינער !

— איהר האט עס אויך בעדאָרפט טהאָן.

— גיין, האב באַבעטא געזאגט, איך האב עס ניט געטהאָן דערפאר, ווייל

ראם וואָלט פּעראורזאכט א מיאוס'ן סקאַנדאַל איך האב עס אַזא פּערשווינדען
ניט צויעב איהם, נאר צוליעב מיר. יעצט וועל איך אייך בעטען איהר זאלט איהם
אויפּמערקזאם מאַכען, אז ער איז אין אירטהום; אז איך בין ניט איינע פון דיעזע
פרויען וואס ער רעכענט, און ער זאל זיך פון מיר אבלאָזען, שטעלט זיך פאַר וואס
עס וואָלט געווען, ווען מיין מאן וואלט גראַדע דאַמאַלס אנגעקומען. מיין מאן, צו
מיין גליק, איז גראַדע צו דיעזער צייט אימער אין דער גאַס. אבער ווען ער זאל יא
ערשיינען, וואס וואלט מיר געהאַלפּען מיין פּערטהיידיגונג. איהר פּערשטעהט אַזא
פאטער, אז איך קען קיין סקאַנדאַל ניט צוקאָוען, און איך האָף, אז דורך אייך וועל
איך לויז ווערען פון איהם.
פאטער לאָרענצא האט געדריקט איהר שעהנע האנד מיט פאטערליכע געד
פיהלע, און איהר אלעס פּערשפּראַכען.

8.

ווען פאטער לאָרענצא איז געגאַנגען איבער'ן וועג אהיים, האט ער געמור-
מעלט צו זיך אליין:
„דיא מענער זיינען אונפּערשעהמטע בעסטעס. זיי זיינען עס דיעניגע וואס
וואס דרינגען איין אין יעדעס פּריעדליכע הויז און פּעראורזאכען אזוי פיעל אונגליק.
דיא פרויען וויא אויסגעלאָסען זיי זאָלען זיין, האבען זיי נאך אימער בושא און זיין
וועלען ניט קריכען צו דיא מענער. ווען ניט דיא שוויינישע מענער ווארט זיך יעדע
פרוי, אדער מייסטענס פרויען, אבגעלעבט פּריעדליך מיט איהר מאן, מיט דעם
פאטער פון איהרע קינדער, און קיין שאַטען פון אונצופּריעדענהייט וואלט פּערדונג
קעלט זייער גליק. ווירקליך, א גליק וואס מאַדאַם באַבעטא איז אזא פּרומע און
אנשטענדיגע פרוי. עס איז א גרויסער נסיון איבערצושטעהן, ווען אזא שעהנער
מאן וויא קארנעליוס ערשיינט אין וועג. מען מוז בעזיצען איין אייזערנעם באַראַק-
טער אום גובר צו זיין דעם יצר הרע. אבער גוטע אין פּרומע פרויען זיינען אימ-
זשאַנדע צו שיטען דעם שטן זאַלץ מיט פּעפּער אין דיא אויגען.“
איבער דעם וועג האט לאָרענצא בעגעגענט א פאר בעקאנטע, אבער געגען
זיין געוואהנהייט האט ער זיך ניט אבגעשמעלט ריידען מיט זיי. ער האט פלוז יעדען
בעגריסט, און געאיילט פאַרווערטס פּערטיעפט אין זיינע געדאַנקען איבער דער
בעליידיגטער מאַדאַם באַבעטא.

ווארט, האט ער צו זיך אליין געמורמעלט, — צו מיין בעקאנטשאפט און פריינדשאפט געהמט איין ענדע, און איידער איך וועל דיעזע אבשליעסען, וועל איך דעם יונגען אויסגעלאסענעם לומפ מאכען אזא שווארצען סוף, אז ער וועט מיך האבען צו גערענקען אויף וויא לאנג ער וועט לעבען."

וויא געוועהנליך איז ער אימער אהיים געגאנגען מיט א צווייטער גאס, וואס איז איהם ניט אויסגעקומען פארבייא צו געהן געבען קארנעליוס' וואהנונג, נאר דיעזעס מאכ איז ער ספעצאל געגאנגען מיט איין אנדערן וועג, מיט דער אבזיכט אריינצובליקען אין קארנעליוס' וואהנונג פיעלייכט וועט ער איהם דערזעהן.

און ווירקליך, קארנעליוס איז געזעסען ביים פענסטער און געלעזען א בוך. קארנעליוס האט ניט ארויסגעקוקט און ער האט לארענצא'ן ניט געזעהן. לארענצא האט אויך ניט געוואלט בעגריסען זיין יונגען פריינד, ווייל ער האט איהם גערעכענט אלס אונזירדיג דאפיר. ער האט אלוא בלויז געגעבען א הוסט.

קארנעליוס האט אויפגעהויבען זיין קאפ.

— אף! פאטער לארענצא! — האט ער אויסגעשריען.

לארענצא האט געשאקעלט מיט'ן קאפ.

— וויא קומט איהר יעצט אין דיעזער הימץ אויף דער גאס? — האט קאר-

נעליוס געפרענט.

עס איז דאמאלס געווען איין אויסער געוועהנליכער הייסער טאג.

— איך געה נאך מיינע הייליגע פליכטען — האט לארענצא געענטפערט

מיט א פרומער מיענע.

— געוויס געווען בייא יעמאנד'ס שטערבערבעט — האט קארנעליוס בע-

מערקט.

— ניין.

— דאן האט זיך פאר אייך א געזונטער מתורה געווען אויף דיא חטאים —

האט קארנעליוס געזאגט מיט א שמיכעל.

— יא.

— און יעצט געהט איהר אהיים?

— ניין, איך וויל דא ווארטען ביז איהר וועט ארויסקומען.

— איך?

— יא.

— איהר דארפט מיר עפעס האבען?

— יא.

- שטארק נעטהיג? ווייל איך בין יעצט זעהר בעשעפטיג. מיט מיניע לעקציאָנען.
- איך דארף אייך האבען אויף א קורצע צייט.
- פילייכט וואָלט איהר אריינגעגאנגען?
- גיין.
- דאן וועל איך ארויסקומען צו אייך.
- קארנעליוס האט פערבויען א בלעטעל אין בוך, צוגעמאכט און אז ארויס אויפ'ן גאס, וועהרענד דעם איז לאָרענצא אוועקגעגאנגען אביסעל אויף א זייט.
- ווען קארנעליוס איז צוגעקומען, האט ער געזאגט:
- פאטער, איהר זעהט אויס בעטריעבט.
- יא.
- און וואס איז דיא אורזאכע? איהר זייט דאך חלילה ניט קראנק?
- גיין, איך בין ניט קראנק, נאר אנדערע זיינען קראנק.
- אייערע קרובים?
- איינער פון מיינע נעוועזענע בעסטע פריינד.
- און וואס פאר א קראנקהייט איז דאס?
- א זעלען-קראנקהייט.
- קארנעליוס האט גוטמוטהיג געשמייכעלט.
- איהר לאַכט, האט לאָרענצא אנגעפאנגען ביז און בעטריעבט — איהר לאַכט און ווילט ניט וויסען ווען מיט אייער שמוציגע תאוה געהט איהר אונגליקליך מאכען איין אנשטענדיגע פרוי.
- לארענצא האט געשפראָכען הויך און צאָרניג.
- נאר רוהיג, מיין אלטער פריינד — האט קארנעליוס געזאגט — קומט, איך וועל אייך בעגלייטען אהיים און הערען וואס איהר האט מיר צו זאגען. זייט ניט אויפגערעגט, פילייכט וועל איך אייך קענען בעווייזען, אז דאס איז איין אירטהום.
- וויעדער איין אירטהום? גיין, גיין, דאס מאַל איז אלעס קלאָר וויא דער מאַג, קיין אירטהום מעהר.
- קארנעליוס האט איהם געלאזען רעדען וואס ער האט געוואלט, ביז זייא זיינען אריין אין גייסטליכע'ס הויז. דארט האט איהם לאָרענצא אלעס מיטגע-טהיילט, און קיין פונקט פערפעהלט פון דעם וואס מאדאם באבעטא האט איהם דערזעהלט.

קארנעליוס האט יעדעס וואָרט אויסגעהערט מיט געשטאַנענער אויפסערק-
זשקייט.

— זיט איהר פערטיג? האט קארנעליוס געפרעגט צום שלום.

— יא — האט לארענצא געענטפערט ארויסלאזענדיג א זיפן פון פרייער
אויפאטהמונג — איך בין פערטיג, און יעצט וועט אייך מעהר ניט העלפען קיין
פערטהיידיונג און מיר דערצעהלען אויפ'ן בוידעם א ירד' איך וואָרנע אייך בכויו,
איהר זאלט דיא דאָמע צורוח לאַזען. עס איז אמת, זיא וויל קיין סקאַנדאַל ניט
פּעראורזאָכען, אבער געדולד האט אייך א גרענעץ. זיא איז א פּערהייראַטע פרוי
און א מוטער פון קינדער. איהר קענט אייער וויסטלינג ציעל געמאלט עררייכען,
און אויב איהר בעיצט נאָך איין פונק עהרענגעפיהל אין אייער הארצען, דאַן זאָלט
איהר זיך צוריק ציהען.

אויף קארנעליוס' געזיכט האט זיך געוויוען אבוועקסלענדע מיענען פון צאָרן,
ערשטייטונג און אויפּרענונג. אבער ער האט זיך בעהעררשט און געקאָזען דעם גלח
קומען ביז צום שלום פון זיין וואָרנונג, מוסר און אַגעמיינע שילדערונג.

ווען לאָרענצא איז ענדליך שטיל געוואָרען האט ער וויעדער געפרעגט:

— איך וויל נאר וויסען אויב דאס איז אלעס?

— יא, אלעס.

— האט איהר נאך עפעס צו זאגען?

— איך האב שוין גענוג געזאגט.

— דאס איז אמת, גענוג, און אפשר נאך מעהר וויל גענט.

— בלויז דיא וואהרהייט...

— נוט, נוט, דיא וואהרהייט — האט קארנעליוס געמורמעלט אונגעדולדיג.

איך האב אייך אלעס אויסגעהערט, יעצט וויל איך דאס וואָרט.

— איהר קענט זאגען וואס איהר ווילט.

— נאָטירליך וועל איך זאָגען וואס איך וויל — האט קארנעליוס געברומט

וויטהענד — נאר הערט מיר אויס געדולדיג. איהר וויסט אז איך בין ניט קיין

גכויביגער?

— דאס ווייס איך ליידער.

— איהר וויסט אויף אז איך בין מוחל דעם גן עדן פון יענער וועלט פאר

אזעלכע צדיקים וויל איהר זייט.

— אייך דאס ווייס אייך.

— דאפיר אבער, איז ביי מיר דיעזע וועלט דער עולם הזה, אלעס וואס איך קען בעזיצען. איך פערשטעה, איך פערשטעה וואס איהר ווילט מיר זאגען, אז דער פאר טאקי וועל איך געניסען דעם עולם הזה אין א פולער מאָס. דאס איז אמת אבער איך ווייס אויך און פיהל, אז אויסער דעם מענשליכען גענוס, אויסער נוס עסען און נוס טרינקען, האט א מענש אויך אנדערע פערנעניגענס. דיעזע זיינען נייסטיגע פערנעניגענס, וויא שטודירען, פאָרשען און זענקען, איבער אלעמען אבער, איז ביי מיר דיא עהרע פון א געוויסענהאפטען מענשען טהייערער וויא אלעס. איך רעספעקטיר ניט מיינע עלטערן, שוועסטער, ברידער, עלטערע, אינגערע און גלאט מענשען, ווייל איך ערווארטע מען זאָל מיך בעלזיגען. ניין, ניין, איך בעט פון איהם ניט אזעלכע טובות. דיא בעלזינגע דערפון ליעגט אין דער גוטער טהאט אכזיין און מיט דיעזען בעוואוסטזיין לעב איך. איך וויל גלויבען, אז איהר רעכענט מיך פאר איין עהרענהאפטען מענשען?

פאטער לארענצא איז אביסעל צוטומעלט געוואָרען פון קארנעליוס ווערטער, און ער האט איבערהויפט ניט געוואוסט וואס איהם צו ענטפערן אויף זיין לעצטער פראגע. קארנעליוס האט געשוואָרען און געוואָרט.

— איך גלויב, האט דער גלח ענדליך ארויסגעשטאַמעלט, אז איהר זייט אין עהרענהאפטער מענש.

— יעצט הערט מיך ווייטער — האט קארנעליוס פאָרטגעזעצט — וויא אזוי איך וועל אייך ערקלערען מיין עהרענהאפטיגקייט. דיא עהרע און אנשטאנד פון א מענשען קומען פון צוויי זייטען: ערשטענס פון זיין מוטער ערציהונג און צווייטענס דורך זיין בעסערן פערשטאַנד, וועלכע פערשטעהט וויא צו אורטהיילען צווישען גוטעס און שלעכטעס. איך האב גענאָסען א גוטע, זעהר גוטע ערציהונג, אונטער עהרענהאפטע עלטערן, און דערצו, אָהנע מיך צו ריהמען, ווייס איך אז איך בעזיץ א גראַדען פערשטאַנד. אלזאָ דאס גוטע וואס איז אין מיר איה, האט א געוויסע אורזאכע. יעצט וועל איך געהן ווייטער און אייך דערצעהלען אביסעל פון מיינע געהיימע געדאַנקען. איהר זאגט, אז מאַדאם באַבעטא איז שעהן, וואונדער־שעהן. איך בין א יונגערמאַן, און מיט מיינע אלע עהרעננעפיחלע, ווייס איך ניט, אויב איך וואָלט געקענט וויעדערשטעהן דעם נסיון.....

— אָט דאס האב איך טאקי געמיינט! — האט לארענצא אויסגעשריען: מריאומפירענד. איהר זייט ניט שולדיג, נאר דער שטן האט אייך אנגערעדט.

— הערט אויף מיט אייערע דומהייטען איבער דעם שטן, האט קארנעליוס געזאגט שטרענג. אונטערבערסט מיך ניט, און לאזט מיך אויסרעדען. איך בעהרשטע

אז איך וואָלט ניט געקענט איבערשמעהן דעם נסיון, ווען מאדאם באַבעטא זאָגן זיך טשעפען צו מיר; ווען זיא זאָל מיר אויפדרינגען איהר ליעבע. איך בין א יונגער מענש. ביי דער צייט פון דיא הייסעסטע ליעבעס געפיהלע און עס איז א גרויסע פראַגע.....

— ניין, ניין, דאס דאַרף ניט זיין! האט לאָרענצא אויסגעשריען און זיך ניט געקענט איינהאַלטען — זעהט וואס יוסף הצדיק האט געטהאָן.

— אָה, יוסף, מיט איהם איז געווען איין אנדער געשיכטע. מאדאם פוטפירע איז געוויס געווען עפעס איין אלטע באַלערע. ווען יוסף וואָלט געטראפּען אבער א מאדאם באַבעטא, וואָלט דיא ביבעל פערשפּאַרט איין ארבייט צו שילדערן זיין פרומקייט. אבער איך רעד יעצט ניט פון קיין אנדערע. נאר פון מיר. ווען מאדאם באַבעטא איז ווירקליך אזא וואונדערבארע שעהנע פרוי וויא איהר האט מיר פאַר געשטעלט, דאן זאג איך איך דיא וואַהרהייט, אז איך וואָלט ניט געקענט זיין אזא צדיק וויא יוסף איז געווען געגען מאדאם פוטפירע. נאר אז איך זאל מיך אזוי ווייט פערנעסען און געהן ערקלערן איין אנשמענדיגע דאמע ליעבע פון דער גאס, דאס וועל איך אפילו ניט טהאָן אין חלום. ניין, ניין, זאָגאר אין מיין טרויב האט זיך עס מיר נאך געוויס ניט פאַרגעשטעלט. וואס איהר הערט פון מיר איז די וואַהרהייט, און אלעס וואס איך קען אייך זאגען צו ליעבע אונזער אלטער פריינד-שאפט איז, דאס איך פערזיכער אייך נאך אמאָל אויף מיין עהרענוואָרט, אז איך ווייס פון קיין זאך צו זאָגען, און איך האב נאך ניעמאלס געזעהען מאדאם באַבע טא, און ווען איהר וואָלט מיר ניט אויסגעמאָהלען וואו זיא וואַהנט, וואָלט איך דאס אויך ניט געוואוסט. — אַדיע!

קארנעליוס האט זיך האַסטיג אויסגעהויבען און פערלאָזען דאס צימער. לאָרענצא, אין זיין לאַנגער ערפאַהרונג פון מתורה זיין זיך פאר איהם, האט אויך ניעמאלס געהערט יעמאנדען רעדען אזוי דייטליך און מיט אזא אויפריכטיגען טאָן, ער האט געשפירט אז קארנעליוס זאגט דיא וואַהרהייט. אבער ווער איז דער מאַן אזוי עהנליך צו קארנעליוס'ן?

נאך פיעלען דענקען דאריבער, האט ער בעשלאָסען אז מאדאם באַבעטא זאגט דיא וואַהרהייט, קארנעליוס זאגט אויך דיא וואַהרהייט, נאר דער שטן האט זיך פערשטעלט אין קארנעליוס' צורה און בעטרייבט א שטיקע געמיינהייט. ער זאָגט בעשלאָסען אז ביי זיין נעכסטען בענד זאל ער ברענגען פיר מאדאם באַבעטא

א שטיקעל פון דעם ראָק וואס דער הייליגער אנאסטאיוס האט געשריבן, און דאס וועט איהר דיענען אלס קמיעה פאר ביזע נייסטער.

9.

קארנעליוס איז געווען זעהר אויפגעגעבן איבער דער געשיכטע.

— וואס קען דאס זיין? האט ער זיך געפרעגט.

אנשטאט צוריק אריינצוגעהן אין הויז האט ער ארומשפאצירט א היבשע צייט אויף דער פרייער קופט און אונזעהליגע מאַל איבערגעדענקט יעדע איינע צעלהייט.

ער האט געוואָלט דערצעהלען דיעזע געשיכטע עפעס א פריינד זיינעם אבער ער האט גראַדע קיינעם ניט געפונען פאר פאסענד אזא זאך צו פערטרויען. דאן האט ער גלאַט ניט געוואָלט, דאס מאַדאם באַבעטא, איין אנשטענדיגע פרוי זאל אריין אין מייל פון פרעמדע קייטע, און זי האט אלעס איבערגעלאָזען פאר איין אייגענער בעראַטהונג.

דאן האט ער נאכגעדענקט איבער זיינע חברים, דיא סטודענטען, פילייכט געפינט זיך איינער אונטער זיי וואס וויל איהם אבטאָהן א שפיטצעל. אבער ער האט ערשטענס ניט ענטדעקט אועלכען, און צווייטענס איז דאס געווען אונמעגליך יעמאנד זאל עס טאָהן, ווייל ער וואָלט גע'ארפט שפאצירען מיט פאטער לאַר רענצאין, און לארענצא זעלבסט וואָלט דאן זיך אויפגעקראַכט געוואָרען.

„אבער וואס בין איך גראַדע דערענע גער, אז אזא העמליכער אירטהום זאל איבער מיר בערוהען?

ער האט זיך דיעזע פראַגע געשטעלט און אויפגעצויגען מיט דיא אַסקען.

קארנעליוס האט שפאצירט א היבשע צייט אויף דער שטראַסע און זיך גע'בראַכען זיין קאַפּ דענקענדיג איבער דעם מערקווירדיגען צופאַל.

ניט קענענדיג געפינען קיין ערקלעהרונג, האט ער בעשלאָסען מעהר נאָך ניט צו טהאָן, און אבוואַרטען צו הערען וואס ווייטער וועט זיין.

„אז דאס איז א טעות, איז קיין צווייפעל,“ האט ער געמורמעלט צו זיך זעלבסט, „נאָר...“

ביי דיעזען וואָרט האט ער זיך זעלבסט אונטערגעבראַכען און בייא איהם אים.

ענטשטאנדען א געוויסע אינטערעסע איבער דער פרוי זעלבסט, דאס הייסט, איבער דער שעהנער מאדאם באבעטא.

דיא פארבייגענדע שילדערונג פון פאטער לאָרענזא איבער איהר, האט אביסעל אונטערגעזונדען זיין יונגע פאנטאזיע און ער האט אין זיך געשפירט, וויא אנווילענדיג אפילו א וואונש צו זעהן דיעזע פרוי.

דיעזער געדאנק איז איהם ניט געפעהלען געוואָרען.
"דאן וועט עס דאָך טאָקי הייסען, האט ער זיך געטראַכט, אז איך געה איהר ערקלעהרען ליעבע".

עס איז איהם געווען אונאנגענעהם בעליידיגט צו ווערען אדער פּעראורזאכען איין אונשולדיגער און אנשטענדיגער דאָמע עטוואס אונאנגענעהמעס. אבער זיין לוסט זיט צו זעהן האט אונטערדעסען געוואַקסען פון סעקונדע צו סעקונדע, און ער האט בעשלאָסען צו זיין זעהר פּאַרויכטיג אין דיעזער בעציהונג און זיט דאָך זעהען.

"דאס וועט מיר זיין זעהר לייכט אויסצופיהרען, האט ער געטראַכט — פון דער בעצייכנונג וואס פאטער לאָרענזא האט מיר געגעבען, ווייס איך גאנץ גענוי איהר וואָהנונג. דאן ויצט זיט יעדען נאכמיטאג, צווישען פיער און פינף אהר ביים פענסטער. דאס איז נוט צו וויסען. איך וועל מיך אלזא שטעלען געגענאיבער, אין גאָרטען הינטער א בוים אונבעמערקט, און איך וועל זיט קענען זעהן".

10.

אויפ'ן אנדערן טאג נאכמיטאג, ווען קארנעליוס האט פּערלאָזען דיא אונט-ווערזיכטע, איז ער אוועק מיט א פּאַר זייטען שטראסען אַהין, וואו מאדאם באַ-בעטא האט געוואָהנט. ער איז אריין אין גאָרטען אונבעמערקט און אויף אכטונג געגעבען מען זאל איהם ניט זעהן פון דיא וואָהנונגען געגענאיבער.

זייענדיג איבער אין דעם שאטען פון א בוים, האט ער זיך לאַנגזאַם דער-געהענטערט, ביז ער האט זיך געמערקט דעם פּאַלאַסט מיט גרויסע שטיינער.

"דאס איז עס", האט ער געזאגט צו זיך אליין נאך ניט זעהענדיג דעם גאַנ-צען פּאַלאַסט.

דאן איז ער ווייטער געגאַנגען, ביז ער איז ענדליך אויסגעקומען הינטער א בוים געגענאיבער דער געזוכטער וואָהנונג.

ער האט בעמערקט דעם נאָרטען בייא ביידע זייטען, דעם שפּרינג-צונוען
און דאָן דיא ווענט פּין דרויסען וויא זיי זיינען געווען בעוואקסען מיט בלעמער. ער
האט אויך געזעהן דיא פענסטער, אבער אלע זיינען געווען געשלאָסען. קיין פּרויענ-
צומער איז דאָרט געזעסען.

ארויסציהענדיג זיין זיינער, האט ער בעמערקט אז עס פּעהלען נאך צעהן
מינוטען צו פיער.

„וואהרשיינליך איז נאך צו פריה,“ האט ער זיך געטראכט, און ער האט זיך
שוין געשטעלט ווארטען.

זיין האַרץ האט איהם אנהיימליך געקלאַפּט און ער האט ניט געקענט פּער-
שטעהן דיא אורזאכע.

פונקט אום פיער אוהר, האט זיך א פענסטער געעפּענט און דער אויבערער
טהייל קערפּער פון א פּרויענצומער האט זיך בעוויזען. עס איז אפילו געווען
אביסעל צו ווייט און מען האט ניט געקענט גענוי זעהען וויא שעהן זיא איז,
אבער דאָך האט זיא אויף איהם געמאכט א מערקווירדיגען איינדרוק.

זיא איז אייניגע אויגעבליקען געשטאַנען און ער האט זיא געקענט נומ בע-
טראכטען. זיא האט געטראָגען א ווייסע געגליזשע קלייד, צימליך שטאַרק אויס-
געשימטען, און אין מיטען פון איהר פולער ברוסט, האט געשטעקט א רויטע ריוז
וואס האט פון זיך געוואָרפּען רויטע שטראַהלען אויף א ווערליכעם געזיכט. איהרע
האַר פון ביידע זייטען האבען אויך געטראָגען ריוזען.

— זיא איז א שעהנעם פּרויענצומער! — האט ער אויסגערופּען ענטציקט.

אז דאס איז מאַראם באַבעטא האט ער ניט געצוויפּעלט. דאן האט ער
געזעהן וויא זיא האט זיך געזעצט, אוועקגעלייגט א קישלעלע אויף'ן פענסטער וואו
זיא האט אנגעשפּאַרט איהרע צוויי האַלב-נאַקעטע ארעטס און ארויסגעשטעקט
איהר שעהנעם קאָפּ אין דרויסען. זיא האט מיט איהרע שוואַרצע אויגען געבליקט
פון ביידע זייטען גאָס און, ווען קארנעליום האט קיין טעות ניט געהאַט, דאן האט
זיא יעמאנדען געזוכט.

דאן איז איהם איינגעפאַלען א נומע אידעע, אז ער זאל טאַקי דארט פּער-
ברייבען און אויפפאַסען אזוי לאַנג, ביז זיין דאָפּעל-מענער וועט ערשיינען.

איך וועל איהם דערקענען, האט ער געמורמעלט, זאָ שנעל וויא איך וועל
זעהן אז ער ערקלערט איהר ליעבע. און וויא איך וועל זעהן דיא אונצופּרידענהייט
אויף איהר שעהנעם געזיכט, וועל איך זאָפּאַרט ארויסשפּרינגען פון מיין פּערבאָר-
גענהייט, צוגעהן צו דעם פּרעכען שופּט, איהם וואַרנען ער זאל זיין לומפּערייא

מעהר ניט וויעדערהאלען, אין דאן וועל איך ארויפגעהן צו מאדאם באבעטא, מיך פאר איהר פארשטעלען, און דערזעהלען דעם טעג. ווירקליך, אבוואהל עם קר מערט מיך ניט, וויל איך דאך ניט אז פאטער קארענצא זאל איבער מיר האבען א שלעכטע מיינונג.⁴

אזוי פערטראכט אין געדאנקען איז קארנעליוס געשטאנען און זיינע אויגען ניט ארונטערגענומען פון מאדאם באבעטא. זיא האט אונגעדולדיג געקוקט פון אלע זייטען, און ער האט אנגעפאנגען נאכצופאלגען איהר בליק. אבער אויסער א פאך אונשולדיגע פארבייגעהער האט ער קיינעם ניט בטמערקט.

דיא שמונדע איז פאראיבער, אהנע ער זאל זיך עם פיעל מערקען. דאן האט ער געזעהן, וויא מאדאם באבעטא האט צוגעמאכט דאס פענסטער און איז ווידער אריין צוריק.

ער האט ארויסגעצויגען זיין אוהר און געזעהן אז עם איז אקוראט סינג.

11.

פיער טעג דורכאנאנד איז קארנעליוס געקומען און געשטאנען הינטער דעם זעלבען בוים, אויפפאסענדיג, וויא ער האט זיך איינגערעדט, צו זעהן זיין דאפעל מענער. דיא וואהרהייט איז אבער געווען, אז ער האט זיך ניט געקענט אברייסען פון מאדאם באבעטא'ס שעהנעם געזיכט. ער האט זיא יעדעס מאל מעהר בער וואונדערט, מעהר פערנעמערט און, ווען ער האט קיין טעות ניט געהאט אין זיינע אייגענע געפיהלע, דאן האט ער אריך געשפירט, אז ער האט זיא אביסעך ליעב.

און וואס איז דא פאר א וואונדער? א מענש איז דאך ניט פון שטרוי גע מאכט, און א יונגער מאן זאל לויט א נאטור געזעמין ליעבען א שעהנע פרוי. אבער קארנעליוס האט זיך ניט געוואלט צוגעבען, דאס ער ליעבט באבעטא'ן.

וויא האט ער זיא געקענט ליעבען? מיט וועלכען רעכט? וואו איז דער יושר? זיא האט דאך א מאן.

רעכט, יושר, מאן און אנדערע הינדערניסע, זיינען גאנץ נומע אורזאכען אין דער מענשליכער מאראלישע פיהרונג ווארום מען זאל זיך ניט פערליבען. אבער דיא נאטור, וויא עם שיינט, האט איהרע אייגענע רעכטע און איהרע אייגענע

נעם ישר. דאָרט וואו דיא נאטור ערוועקט לייעבע, סימערט זיא זיך ניט אויב א
 גאן שטעהט הינטער דיא פלייצעס פון דער פרוי און האלט א פאפיר, בעשמער
 זינט פון דער קירכע אדער רעגירונג, אז דיא פרוי איז זיין אייגענטהום און ניע
 מאנד האט א רעכט דערצו אויסער ער זעלבסט.

קארנעליוס, אלס אנשטענדיגער יונגערמאן, האט ביז דאמאלס נאר געקענט
 זיין רעגעלען פון דער עהרע און זיך ניט געוואלט איינערדען אז עס איז מעגליך,
 דאס טראַמץ דעם אלעמען זאל ער דאָך ליעבען,
 אונטערדעסען האט ער זיך אזוי געטראכט:

„עס איז מאַקי אמת, איך ליעב זיא ניט און טאָר זיא ניט ליעבען, אבער
 עס איז ניט פערבאָטען צו בעוואונדערן א קונסט ווערק. מיר געהן בעוואונדערן
 א סטאַטוע פון מאלטען מאַרמאָר, דאס ווערק פון מענשליכע הענד, ווארום זאָלען
 מיר ניט מענען בעוואונדערן דאס קונסט-ווערק פון גאָט? מאדאם באַבעטא איז
 גאָט'ס א מייטער-ווערק, און וויא עס שיינט בין איך א מבין אויף גאָט'ס ווערק.
 איך זעה אלאו ניט איין, ווארום איך זאָל זיא ניט מענען בעוואונדערן?“

ווען דיעזע נעדראַנקען וואָלטען געווען אמת, דאס הייסט, ווען קארנעליוס
 וואָלט מעהר ניט געמיינט וויא איינפאכע בעוואונדערונג, דאן וואָלט ער געקענט
 גאנץ רוהיג בלייבען שטעהן יעדען טאָג הינטער דעם בוים און בעוואונדערן גאָט'ס
 מייסטער-ווערק. אבער וויא מיר האבען שוין פריהער דערמאָהנט, האט ער זיך
 זעלבסט ניט פערשטאנען.

באבעטא איז יעדען טאג, מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט, ערשינען פון
 4 ביז 5 אוהר גאָכמיטאג ביים פענסטער און איז דאָרט נעבליעבען זיטצען דיא
 פאָלשטענדיגע שטונדע. אין דיעזער שטונדע האט קארנעליוס גאנץ רוהיג געקענט
 בעוואונדערן איהר שיינהייט.

אַבער ער האָט געוואָלט ארויס פון דאָרט גראַדע וויא עס איז מיט דעם
 האָהן אדער ענדיק, וואס וויל אויס קרעהען פאַר דער הוהן אָדער זיך אָנבלאָזען
 פאַר דער ענדיצקע, אום צו בעווייזען זיין גבורה אדער שעהנהייט, קארנעליוס האט
 דאָס ניט געוואוסט, ניט בעגריפען נאטור'ס סוד, נאָר ער האט זיך איינגערעדט,
 אז ער געהט בעוואונדערן גאָט'ס מייסטערשטיק פון-נאטור, און אין דער זעלבער
 זייט, זאָל ער....

דאָ זיינען געבליעבען שטעהען זיינע געדאַנקען און ער איז צומישט געוואָרן
 רען. פאַר זיינע געדאַנקען האָט געשוועבט א דונקלער וואָלקען פון אונבעוואוס-

מעם, פון איין אונבעקאנטער צוקונפט, וועלכע וועט זיך וואהרשיינליך שוין ארויס ציינען מיט איהר דייטליכקייט.

נאָר קארנעליום איז געווען פעסט בעשלאסען ניט צו געבען דער דאמע דיא געלענענהייט זיך צו ערגערן איבער איהם. זיין פלאן אין אזוי געווען: ער וועט ארויס מיט דעם רעכטען טויער פֿן נאָרטען, דאס איז מיט 8 הייזער ווייטער פון מאַדאם באַבעטא'ס גרייסען פאלאסט. דאָן וועט ער ארויף אויפ'ן טראטואר וואס איז געבען מאדאם באַבעטאס וואהנונג, און ער וועט זיך געהען רוהיג און געלאָסען וויא יעדער ווארטענדיגער פערבייגעהער. אנקומענדיג נאָהענט פון דעם פאר פאלאסט, וועט ער, אזוי וויא צופעליג אויפהויבען זיינע אויגען און בליקען צו מאַדאם באַבעטא.

ער וועט ניט ווינקען, מאכען מיט דיא הענד, אדער ציינען אירגענד איין אונאנשטאנדיגע בעוועגונג. אויף דיעזער ארט וועט ער זיך קענען בעסער זעהן, און זיך וועט איהם אויף בעטראכטען.

בייא דיעזער ווייזע איז איהם איינגעפאלען, אז ער איז עפעס ניט נאנץ אנשטענדיג געקליידעט; דאָס זיינע האאר זיינען ניט אין פאלקאמענער ארדנונג, און דאָן איז עס שוין איבערהויפט שפעט און באלד געהט פאָריבער דיא שטונדע. ער איז געבליבען שטעהן און זיך ניט געריהרט פון אָרט.

אין דיעזען טאג, האָט ער בעמערקט א מערקווירדיגע זאך פון מאַדאם באַבעטא. וויא עס איז געקומען נאהענט פון דער סטער שטונדע, האָט זיך ארויס געבויגען איהר קאָפּ, געבליקט פון אַלע זייטען, און וואהרשיינליך ניט זעהענדיג דאס וואָס זיך האָט געוואָלט זעהען, האָט זיך אַפגעווענדעט און צוגעמאכט דאס פענסטער פון אינוועניג, מיט איין אונגעהייערן צאָרן.

דאָן איז זיך וויעדער פערשוואונדען וויא דער פאל איז אימער געווען.

12.

אויפ'ן אנדערן טאָג, ווען קארנעליום איז ארויס פון דער אינוועריטעט, איז ער געווען געקליידעט יום-טוב-דיג. אויפ'ן וועג איז ער אריין צו א באַרבער, זיך געלאָזען גלאָס אַבראזירען און זיך פערקאסט זיינע שעהנע האאר פון קאָפּ. דאן איז ער אוועק, מיט דעם געוועהנליכען וועג, צום נאָרטען.

אַנקומענדיג נאר ניט ווייט פון נארטען איז ער געבליבען שטעהן און איבערלייגט.

צו וואס זאל איך אריין געהן אין נארטען? האָט ער זיך געטראכט. איך וויל דאך היינט זיא זעהען פון דער שטראסע?
 ער איז געבליעבען שטעהען, ארויסגענומען זיין אוהר, און בעמערקט, אז עס איז נאך דא 10 מינוט צו 4. צו דיעזען צוועק איז ער אוועק מיט איין אנדערע שטראסע און אויסגערעכענט, אז ער וועט מאכען א שפאציר ארום און אנקומען פאר דעם נרויסען פאלאסט, אקוראט ווען מאדאם באפעטא וועט ערשיינען ביים פענסטער.

זיין רעכנונג איז געווען אפילו א נוטע, נאר זיין אונגעדולד, שוין צו זעהען מאדאם באפעטא האט איהם געגעבען צופיעל יגעלקייט אין דיא פיס, און ער איז אזוי ניד גענאנגען, דאס ער איז אנגעקומען ניט ווייט פון דעם פאלאסט, און עס איז נאך ניט געווען קיין 4 אוהר.

זיין הערץ האָט איהם געקלאפט, אויף זיין געזיכט איז ארויס א לייכטער קאלטער שווייס און ער האט בעקומען א פערוורונג. זיין גאנצער ענטשלוס, צו זעהען מאדאם באפעטא, האט צוואמען געבראָכען, און ער האָט ניט געוואנט ארויף צו הייבען זיינע אויגען און ארויף קוקען ער האט אויך ניט געהאט דעם מוט ארויס צו געהמען דעם זייגער און צו זעהען אויב עס איז 4 אוהר.
 פלוצלונג האט ער דערהערט דעם בעקאנטען גערויש פון דעם פענסטער עפענען. ער האָט נאָך אימער ניט געוואנט זיך איינצוקוקען און איז גענאנגען ווייטער זיין וועג.

ער איז אוועק גענאנגען א 40 שריט ווייטער פון דעם נרויסען פאלאסט. וואָס איז דאָס? האָט ער ווירקליך געהערט וויא יעמאנד האָט איהם געד רופען מיט דעם שטילען סיגנאל פון „פסט“ האָט מען איהם גערופען אדער נאָר איין אנדערן? יעדענפאלס האָט ער בעשלאָסען צוריק צו קעהרען און זעהען וואָס דאס בעדייטערט.

וועט ער זיך יעצט אומקוקען צו מאדאם באפעטא? דאָס האָט ער ניט געוואוסט? אבער איין זאך איז ער געווען זיכער, דאָס זיא האט געהאלטען איהר בליק געריכטעט צו איהם. ער האָט געשפירט איהרע אויגען און עס האָט זיך איהם געדאַכט, אז ער פיהלט וויא איהר בליק פאָלנט איהם נאָך.

און ווער האָט געמאכט „פסט“? דאכט זיך ניעמאנד אנדערש איז דאמאס געווען אין דער שטראסע?

אזוי דענקענדיג האָט ער זיך דערווייטערט אויף א היבשע שטרעקע. ער איז געבליעבען שטעהן און געקוקט צוריק. ער האט פון ווייטען געקענט אונטער

שיידען מאדאם באבע-שם צימער ביים פענסטער, אָבער ער האָט זיא ניט געקענט ריכטיג זעהען.

קארנעליום האָט אנגעפאָנגען צוריק צוגעהען און דאָס האַרץ קלאַפּען האָט נאָך אמאל אנגעפאָנגען. מיט דיא אויגען אַרונטער געלאָזען צו דער ערד איז ער גענאָנגען ביז ער האָט ענדליך גערייכט דעם פאַרקען פון דעם גרויסען פּאַלאַסט און אויף געהערט דאס רוישען פון דעם שפּרינג-ברונען.

דאָ איז עס !

ער האט אונטוילענדיג אויפגעהויבען זיינע אויגען. זיא איז געזעסען ביים פענסטער, און וויא הערליך שעהן מאדאם באבעטא איז געווען פון אזוי נאָהענטו זיא האָט דאן געטראָגען אַ הימעל בלויעס קלייד מיט גרינע בענדער. אין איהר ברוסט האָט געשטעקט אַ ווייכע בלום.

ער איז געבליעבען שטעהן וויא פערצויבערט.

האַבען זיינע אויגען ריכטיג בעמערקט האָט ער קיין אירטהום געהאט ? אַרום דעם הערליכען מויל פון מאדאם באבעטא האָט זיך בעוווּזען אַ לייכטער זימער שמייכלעך, און איהר שעהנער קאָפּ האָט זיך פּערנייגט לייכט, גראַציע און פּערפיהרעריש, וויא פאר איין אלטען בעקאנטען.

דאָן האָט ער צוריק אַרונטער געלאזען זיינע אויגען, און וויא פּערפאלנט פון יעמאנדען, האָט ער אָנגעפאָנגען צו מאַכען ברייטע שריט פּאַרווערטס.

מיט אַ 30 שריט ווייטער האט ער וויעדער געהערט דעם פּריהעריגען „פּסט“

„פּסט“!

וואס זאל דאס בעדייטען ?

ער איז שוין אוועק היבשע שטרעקע ביז ער איז געבליבען שטעהן און אנגעפאנגען גענוי איבער צו לייגען וואס דא האָט פּאַסירט.

האט זיא צו איהם געשמייכלעט ? האט זיא זיך פאר איהם גענייגט ? איז

דאס מעגליך ? איז דאס וואהר ?

אָד ! ווען דאס זאָל וואהר זיין ! האָט ער זיך געטראַכט.

אייניגע מינוטען האט ער איבערלייגט און בעשלאסען, זאָל געשעהען וואס עס וויל זיך, ער מוז נאך אמאָל פּערבייגעהען און זיך גענוי איבערצייגען. ער איז צוריקגעגאנגען, און דיעזעס מאָל, האָט ער שוין בעסער געקוקט צו איהר און זיא מעהר בעטראַכט.

דער זעלבער שמייכלעך וויא פּריהער מיט דער זעלבער פּערנייגונג. ער האט זיך געמיינט זיך אויף צו פּערנייגען און שמייכלעך, אָבער ער האט ניט געקענט. ער

איז געזען צופיעל בערוישט און איבערראשט. ער האָט צו איהר געקוקט בכורז וויא א בילד, און דיא נאָנצע צייט האָט זיא געשמייכלט און זיך לייכט פערנייגט, און דאן עפעס געמאכט מיט דיא אויגען, וואס האָט בעדייטעט א מין צייכען. קארנעליוס האט ניט געקענט פערשטעהן וואס עס געהט פאר, און מורא האבענדיג פיעלייכט וועט יעמאנד זעהן האט ער אנגעפאנגען ווייטער צו געהען. דער „פסט“! האט זיך שוין געהער ניט געהערט און ער האָט זיך ניט אומגעקוקט.

13.

אנקומענדיג אחיים, האָט ער זיך אבגעשלאסען אין זיין צימער, און האָט א היבשע צייט איבער אלעמען נאכגעדענקט. זיינע געדאנקען האבען גערוישט און געוויטהעט, נאר ער האט זיך אָנגעפאנגען לאנגזאם צו בערוהיגען, און זיך שוין געזעצט ביי זיין שרייבטיש, ער האָט גענומען מינט און פאפיר, און אנגעשריעבען פאלגענדען בריעף:

„מאדאם!

„דורך א מערקווירדיגען פאל, האָב איך געהאט דיא עהרע אייך צו זעהען. איך מוז אייך זאגען דיא וואהרהייט, אז איך וואלט ניממאלס געוואנט אויפצוהויבען מייןע אויגען צו אייך, ווען איך וואָלט וויסען, אז דאָס וועט אייך ניט בעליידיגען. פון דעם וואס פאָטער לארענצא האָט מיר דערציילט, האב איך גערעכענט, אז איהר האָט געהאט א טעות און יעמאנד, עהנליך צו מיר, האָט אייך בעליידיגט. דיעזער פונקט האָט אזוי אויפגעגענט מיין נייגעריגקייט, דאס איך האב בעשלאסען אייך צו זעהען און אייך ענטדעקען, אין דער זעלבער צייט, דעם יעניגען וואס האב געהאט דיא פרעהייט, אייך צו בעליידיגען. פיער טעג דורכאנאנד האב איך אויפגעפאסט פון הינטער א בוים, און וועהרענד דיעזער צייט, האב איך גענאָסען דאס זיסע פערנגיגען און זיך געשפיענעלט. אין אייער בעזירערענדער שעהנהייט. ניט זעהענדיג מיין „דאָפּעל-מענער“ ווי איך האב גערעכענט האב איך בעשלאסען ארויסצוקומען פון מיין בעהעלמעניש. אייער שעהנהייט פון דער נאהנט, האט מיך בוכשמעבליך פערוויררט. אבער מיין איבערראשונג איז נאך גר. סער געווארען, ווען איך האב בעמערקט אייער פריינדליכען בליק.

„מאדאם! איך וויל דיינקען אז איך האב קיין טעות ניט און פערשמעה

אייד. איך בעדויער נאר וואס איך בין געווען אזא דומקאפ ביז יעצט און ניט בעד גריפען אייער שארפיזין. איז דאס ניט ריכטיג, אז אייערע ווערטער צו פאטער לארענצא זיינען געווען א שליחות צו מיר ? יא, יא, מאדאם, איך צווייפעל ניט, אז דאס איז דער פאל. איהר זייט אזוי קלוג וויא שעהן איהר זייט.

„לאמיר איך זאגען, אז איהר האט מיך מעהר וויא בעצויבערט, איך בין פוכשטעבליך וויכד פאר אויפרענונג. מיין הארץ איז אויסגעפיללט מיט פרענענדער לעבע און ליידענשאפט. איך וויל נאטירליך איהר זאלט מיך לערנען וואס איך האב צו טהאן אין דער צו זונפט. איך בין אייער שקלאף, און וויא א שקלאף וועל איך בעפאלען אייער מינדעסטען אויפטראג, מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט.

„זאגענדיג דעם מיינונג און ניט פערשטעהענדיג אייער מיינונג, האב איך מיך צוקריענט מיט פאטער לאָרענא. זיין פריינדשאפט שפיעלט בייא מיר זאָנסט קיין גרויסע בעדייטונג. אבער צוליעב אייך, וועל איך אלעס טהאן. איך וועל איהם איבער בעטען און ערנייערן זיין פריינדשאפט פיעללייכט האָט איהר מיר וויעדער עפעס מיט צו טהיילען דורך איהם, וועל איך אלעס אויסהערען, און איך האָט מעהר ניט צו זיין אזוי דום וויא פריהער און איהם ניט פערשטעהן.

אבער מאדאם, אין פאל אלע מיינע האפנונגען און אויסרעכענונגען זיינען פאלש, דאן בעט איך אייך, מיט דעם גרעסטען רעספעקט, איהר זאלט מיר פער- צייהען. פערצייהט איינעם וואס איז באלד פערריקט פון לעבע צו אייך. ווען מין ליעבע איז אייך צולאסב, דאן בין איך זאָנאר בערייט צו שטארבען און אייך ניט צו ערגערן.

„פערצייהעט איין פער ווירטען און איין אונגליקליכען

אדער גליקליך פערלעבעטען.—

P. S. איך צווייפעל ניט, אז איהר וועט שוין וויסען צו וועמען די אונטער

שריפט געהערט, איך וועל קיין ווייטערן שריט מאכען, ביז איך וועל פון אייך הערען. מיין צייט דאפיר וועט זיין 10 טעג. ווען קארנעליוס האט אויפ'ן צוויי- טען טאג פערלאָזען דיא אוניווערזיטעט, איז ער גלייך אוועק צום גרינעם פא- לאסט. אנקומענדיג אהין, איז ערשט געווען עטוואָס נאך 3 אוהר. ער האָט אַלזא בעשאַסען צו ווארטען.

צו דיעזען צוועק איז ער צוגענאנגען צום נארטען און זיך אוועקגעזעצט אויף א באַנק, פון וואנען ער האָט געקענט קוקען צום פענסטער. ער אליין, האט אויך געקענט געזעהען ווערען.

אָבער ער האט מעהר ניט בעדאָרפט ווארטען ביז 4 אוהר, דען מיט עט-

ליכע מינומען שפעטער האט זיך דאס פענסטער געעפענט און מאדאם באבעטא איז דאָרט ערשיענען. זיא האט צו איהם געקוקט. אויב זיא האָט געשמיכעלט אָדער ניין, האט ער ניט געקענט בעמערקען.

יערענפאכס האט ער זיך באלד אויפגעהויבען און איז אריבער דעם וועג. דער נעכטיגער שטייכעל מיט דעם קאפ-נייגען, האט איהם וויעדער בע-גריסט. ער האט צוריק געשמיכעלט און זיא האט זיך ווייטער פערנייגט. דאן האָט ער געלייגט דיא האנד אויף זיין ברוסט-טאשע, ארויסגעצויגען דעם פריעף און איהר געצייגט. אין דער זעלבער צייט, האט ער איהם ארונטער געלאזען אויפ'ן טראטואר. זיא האט געשאקעלט מיט'ן קאפ, און דאן וויא ער האט אנגעפאנגען אוועקצוגעהען, האט זיא איהם געווארפען א קוש מיט איהר שעהנע האנד. זיין הארץ האט געטאנצט פאר פרייד.

ער איז אריין אין נארטען, זיך אוועקגעשטעלט הינטער א בוים און געווארט קוקענדיג אויף דעם בריעף וואס איז געבליבען ליעגען אויפ'ן טראטואר. באלד איז ערשיענען א יונגעס מעדכען, ארויסקומענדיג פון מאדאם באבעטאס נארטען זיא האט אויפגעהויבען דעם בריעף און איז צוריק אריין.

מיט א פאאר מינומען שפעטער, איז באבעטא פערשוואונדען געווארען פון דעם פענסטער. ער האָט געווארט זיא נאך צו זעהען, אבער זיא איז געהר ניט ערשיענען.

נאך איז דעם זעלבען אבענד האט קארנעליוס זיך איבער געבעטען מיט פאטער לארענצא.

14.

דריי טעג זיינען פאָראיבער אין דער אונגעדולדעסטער ערווארטונג און קארנעליוס האָט נאר ניט געוואוסט וואס איבערצוטראכטען.

ער האט יעדען טאג געשפראכען מיט פאטער לארענצא זיך מיט איהם אונטערהאלטען, אבער געהר קיין וואָרט פון איהם געהערט איבער מאדאם באבעטא.

אין דריטען אבענד, איז קארנעליוס געווען זעהר אונגעדולדיג און ער האט אליין אויפגעבראכען א געשפרעך

— און וואס מאכט דיא שעהנע דאמע ? האט ער געפרעגט.

— וועמען מיינט איהר ?

— איך מין מאדאם באבעטא.

— באבעטא ? האט לארענצא געמורמעלט און אין זיינע ארבען איז געלענען א בעדייטענדער בליק. „איך ווייס ניט. איך בין שוין ניט געווען דארט היבשע עמליכע טעג. יא, איך האב נאר פערנעסען, היינט פריה איז ווירקליך יעמאנד גע- ווען מיך רופען.

— פון וועמען ? האט קארנעליוס געפרענט פערלירענדיג זיין גלייכ- גילטיגקייט.

— פון מאדאם באבעטא האט לארענצא געענטפערט. עס איז וואהרשיינליך אום צו בייכטען (זיך מתודה זיין). זיא איז זעהר א פרומע פרוי און היט אפ דיעזע מצוה מיט דער גרעסטער פינקטליכקייט. אבער ליידער בין איך געווען בע- שעפטיגט, ווייל איך האָב נאך פון פאָרגעסטערן פערשפראכען גראף און גרעפין י. וויא אויף מאדאם ט. דארט צו זיין. עס איז מיר אַלוא אונטענליך געווען דארט צו זיין.

— און ווען דענקט איהר זיא צו בעזוכען? האט קארנעליוס געפרענט מיט איין אונטערדריקטער הייזעריגקייט.

— מאָרנען, געוויס. אבער, וואָס אינטערעסירט דאס אייך אוי שטארק צו וויסען ?

— „נאר ניט. גלאט געפרענט“.

לארענצא האט געשאקעלט מיט'ן קאפ אונצופריעדען.

אויפ'ן אנדערן טאג, האט פאטער לארענצא אבגעשטאטעט א בעזוך מא- דאם באבעטא'ן אין איהר פאלאסט. זיא איז עפעס אין דיעזען טאג געווען אזוי פערפיהרעריש, אז דער לומפיגער שטן האט שיער, שיער בעוואויגען פאטער לא- רענצא ער זאל אבפרעסען א קוש אויף איהר נאקעטען האלד, וועהרענד זיא האט פאר איהם געקניעט און מתודה געווען איהרע זינד.

אבער פאטער לארענצא איז געווען א גבור ; ער האט געקענט באהערשען דעם יצר-הרע, און דאס האט ער געקענט פערדאנקען זיין פרייע יוגענד ווען ער האט זיך געזעטעט מיט פרויען-פערנגיגען און אויף גענעבען דעם שטן וואס ער האָט געוואלט. יעצט איז שוין פאטער לארענצא געווען בעל-הבית איבער זיך און דער שלעכטער שטן האט נאר געקענט איהם א ביסעלע אויפרענען, און ניט מַעַהר.

נאך אלעמען איז פאטער לארענצא דאך ניט מער געווען ווי א בשר

דום, און ער האט זיך געשפירט אביסעל וויא בערוישט. וועהרענד מאדאם כאבעטא איז פאר איהם געשטאנען אויף דיא קניען און דערזעהלט איהרע זינד - אימער אונבעדייטענדע עבירות - האט פאטער לארענצא, אונווילענדיג, געשפירט עפעס א זיסקייט זיך צו שפרייטענדיג איבער זיין הארץ, גראדע אזוי, גלייך וויא ער וואלט אויסגעטרונקען א נומע פלאש מאדיירא וויין. עס איז אלוא קיין וואונדער ניט, ווען ער האט ניט געהערט גאנץ נענוי וואס מאדאם באפעטא האט איהם דערזעהלט.

ער האט בכזיו געקוקט אויף איהר הערליכען קאפ, איהרע דיקע לאנגע צעפ און ברייטע שולטער, וועלכע זיינען געווען האלב נאקעט.

צום שלום, האט ער וויא געוועהנליך, אויפגעהייבען זיינע הענד איבער איהר קאפ, און געטרומעלט, מיט א פרומע מינע :

„אין נאמען פון נאט דער זוהן און דער הייזיגער נייסט, פערצייה איך דיר. שמעה אויף מיין טאכטער.“

דיא פרומע מינע פון באפעטא'ס געזיכט האט זיך אויף געוועקסעלט. און זיא האט אויסגעזעהן וויא א מלאך וואס איז נאר וואס ארונטער געפאלען פון דעם הימעל אהן זינד.

דאן האט אנגעפאנגען איין אלטענליכעס געשפרעך, איבער דער קירכע, איבער פאריטיק און אנדערע זאכען וואס אינטערעסירען אזעלכע עדעלע דאמען. צום שלום האט זיא בעמערקט :

פאטער איהר וועט מיר ענטשולדיגען. עס איז מיר ווירקליך זעהר אונאנגע- נעהם אייך אזוי צו בעלעסטיגען, נאר...

— רעד, רעד טאכטער, איך בין בערייט אלעס צו הערען.

— זייט איהר נאך אימער בעפריינדעט מיט דעם יוגען טעגשען פון וועלכען

איך האב מיט אייך צוויי מאל געשפראכען ?

— ווארום פרענסטו ?

— איך וויל עס וויסען.

— איך האב מיך מיט איהם געקריענט איבער זיין שלעכטער אויפפיהרונג.

אבער ער האט מיך איבערגעבעמען, עס שיינט, אז ער האט זיך שוין געבעסערט.

— אזוי, געבעסערט ? האט באפעטא געפרענט מיט זעהר א שפאטישען

לאך.

— איך דענק אזוי.

— דאן האט איהר איין אירטהום.

— הארום ?

— הייל ער איז נאך א פערדארבענער וויא נעמען.

- וויא אזוי ?

— און אויף פרעכער.

באבעטא האט זיך צוגערוקט א ביינקעל צום טיש וואו דער נלח איז געזען
סען און ארויף געלייגט איהרע ביידע הענד.

לארענצא האט געשוועגען און ערווארטעט צו הערען וואס זיא וועט איהם
זאגען.

— עס איז דאס לעצטע מאכ, פאטער, האט זיא אנגעפאנגען אין א בער-
ליידינגטען טאן. איך בעטיהע אייך צום לעצטען מאכ, און ווען דאס וועט ניט העל-
פען, דאן וועל איך עס דערצעהלען מיין טאן. איך וועל אלעס פאר איהם ענטדע-
קען און פערלאנגען זיין שומץ...

אין באפעטאס אויגען האבען זיך געוועזען טרערען. דיא ארעמע פרוי, וויא
פאטער לארענצא האט גערעכענט, איז בעליידיגט געווארען אויף דער העסליכסטער
ארט, און דער עראינערונג האט אין איהר ארויסגערופען שאנדע-טרערען.

פאטער לארענצא האט אויסגעדריקט זיין טיעפסטע סימפאטיע און ער-
מונטערט מאדאם באבעטא זיא זאל איהם דערציילען איבער קארנעליוסעס לעצטע
געמיינהייט.

עס איז אפיקו געגען מיין כאראקטער און הייליגע פראפעסיאן, האט
דער נלח בעמערקט. נאר אייער שמערץ האט מיר געריהרט ביז מיין טיעפער
זעלע. איך בין בערייט איבערצוגעבען דעם פרעכען יונג אייערע ווערטער:
"איך דאנק אייך, פאטער, איך דאנק אייך, האט באבעטא געמורמעלט און
געקוסט זיין האנד.

נאכדעם וויא זיא האט זיך אויסגעווישט איהרע שעהנע אויגען, האט זיא
אנגעפאנגען פאלגענדע געשיכטע:

"נאך מיין צווייטען טאל אייך דערצעהלען דיא קומפערריי מיט דעם בריעף,
האב איך איהם שוין מעהר ניט געזעהן. נאטירליך האב איך גערעכענט, אז איך
בין פון איהם שוין פטור געווארען. איהר קענט זיך פארשטעלען וויא לייכטער עס
איז מיר געווארען אויפן הארצען, וויסענדיג, אז איך בין שוין פון איהם ניט גע-
שמערט. איך האב אייך געבענישט אויפשטעהענדיג און לייגענדיג.

באבעטא האט זיך אויסגעהוסט און פארטגעזעצט:

"אבער מעגליכע לומפערריי האט קיין גרענעץ. עס בלייבט פאר מיר אין

אונערקלערטעם נעחיימנים, וויא אזוי דיעזער מאן האט אויסגעפונען אלע איינ-
 צעלהייטען איבער דיעזער הויז פיהרונג. דער מאנאט אנוסט, וויא איהר ווייסט,
 איז דיא צייט ווען דיא וויינטרויבען אין דיא וויינגערטנער ווערען פארטיג און זייא
 ערפארדערן דיא גרעסטע אויפמערקזאמקייט. מיין מאן וועלכער איז זעהר א טהע-
 טינער מענש און האט פיעל צו טהאן אין שטאדט. אפפערט צוויי טעג מיט א
 נאכט צייט פיר אונזערע וויינגערטנער. צו דיעזען צוועק פאהרט ער אוועק יעדען
 מיטוואך נאנץ פריה און פערבלייבט אין דיא וויינגערטנער ביז דאנערסטאג
 פארנאכט.

לעצטען מיטוואך, ווען מיין מאן איז אוועק געפאהרען, האב איך שפאצירט
 אין גארטען, גענעסען מיטאג, זיך אינטערהאלטען און אזוי ווייטער. ווען עס איז
 נאכט געווארען, איז געווען, אויב איהר קענט זיך עראינערן, זעהר הייס. איך האב
 ניט געקענט פערבלייבען אין מיין וואהנונג, דורך דער שטיקענדער לופט, און איך
 האב בעשלאסען צו צובריינגען אויף פרייער לופט ביי נאכט, ביז עס וועט אביסעל
 קיהלער ווערען.

אויב איהר ווייסט, געפינט זיך אין לינקען פליענעל פון מיין גארטען א זומער
 חייעל. צו דיעזער צייט איז דאס ארום געוואקסען מיט וויינשטאק בלעטער און
 בלומען פון אלע זייטען, זא דאס קיין שפאריגע זעהט זיך ארויס. א זיידענע דעק
 דיענט אלס טהיר. אינוועניג געפינט זיך א טיש, עטליכע ביינקלעך און א ברייטע
 שטרויענע סאפע. אין דעם שוטץ פון דיא גרינע בלעטער און א זאמדיגען באָדען
 איז דארט כמעט אימער קיהל.

אהין, פאטער, האב איך מיר לעצטען מיטוואך אבענד צוריק געצויגען. איך
 האב ארונטער געלאזען דיא זיידענע דעק איבער דעם איינאנג, אנגעצונדען א קליין
 לעמפעל און בין אזוי געזעסען ביז אונגעפעהר 10 אוהר, ווען מיין דיענערשאפט איז
 גענאנגען שלאפען.

איך האב אנגעזאגט מיין קאמערפריי מען זאל מיך ניט שטערען, און וויא
 געוועהנליך, איז מיין וואונש ערפילכט געווארען. שפירענדיג, אז אלעס איז שוין
 רוהיג און שלאפט, האב איך מיך, אהן טורא, אויסגעצויגען, כמעט האלב נאקעט
 און זיך געלייגט אויף דער שטרויענער סאָפּאָ.

עס שיינט, אז דיא קיהלקייט האט אויף מיר געהאט א נוטע ווירקונג, דען
 איך בין באלד איינגעשלאפען און זיך פערלאָרען אין אונשוודיגע חלומות.

געבען פארקען, פון דרויסען, וואס רינגעלט ארום מיין גארטען, געפינט
 זיך איין אלטער און דיקער אייכענבוים. איהר קענט איהם זעהען וויא איהר

קומט אן פון דער אנדערער זייט שטראסע. דער לומפיגער יונגער מאן, קארנעליזוס וויא איהר רופט איהם, האט וואהרשיינליך בייא טאג נוט בעטראכט דיעזען בוים. וויא ער האט זיך איבערזייגט, אז אלעס רוהט און שלאפט, און וויסענדיג דערצו, אז אין מיין הויף גיבט עס קיינע הינט איהם צו שטערען, האט ער ארויף געקלעמערט אויף דיעזען בוים, און זיך האלטענדיג פעסט אן דיא שטארקע און גראבע צווייגען, איז ער ארויף אויפ'ן פארקען און פון דארט, איז ער אריין אין הויף.

„זיך זעהנדיג איינמאל אין הויף, און וויסענדיג וואו איך געפין זיך, איז ער לאנגזאם צוגענאנגען צום זיידענעם פארהינג, איהם אויפגעהויבען און איז אריין. איך, שלאפענדיג, האב נאמירליך ניט געסענט וויסען פון זיין געגענווארט, און ער איז הפנים געזעכען א היבשע צייט און מיט זיינע וויסטלינג אינגען געקוקט אויף מיין האלב נאקעטען קערפער.

„עס איז קיין צווייפעל, אז איך האָב אזוי אפגעשלאפען א פאאר שטונדען, דען דיא קיהלקייט פון דער נאכט האט געשטיענען און אזוי ווייט געוויקט איבער מיר, אז איך האב געמוזט ערוואכען.

„יעטצט, פאטער, שטעלט זיך פאר מיין שרעק: איך איין אנשטענדיגע דאמע, בערויבט פון מיין בעוואוסטזיין דורך דעם שלאף, האב געעפענט מיין אויגען און ערבליקט אין מיין געגענווארט, זיטצענדיג א פרעמדען מאן. אנפאנגס האב איך ניט געקענט אונטערשיידען ווער דאס איז, און איך האב געמיינט, אז דאס איז מיין אייגענער געזעטצליכער מאן. איך האב אויסגעשטרעקט מיין הענד און ער האט זיא אנגעכאפט מיט זיינע, אויסשרייענדיג: „ענדליך געליעכטע, ביסטו מיינע!“ זיין שטימע האט בוכשטעבליך פערגליווערט דאס בלוט אין מיינע אדערן איך האָב געוואלט עפענען מיין מויל שרייען, אבער דיא שטימע איז מיר בערויבט געווארען.

„ציטערענדיג אין גאנצען לייב האב איך ענדליך אין א היזעריגע שטימע געמורמעלט, דאס ווען ער פערלאָזט מיך ניט דאן וועל איך רופען דיא דיענער-שאפט צו הילפע. ער האט עפעס געזאָגט וואס איך האב ניט פערשטאנען, אבער זעהנדיג מיין ענטשלאָסענהייט, האט ער זיך אבגעווענדעט פון מיר, ארויס אין הויף, און איך האב געקענט זעהן וויא ער האט פערלאָזען דעם גאָרטען מיט דעם זעלבען וועג וויא ער איז געקומען.

„מאטער! דאס איז שוין צופיעל. יעצט הערט מיין ענטשלוס. איך וויל פער- מירדען מקאנדאק, ווייל עס פאסט גאָר ניט פאר איין אנשטענדיגע פרוי וויא איך

בן דיא ותלם זאָג אפילו אזוי וויסען. איהר, הייזיגער פאטער, גלויבט מיר נאנץ גוט, און איהר ווייסט, אז עס איז הלילה פון מיין זייט, צו קיין שלעכטעס געקומען. יא, איך וויל פערמיידען סקאנדאל, נאר ווען עס זאל יא מוזען קומען דערצו, דאן זאל עס דעם פרעכען יונג טהייער קאָסטען!⁹

מאדאם באַבעטא האט זיך ביי דיעזע ווערטער אויפגעהויבען און איז צוגע- נאנגען צו א שראַנק, וועלכען זיא האט געעפענט און ארויסגענומען א בלאַנקען רעוואַלווער.

— זעהט איהר דאס, פאטער, האט זיא געזאָגט. דאס האב איך פאַרבע- רייטעט. יעדע קוגעל איז טערמכיך, און ווען ער וועט וואַגען נאך אמאָל מיך צו שטערען, דאן זאָל ער וויסען וואס עס הייסט בעליידיגען דיא געפיהלע פון איין אנשטענדיגער ראַמע. נאר אזוי וויא איך וויל ניט זיין קיין מערדערין, ווען איך זאָל עס נאר קענען פעהינדערין, דאפיר בעט איך איהר, איהר זאָלט איהם מיטטהיילען איבער מיין ענטשלוס, ווייל אלעס האט גענרייכט דיא העכסטע ערנסטע שטופע.

מאדאם באַבעטא'ס שעהנע אויגען האבען אויסגעזעהן ווילד פאַר גערעכטען צאָרן. זאָנאר דער הייזיגער און פרומער פאטער לאָרענצא האט איהר געזאָגט, אז זיא איז פאַלקאָמען גערעכט צו מאַכען אזא שריט.

מיט א שטונדע שפעטער, האט קארנעליוס אויסגעהערט דיא נאנצע גע- שיכטע פון פאטער לאָרענצא.

ווען דער נייסטליכער איז ענדליך פערטיג געוואָרען, האט קארנעליוס אזוי געזאָגט :

— מיין עהרווירדיגער אלטער פריינד ! איך זעה אז דאָ איז א געפעהרליכער אירטהום. איך ווידערהאַל נאך אמאָל, אז איך בין אונשולדיג און דיא געאַכטעטע דאַמע האט א פאַלשטענדיגעס רעכט צו פערטהיידגען איהר עהרע מיט געוועהר אין האַנד.

ער איז דאן אוועק אהיים און בעוואונדערט מאַדאם באַבעטא'ס חכמה איהם מיטצוטהיילען וויא אזוי ער קען צו איהר קומען.

15.

סימוואָך אלזא איז געווען דער טאָג, ווען איהר מאַן פאַהרט ארויס אין דיא וויינגערטנער ; סימוואָך אבענד איז זיא פרייא ניט געשטערט צו ווערן ; און דאן

נעמינט זיא זיך אויך אליין אין זומער-הייזעל. דער צוטריט אריין איז דורך דעם אייכענבוים. הינט זיינען נישטא צו שטערען און דאס אלעס מוז נעשעהן נאך 10 אהר ביי נאכט.

קארנעליוס האט פערשטאנען יעדען איינציגען וואונק וואס זיא האט איהם נעגעבען אנצוהערען דורך פאטער קארענצא.

צו זיין בידויערן איז אבער דאמאקס ערשט נעווען דיענסטאָג און מען מוז אבווארטען א נאכט מיט א טאָג.

קארנעליוס' פילאָזאָפיע איז נעווען א נאנץ איינפאכע, און קיין אימאליענער, אָדער קיין מענש וואס איז געבאָרען נעוואָרען אונטער דעם בלויען הימעל פון אימאליען, האט בעסער אדער שעהנער געקענט האנדלען. ער איז נעווען זיכער אז ער וואָלט מאַדאם באבעטאָן זאגאר קיין צו פרייען בליק ניט צונעוואָרפען, ווען ער וואָלט ניט נעוואוסט זיכער, אז זיא האט איהם פריהער ערמונטערט.

דיא פאָרשריפטען פון מאָראל זיינען ביי איהם נעווען פערשיעדען וויא בייא א רעליגיעזען. דער רעליגיעזער האט נעוואוסט, אז עס איז א פערברעכען צו בערייען א פרעמדען מאַן'ס פרוי, און דאָך האט ער אליין געזוכט דיא געלעגענהייט אזעלכע צו קרייען. קארנעליוס וויעדער האט אזוי ארנוטענטירט :

„פרויען-רעכטע, און געשלעכטליכטע פעהעלטניסע, דארפען ניט ערגער זיין וויא דיעזע פון א מאַן. דער מאַן נאטירליך, געהט זיך אלע רעכטע, ווייל ער איז א מאַן. ער זאָגט, אז א מענש, כל זמן ער לעבט און קען געניסען פערגעניגען, זאָל ער עס טהאָן, ווייל נאָכדעם וויא מען לייגט אריין אין קבר, אדער זאָגאר ווען מען ווערט אַלט, איז אויס פערגעניגען. האט דען דיא פרוי ניט דיעזעלבע געפיהלע וויא דער מאַן? דארף דען דיא פרוי ניט זיין גראַדע אזוי בערעכטיגט צו פערגניגען וויא דער מאַן? ווען דאס איז יא דער פאַל, דאן האט מאַדאם באבעטא א פאַל-קאָמענטע רעכט צו געניסען פערגעניגען מיט איין אנדערן מאַן, אויסער דיעזען וואס דיא קירכע אדער דער שטאַט האט איהר ערקויבט.“

דאן, וואס עס אנבעטריפט איהם זעכסט, דאס הייסט קארנעליוס'ן, האט ער זיך געטראכט, אז ער איז א מענש און ניט קיין מאַך. קיין מענש איז אימ-שטאנדע צו וויעדערשטעהן דיא פראַכע, ווען אזא הערליכע שעהנהייט ווינשט צו געניסען זיין לעבע.

און קארנעליוס איז ווירקליך נעווען פערליעבט אין באבעטאָן. ער האט גע-

זעהן איהר בילד פאר זיינע אויגען בייא טאג אין ביי נאכט, און זיך ווידער פאָר
 געשטעלמ, אז יוסף'ן האט זיך געוויס ניט געמאכט אזא געלענענהייט, זאָנסט
 וואָלט ער דעם נסיון ניט געקענט ווידערשטעהן.

וויא מיר האבען שוין פריהער בעמערקט, איז קארנעכיום געווען א געוויסער
 האַפּטער און מאַראַלישער יונגערמאַן, טראָץ זיין לעצטען ענטשלוס צו בעזוכען
 מאדאם באבעטא און געניסען איהר ליעבע. זיין איינגעבארענע אייגענשאפט פון
 מאַראַליטעט, פון רעכט און אונרעכט, האט איהם געקלאפט אויף זיין געוויסען און
 אזא פראַגע האט זיך איהם געשטעלט:

„מילא זיא, מאַדאַם באבעטא, האט א פאָלקאָמענע רעכט צו געניסען פער-
 געניגען אויף וועלכער אַרט זיא וויל, ווייל זיא איז ניט וועניגער מעגש אלס איהר
 מאַן. יעצט איז אבער דיא פראַגע איבער מיר זעלבסט: האב איך א רעכט אייני
 צודרינגען אין הויז וואו עס העררשט פאַמיליען-גליק און בעטריגען איין אנדערן
 מאַן הינטער מיינע פלייצעס? וואלט איך וועלען מען זאָל דאָס מיר טהאָן?“

זיין גערעכטיגקייטס-געפיהל האט איהם זעהר געפלאַגט און אנשטאָט וואס
 ער האט פריהער בעשלאָסען צו געהן נאכזעהן באַבעטא'ס גאַרטען, אום צו וויסען
 וויא אריין צו געהן, איז ער געבליעבען צו הויז פערטיעפט אין געדאַנקען.

ער האט געטראַכט און איבערלעגט ביז שפעט אין דער נאַכט און איז גע-
 קומען צו פאָלגענדען בעשלוס:

„ווען א פרוי הייראטעט מיט איהר גלייכען; ווען איהר מאַן איז זיטליך און
 מאַראַליש וויא זיא; ווען ביידע זיינען פון עהנליכע יאָהרען, פאַסענדע ערציהונג
 און פאַסענדע כאַראַקטערע; ווען ביידע שליסען דעם הייראַטסבונד אויס גענעני-
 זייטיגער נייגונג און דאן בילדעט זיך צווישען זייא א ליעבע און פריישאפטס-בונד,
 איז דער מאַן פון איין זייט און דיא פרוי פון דער אנדער זייט, פעראייניגט דורך
 טרייהייט, איבערגעבענהייט און ליעבע. אזא פעראייניגונג ווערט געמאַלט גע-
 פראַכען אדער פערלעצט דורך אונטרייהייט.“

„ווען מאדאם באבעטא האט געלענט איין אויג אויף מיר, האט ער זיך גע-
 טראַכט, און זיא האט אין דער זעלבער צייט, אויף אזא מעקוויירדיגער אַרט געזוכט
 מיין בעקאנטשאפט. דאן איז עס ערשטענס א בעווייז, אז זיא איז א שקלאפין פיי
 איהר מאַן און זיא האט אַנדערש ניט געקענט בעקענט ווערן מיט מיר, און צוויי-
 טענס, דאס זיא איז אונגליקליך אדער אונצופריעדען מיט איהר מאַן.“

זיינע אַרנומענטען האבען איהם געפיהרט צום בעשכום, אז עס ניכט קיין זאך אין דער וועלט מעהר אום איהם צוריקצואלעטען.

16.

דיא לבנה, וויא א מעכטיגעס שטיק זיכער צוגעפארבט מיט א פלוטקאליר, האט אנגעפאנגען אויפצושטייגען פון הינטער דיא ריעזיגע בערג און פון זיך ארויף טער געוואָרפען מיליאָנען זילבערנע שטראַהלען, וועלכע האבען געהיימניספּאַל געמאַכט אויף דיא פעלדער און איבער דיא בוימער.

דיא פערשיעדענע פּלומען האבען געעפענט זייערע ווייסע, רויטהע, געלע און בלויע פלעטעלעך אדער בעכערלעך, אויפגעהויבען זייערע קעפעלעך און ערוואַרטעט אין א הייליגע שטילקייט צו עמפּפּאָנגען זייער ליעבעס זאַפט. דיא רייכע מהוי וואס האט אנגעפאנגען צו פאלען מיט דעם אויפגאַנג פון דער לבנה.

אין דער אריסטאָקראַטישע נאס וואו מאַדאַם באבעטא האט געוואוינט, האבען זיך נאך געהערט צייטענווייז דיא טענער פון א ניטאַר און אויף דיא טענער פון א פלייטע, וועלכע האט וויא טרוימערש געקלאָנגט אויף דעם וועלט שמועזן. דאן האט זיך געהענטער גערוקט דיא 10טע שטונדע און אלעס איז שטיל געוואָרן, בלויז פון ווייטען פון דיא גרויסע גערטנער, האט זיך געהערט דער זיסער קרעכץ פון א נאכטינאַל פערמישט מיט דעם אונפאַסענדען און אונגאַרמאַנישען קאַנצערט פון דיא גרילען.

זאנפט האט דיא לבנה וויא איין איינזאַמע קענינין מאַרשירט פאַרווערטס איבער דעם טיעף בלויען הימעל און אלץ מעהר און מעהר פערשפרייט איהר מיל-דעם ליכט.

דיא שטילקייט האט געשטיגען און עס האט זיך רייטליך געהענט הערען דאס שפריצען פון דעם וואַסער און שפרינגברונען אין פּראַנט פון דעם גרויען פאַלאסט.

א געהיימניספּאַכע טונקעלהייט האט געהערשט אין אלע פּראַנט פענסטער און דיא רוהע דער נאכט האט אויסגעשפרייט איהרע פלינגען איבער מאַדאַם באַבעטאַ'ס וואָהנונג.

ענטקעגען אין נאַרמען, האבען אירף מאַנכע טענער און פרויען ארום שפּאַץ

צירט, אבער יעדער האט גערעדט אזוי שמיל, גלייך וויא וואלטען ניט הערען שטערען דיא הערליכע שטילקייט.

פון דעם זייטען-טויער איז ארויס א שלאנקע געשטאכט און איז געבליבען שטעהן. פון ווייטען האט זיך געהערט וויא דיא טהורם אוהר פון דער סט. פאָז קירכע האט אויסגעקלונגען דיא 10טע שטונדע. ביי טאג האט מען ניט געקענט הערען דעם ווייטען קלאנג, נאר אין דיעזער שטיקקייט, האט זיך דער מינדעסטער שארף בעמערקט.

„עס איז צייט“ האט דיא שלאנקע מעגליכע פינור געמורמעלט.

עס איז געווען קארנעליוס.

מיט שריטע אזוי לייכט וויא א פיינעלע, האט ער מארשירט אריבער דעם וועג און זיך דערנעהענטערט צו דער לינקער זייט פון דעם גרווען פאלאסט. ווען ער איז צוגעקומען צו דעם אלטען אייכענבוים, איז ער געבליבען שטעהן. ער האט זיך בעהאלטען אין דעם דונקעלן שאטען פון דעם בוים און איז דאָרט פערבליבען אייניגע מינוטען, בליקענדיג פון אלע זייטען אויב יעמאנד קומט ניט איהם צו שטערן. דאן האט ער אריינגעקוקט אין גאָרטען. אלעס איז געווען שמיל. ער האט בעמערקט דאס זומער-היזעל. אבער קיין זאך האט זיך בעוואויגען.

פלוצלונג האט איהם אנגעפאנגען זיין הארץ העפטיג צו קלאפען.

„און ווען דאס זאָל זיין א בעטרוג?“ האט ער זיך געפרעגט.

ער האט זיך אפילו ניט געקענט גענוי ערקלערן וויא אזוי מען קען איהם

בעטריגען, אבער ער האט זיך דאָך געשראָקען.

ער איז שוין אין איין צייט געווען ענטשלאָסען צוריק צו קעהרען, אבער דיא

עראינערונג אין מאדראם באַבעטא'ס הערדליכע אויגען האט איהם צוריקגעצויגען וויא מאַננעט.

„איבעריגענס, האט ער זיך געמראַכט, וואס קען דאָ געשעהען?“

ער האט געלעגט זיין האַנד אויף זיין גארטעל, וויא דער געאפאָליטאנער

פראַגענדיג זיין קינזשעל איז מיט דער ענטשלאָסענהייט פון דער יוגענד האט ער אנגענומען מיט זיינע ביידע הענד דעם בוים און אנגעפאנגען גערוישלאָזן איהם צו

געשטייגען. ווען ער איז אריפגעקומען אזוי הויך וויא דער פארקען איז געווען, האט

ער זיך שטארק דע-שראָקען, א פלעדער-מוז פון אונגעוועהנליכער גרויסקייט איז

גראדע דאסאָס ארויס געפאָרען פון צווישען דיא צווייגען און פעראורזאכט א

גערויש צווישען דיא בלעמער.

קארנעליוס האט טיעף אויפגעאטהעמט, ווען ער האט זיך איבערצייגט, אז
 ניט קיין מענש האט פערארזאכט דעם גערויש. דאן האט ער אנגעפאנגען צו
 צו שפירען מיט זיין פוס ווייטער איין אויסגעבויענע און דיקע צווייג. פון דאָרט
 האט ער בעטרעטען דעם אויבערן טהייל פון דעם פארקען, און לאַנגזאָם וויא אויף
 זעהר פאָרויכטיג האט ער זיך אַרונטער געלאָזען אין הויף און איז געבליבען שטעהן
 אויף'ן ווייכען גראָז.

דאס זומער-הייזעל איז געלעגען איינגעהילט אין שאטען פון מעהרערע בוימער
 ארום. איידער ער איז געלאַנגען ווייטער האט ער נאך אַמאָך בעטראכט דעם
 פארקען, דאמיט אין א נויטה זאל ער וויסען וויא אזוי פון דאָרט צו ענטרינען.

דאן האט ער פאָרויכטיג זיך דערנעהענטערט צום הייזעל. דיא טהיר איז
 געווען שטארק פערדונקעלט פון דעם שאטען פון א גרויסען בוים, נאר טאַפּענדיג
 האט ער ענדליך דערפיהלט דיא זיידענע דעק, אַקוראט וויא פאטער לאַרענצא
 האט איהם בעצייכענט.

מיט א ציטערערנדיג האַנד האט ער דעם פאָרהאנג אויפגעהויבען און ארייני
 געקוקט, אויף א טישעל איז געשטאנען א לעמפעל און ניערדיג געברענט. געגענ-
 איבער איז געלעגען דיא פאָרמע פון א פרויענצימער אויף א בעטעל. זיא איז געווען
 צוגעדעקט מיט א ווייסער דעק און געהאַלטען איהר רעכטע נאקעטע האַנד אויף
 דער דעק.

עס איז געווען באבעטא אין איהר נאנצער העררליכקייט.
 זיא איז נאך ניט געשלאָפּען.

האט זיא איהם געהערט און זיך געמאכט ניט וויסענדיג? דאס האט קאר-
 געליוס קיין צייט ניט געהאט צו אורטהיילען. נאר ווען ער איז שנעל אריין אין
 הייזעל און זיא האט איהם ערבליקט, האט זיא זיס געשמייכעלט.
 עס שיינט, אז זיא האט איהם ערוואַרטעט. ער איז געווען מעהר דערשראָקען
 אלס זיא.

— אַלזאָ, דאָך געקומען — האט זיא געמורמעלט קוים וואס ער האט
 געהערט.

זיין נאנצעס יונגעס פרוט האט אויפגעקאכט, און אהנע מעהר, צו ווארטען,
 איז ער שנעל צוגעגאנגען געבען איהר, און אהנע צו רעדען א ווארט, האט ער ניט
 דער געקניעט געבען איהר, ערניפען איהרע הענד און זיא געקוסט זעהר ליידעך
 שאפּטליך.

„מין שעהנע געטמין“, האט ער ענדליך געמורמעלט בליקענדיג אין איהרע גרויסע און ברענענדע אויגען.

„מין גוטער פריינד“, האט זיא געענטפערט, איך דאנק אייך ווארום איהר זייט געקומען.

זיא האט אויסגעשטרעקט איהר האנד און ארייפגעלייגט אויף זיין האלד נאקען. זיין האבען היבשע עטליכע מינומען ניט געשפראכען, דאן האט זיא געמורמעלט:

„איך בעט אייך, איהר זאלט פון מיר ניט שלעכט דענקען“

— ניין, ניין, האט ער געענטפערט.

— ווייסט איהר וויא לאנג איך קען אייך ?

— איך ווייס ניט.

— שוין זייט 14 מאנאט. איך האב אייך געליעבט פון דעם ערשטען מאנאט

אן. עס האָט מיך געקאסט הונדערטער געכט דענקען און טראכטען וויא אזוי איך זאל אייך האבען געבען מיר.

— ענדליך בין איך דא.

— יא, האָט זיא געמורמעלט און איהם אומארמט, צוריקענדיג צו איהר

ברושט.

זיא האט איהם געהייסען זיך אויפהייבען און זיך זעטצען געבען איהר.

— „איך בעט אייך, שעהנער געליעבטער, האט זיא געזאגט האכטענדיג

איהרע ליפען געבען זיינע, איהר זאלט ניט דענקען אז איך האב נאך יעמאנדען, אויסער מיין ברוטאלען מאן, מיך איבערגעגעבען. דער טיראן האלט מיר גלייך וויא איך וואלט זיין אין א הארעם. אבער דיא לייעבע, פאר זיינע אנוואהרע לייעבע, גער פינט א וועג“.

זיא האָט פון איהם געוואלט הערען אויב ער לייעבט זיא. ער האט עס איהר

געשווארען. דאן האָט זיא איהם דערזעהלט, אז זיא האט גוט נאכגעפארשט ווער ער איז און ווען זיא האט ערפאהרען פון זיין אנשטאנד, האט זיא איהם נאך מעהר געליעבט.

„און זעה געליעבטער האט זיא ווייטער געפליידערט, מיר פרייען האבען

ניט קיין אירטהום, איין הארץ געגען דעם אנדערן איז וויא א שפיענעל. דאן, וועל איך דיר זאגען דיא וואהרהייט, אז איך האב פיעל געשטעלט אויף מיין שעהנ- הייט. איך האב נאר געוואלט דוא זאלסט מיר איין מאל זעהן, און דאן, האב איך געוואוסט, אז דוא וועכט מיר לייעבען. אבער דוא ביסט געווען צו נאריש פון

דוא האָסט בענריפען מיין מיינונונג. אבער וויא דיא זאך איז, לאמיר ניט קלערען ווענען דער פערנאנענהייט. דיא גענענווארט איז אונזערע, און לאמיר געניסען פון דעם ליעבעס־בעכער, זאלאנג ער איז ביא אונזערע טירען.

דיא שעהנע באבעטא האָט געשפראָכען דיא וואהרהייט, און קארנעליוס איז נעווען איבערראַשט פון דער הייסער און ליידענשאפטליכער ליעבע פון דיעזער שעהנהייט.

ווען עס האָט אָנגעפאָנגען צו טאָנען, האָבען זייא ביידע איינגעזעהן, אז דיא צייט איז געקומען זיך צו שיידען.

„אָבער זעה, מיין שעהנער קארנעליוס“, האָט זיא געזאָגט. דוא זאָסט מיר זיין טריי, זאָסט קען איך גראַדע אזוי האַסען, וויא איך קען ליעבען.“

קארנעליוס איז אַוועק מיט דעם זעלבען וועג דורך וועלכען ער איז געקומען און אלעס וואָס ער האָט געהערט צו לעצט פון באַבעטאָן, איז געווען „סיטוואַך“.

17.

דער עס האָט רעכט, דיא פראַקטישע וועלט אָרער דיא טהאָרעטישע פּילאָזאָפּיע, וועלען מיר איבערלאָזען פיר רוהיגע קעפּ צום ענטשיידען. מיר וועלען דאָ גאָר פאַר א ציקאוועס ברענגען זייערע ביידע דעות.

דיא טהעאָרעטישע פּילאָזאָפּיע בעהייפטען, אז דער מאַן איז בעשאַפען געוואָרען מיט דער טבע צו האָבען מעהרערע ווייבער. מען קען דערצו געהמען אלעס ביישפּיעל דעם האהן, דעם בוהאי, דעם באַק, און אנדערע חיות. דיא נאטור האָט עס אזוי איינגעריכטעט, אז דיא נקבה זאָל זיך צופריעדען שטעלען מיט אַ טהייל פון אַ מאַן, וועהרענד דער מאַן זאָל האָבען מעהרערע נקבות. דערפון שטאַמט די „אליגאַמיע (פיעל ווייבערייא), מיט דעם פאָרשריט פון דער וועלט, איז ענטשטאנ-דען דיא מאַנאגאַמיע (איינווייבערייא), און ער פּי שכל פון דיא טהעאָרעטישע פּילאָזאָפּיע, דאָרף זיך דיא פרוי פּאָזיטיוו צופריעדען, שטעלען מיט איין מאַן. אַט דאס איז דיא טהעאָריע. נאר דיא פראַקטיק איז א נאנין אנדערע.

דיא פראַקטיק בעווויזט אזוי אז ניט גענוג וואָס אנטשטאַט א טהייל פון א מאַן קריענט דיא פרוי א נאנצען מאַן פיר זיך, איז עס פיעלע נאך ניט גענוג. די פרוי איז דערמיט ניט צופריעדען. לאַמיר געהמען אלס ביישפּיעל מאַראס באַבעטאָן. איהר מאַן, ווען אפילו א ביסעל עלטער פון איהר, איז ער דאָך געווען א

נעזנדער און שמארקער מענש וואָס האָט געקענט פּאַלקאָמען צופריעדען שטעלען א יונגע און געזונדע פרוי. דאן, ווען מען האָט זאָל שעהנע פרוי וויא מאדאם באַר בעטא איז געווען, איז עס קיין וואונדער ניט, ווען מען געהט ניט זוכען קיין אנדערע. ער איז אלזאָ געווען פיר איהר אליין. און דאָך, האט זיך איהר ליבענדע כרוסט. נאך ניט דערמיט צופריעדען געשטעלט און געזוכט ליבע אנדערסוואו.

ווען קארנעליוס איז ערשיענען דעם נעכסטען מיטוואך, איז געווען א קיהלע נאכט. באַבעטא האָט איהם ערוואַרטעט אין דעם געווענהעליכען פלאַטץ פון נאָרטען אָבער וויא זיא האָט איהם נאר ערבליקט, האָט זיא איהם איינגערויסט:

„ניט דאָ, מיין געלייבטער.“

„וואָס מיינסטו?“ האָט ער געפרעגט ערשטוינס.

„דאָ איז קיהל און אונבעקוועהם“

„זיא האָט אנגענומען זיין האַנד, און נאָנץ שטיק האָט זיא מיט איהם ארויף שפּאַצירט אין פּאַלאַסט. זיא האָט איהם אריין געפיהרט אין א צימער פון צווייטען שטאָק וואו עס איז געווען פינסטער. דאן האָט זיא אָנגעצונדען עטליכע ליכט וואָס זיינען געשטאַנען פּאַרבּערייטעט אין זילבערנע לייכטער אויף א טישעל.“

דיא פענסטער זיינען געווען פּערהאַנגען מיט דיקע פּאַרהאַנגע, דאָמיט קיין שטראַהל זאָל זיך ארויסזעהען. דאן האָט זיא פּערשלאָסען דיא טהיר און קארנע-
 כיום האָט זיך ארויסקוקט אין צימער. דאָס איז געווען 15 פוס לאַנג און 12 פוס
 ברייט. אין מיטען איז געשטאַנען דער טיש מיט דיא לייכטער, און לינקס פון דעם
 איינגאַנג איז געשטאַנען אַ בעט, אויסגעשפּרייט מיט שנעע ווייסער בעט-ציין. איבער
 דעם בעט, פון דער שטעליע ארונטער, איז נאָכגעהאַנגען א האַלבער פּאַרהאַנג פון
 רויטע זייד. אויף דער וואנט נעבען בעט, איז געהאַנגען אַ ביכר און פּאַרגעשטעלט
 וויא געטין ווענוס ווערט געבוירען פון דעם שוים פון ים. דאָס ביכר איז געווען
 געמאַלען פון א קינסטלער-האַנד און האָט פּאַרגעשטעלט א מערקווירדיגע
 שעהנע פיגור פון א פרויענצימער. ווענוס ערשיינענדיג פון דעם ים, איז זיא געווען
 גאַנץ נאַקעט. איהר געזיכט איז געווען האַלב אָבערווענדעט און לאַנגע בלאַנדע
 האאַר האַבען בעדעקט איהרע שנעע-ווייסע שולטערן. דיא ברוסט האָט פּאַרגע-
 שטעלט עפעס וויא דאָס פּרישעסטע און אנציהענדסטע אין א פרוי. דער ניעדער-
 יגער מוהיל האָט געצייגט א שעהנע טאליע און דאן האט בעפאַנגט דער ברייטער
 און ענטוויקעלמער קערפער.

קארנעליוס איז געבליבען שטעהן פאר זיינען ביכר פול בעוואונדערונג. ער

עם איז געווען, אין זיינע אויגען דיא פרויענשאפט זעלבסט, און ער האָט מיט נע-
נוס-בליקען פערצעהרט יעדען צוג פון איהר הערליכען קערפער.

אין צימער האט זיך ארום געיאָגט א רייצענדער פאַרפיום גערודן וואס האט
געווירקט וויא עפעס א בעליבענדע משקח אויף דיא גערוען. ווען קארנעליוס איז
זאט געוואָרען קוקענדיג אויף דער געטמין ווענוס, האט ער זיך אומגעווענדעט צו
דער אנדער זייט און דערזעהן א דיוואן אדער סאָפּא בעדעקט מיט גרינער און
רויטער זייד און דארויף איז געלעגען א בלוט-רויטעס קישען. איבער דער סאָפּא
האט געהאנגען א בילד פון דעם שעהנעם יינגלינג אדאנוס, א געוואוינליכער
שטערבליכער, נאר אין וועלכען דיא געטמין דער שעהנהייט, ווענוס, האט זיך
פערלעבט, און צוליב איהר געטליכע לעבע, האט זיא איהם אויף געמאכט פאר
א נאָט.

אדאנוס איז געווען געקליידעט אין א לאנגעם גריכישעם העמד, צוזאמען-
געבונדען אין מיטען מיט א גארטעל. זיינע פיס זיינען געווען גאַקעט. אויף זיינע
שוכטער איז געשטאנען דער שעהנסטער מענער קאָפּ וואס א קינסטלער-האנד
קען נאר טאָהלען און דיעזער קאָפּ האט געטראָגען פּעך-שוואַרצע און געקרייזעלטע
האַר. א פאַר גרויסע אויגען האבען ארויס געקוקט פון צווישען דיא
ווימפערן און האבען אויסגעדריקט אזוי פיעל צערטליכקייט און לעבע, דאס
קארנעליוס, אבוואָהל א טאן וואס איז בטבע אייפערזוכטיג אויף יעדען שעהנערן
טאן, האט זיך גיט געקענט צוריקהאלטען פון בעוואונדערונג.

יא, אדאנוס האט פאַרגעשטעלט דיא פאַקאָמענע מענליכע שעהנהייט,
און איהם האט שוין גיט געוואונדערט וואס דיא גריכישע לענגעדע דערזעהלט, אז
א געטמין האט זיך אין איהם געקענט פערקיעבען.

געבען דיעזען בילד איז געשטאנען א קלענערעם ביכד, פאַרשטעלענדיג
דיאנא, דיא געטמין דער יונגער, זיא מיט אנדערע געטמינען, אלע מייסטענטהיילס
גאַקעט, און מיט בויגענס אויף נאקעטע שולטערן, יאָגען זיך נאך א הירש מיט
פרעכטיגע גרויסע הערנער. ביי דער זייט פון דיעזען בילד, איז געשטאנען סאטיר,
דער נאָט פון וויטץ און הומאָר, פאַרשטעלענדיג דעם אויבערן האלבען קערפער
פון א קאָמישען מענשען און דעם ניעדריגען טהייל פון א באָק.

אויך דאס איז געווען א קונסט בילד, און קארנעליוס, זייענדיג א קונסט
לעבהאַבער, האט אויף איין אויגענבליק פערגעסען צו וועלכען צוועק ער איז אריי-
געקומען און זיך שטאַרק פערטיעפט אין דיא ביכדער.

אין צימער איז דא נאנצע צייט געווען זעהר שמיל. פלוצלונג איז דיעזע שמילקייט אונטערבראָכען געוואָרען דורך א לייכטעם און זעהר זיסעס געלעכטער. דאס האט קארנעליוס'ן אויפגעוועקט. זיך אומקוקענדיג, האט ער דערזעהען מאדאם באבעטא שטעהענדיג אויף'ן בעט מיט איהר רוקען צו דער וואנד פאָר- שטעלענדיג דאס ווענוס בילד.

זיא איז געווען נאניץ נאקעט און שטעהענדיג מיט איהרע פיס אויף דעם שנע-ווייסען בעט-געוואַנד, האט זיא אויך באלד אויסגעזעהן וויא ווענוס אויפ- שטייגענדיג פון דעם ווייסען מעער-שוימ.

איהר לייב איז געווען רויטליך וויא א רוז וואס פאנגט אָן זיך צו צייטיגען. איין האנד האט זיא געהאלטען ביי איהרע אויגען און דיא אנדערע אויף איהר הערץ.

קארנעליוס האט בעטראכט דיעזע פיגור און ער איז נאך מעהר וויא איבער- ראשט געוואָרען. מאדאם באבעטא נאקעט, איז געווען פיעל שעהנער וויא אנגע- צויגען אין איהרע שעהנסטע קליידער. איהר פיגור איז געווען א פאָלקאָכטע און זיך דערמאָנענדיג אן ווענוס'ן, האט ער בייא זיך געטראַכט, אז דיא געטטין אליין וואלט זיא בעדארפט טקנא זיין.

— נוא, מיין קארנעליוס — האט זיא געמורמעלט פערפיהרעריש — וויא געפעהל איך דיר יעצט ?

קארנעליוס'ן איז דאס אלעס פאָרנעקומען וויא אין א צויבער-טרוים און ער האט געשפירט א לייכטען שוידער, גלייך וויא ער וואלט מורא געהאט, אז אזא בילד קען ניט לאנג אָנהאלטען און וועט מוזען פערשוואונדען ווערן.

— יעצט וויל איך אין דיר זעהן אדאָנוס'ן — האט זיא ווייטער געמורמעלט. דאָרט אויף'ן שמוהל, ליענט א העמד דאפיר.

קארנעליוס האט ערבליקט אין א ווינקעל שטעהענדיג א שמוהל, אויף וועל- כען עס איז געלעגען א העמד.

אנפאנגס האט ער געזענערט, אבער וויא זיא האט איהם געדורנגען, האט ער זיך פערוואנדעלט אין איין אדאָנוס.

מאדאם באבעטא איז דאן ארונטער פון בעט און איהם אומטראַמט מיט איהרע דיקע און שעהנע הענד.

— בין איך אביסעל אזוי שעהן וויא ווענוס ? — האט זיא געפרענט.

— נאך שעהנער ! — האט ער געענטפערט דאס מיגענדיג אויפריכטיג.

— און דוא ביזט מיין אדאנוס! — האט זיא געענטפערט מיט בע-
נייסטערונג.

זייא זיינען אייניגע אויגעבליקען געשטאנען אין א גליקזעליגער אומארמונג,
און דאן האט זיא געזאגט:

— האָסטו געלעזען איבער דעם נעקטאר?

קארנעליוס איז געווען בעצויבערט, און אבוואָהל ער האט נאנץ גוט גע-
וואוסט וואס דער נעקטאר איז, האט ער דאָך ניט געענטפערט.

— נעקטאר, האט זיא פאָרטגעזעצט, איז געווען דער ליעבעס-געטראנק פון
דיא געטער. קום, לאָמיר אויך דערפון טרינקען.

זיא האט אויסגעשטרעקט איהר טייל און דאס אריינגעדריקט צווישען זיינע
ליפען, טורמענדיג:

— טרינק!

ער האט אָנגענומען איהרע ליפען און זייא געזויגען.

דאן האט זיא איהם צוגעפיהרט צום בעט און איינגערוימט אין זיין אויער:
— דיא יונגע איז דאָס לעבען, דיא יונגע איז די וועלט. גענוס פון ליעבע
שטעהט העכער וויא דער גענוס אין פאטער לאָרענצאס, גן עדן. לאָמיר פארנעסען
אן דער איבריגער וועלט און יעצט נאָר לעבען אין אונזער וועלט.....
און זיי האבען געלעבט.

18.

„אזוי ליעבען, אזוי וויטהענד ליעבען!“ האט קארנעליוס דעם אנדערן טאג
צו זיך געמורמעלט. „דאס איז א זיסע שרעקליכקייט! זיא האט אויסגעקניפען
מיין גאנצעם לייב. איהרע ציין האט זיא פערזונקען אין מיין האלז און אין טיינע
הענד. וויא א וואַפיר האט זיא פון מיר געזויגען דאס בלוט.“

ער האט נאכגעדענקט אין שטילען.

„אויך וויל דיך אויפעסען!“ האט זיא אויסגעשריען אין דיא מאָמענטען פון
איהר אויפגענונג. ער האט זיך עראינערט וויא איהרע אויגען זיינען דאמאלס צוויי
כאָל אזוי גרויס געוואָרען וויא געווענהליך און עס האט אויסגעזעהן, גלייך וויא
פייער וואַקט פון זיי געשפריצט.

איהרע ווייסע צייהן האט זיא יעדעס מאָל ארויסגעשטרעקט וויא א ווילדע

חיה און מיט איין אונטערדריקטען נעשרייא ראט זיא איהם ארומנעכאפט מיט איהרע הענד. זון אווי שטארק געדריקט, דאס זאגאר זיין שטארקער מעגליכער קערפער האט דאס געשפירט.

דאן, וויא איהרע האָאר זיינען צואוואַרפען געוואָרען איבער איהרע נאקעכע שיקטערן און ברוסטען און האלטענדיג איהרע צייהן איינגעגראָבען אין פלייש פון זיין האנד, האט זיא געברומט :

„נעה, נעה, דוא קענסט מיך ניט לייעבען!“

„וואס הייסט נאָך לייעבען? האט זיך קארנעליום געפרענט. וויא קען עס מעגליך זיין נאך מעהר צו לייעבען? זיא איז א מערקווירדיגעס פרויענצימער“.... קארנעליום האט פאָרטגעזעצט יעדען מיטוואָך זיינע בעזוכע און סאדאם באכעטא האט איהם איבערצייגט, אז ער האט ווירקליך נאך ניט געוואוסט וואס עס הייסט לייעבען, איידער ער האט זיא דערקענט.

יא, זיא האָט איהם אויסגעלערענט לייעבען און זיא האט פערשטאנען וויא אויפצוקאָבען זיין בלוט, עס זאָל לויפען וויא קאָכענדעס וואסער דורך זיינע אָדערן. צו דייען צוועק האָט זיא אימער געהאט פארבערייטעט א שטיק ווירדעס פלייש, וואס איהר מאן פלעגט צו שיקען פון זיין יאנד, דאס פלייש, געבראָטען, איז געווען געטונקט אין רויטען פעפער און דאן האָט א מאדיירא וויין ארונטער געוואשען דעם ברענענדען פעפער.

סאָדאם באַבעטא האט געקענט טרינקען איין פלאַש נאך דער צווייטער און קארנעליום האט איהר עס געמוזט נאכטהאָן. נאך אזא נאכט, פלעגט קארנעליום, אליין געוועהנליך, בלייבען לייענען הארב טויט פאר מייערקייט. אין איין פאר טאג בשעת ער האט בערארפט אהיים געהען, האט איהם באַבעטא ניט געקענט ריהרען פון בעט.

זיא האט פרובירט איהם צו געבען אויפניכטערונגס מיטלען אבער עס האט ניט געהאלפען. דאן האט זיא איהם איינפאך געלאזען שלאפען ביז 10 א זייער אין דער פריה. איהר מאן איז וויא געוועהנליך אהיים געקומען פאר נאכט, און אלעס וואס זיא האט בעמערקט איז געווען, אז מען זאל אין הויז ניט ערפאהרען דאס דארט געפינט זיך א פרעמדער מאן.

ארום 10 א זייער איז זיא אריינגעקומען צו איהם געהייסען ער זאל זיך אנציהען פרויענקליידער וואס זיא האט איהם דערלאנגט. קארנעליום איז דאן ארויס פון הויף אלס פרוי.

אויף דער פראגע פון דער נווערנאנטקע וואס דיא פרוי האט געוואלט

האט זיא געענטפערט, אז דאס איז איהרע איין אלטע בעקאנטע, זיא געהט ארום קלייבען נדבות פאר דיא אלטע גלחים פון געאפעל.
 ווען דיא ארכיט איז דיא וויינגערטנער האט אויפגעהערט, האט מאדאם באבעטא פערלארען איהר פרייען אבענד פון מיטוואך אויף דאנערשטאג און זיא האט אנגעזאגט קארנעליוסען, ער זאל בייא נאכט קומען צום פארקען און ער ווארטען א בריעף ליעגענדיג אויף א בעשטימטען פלאץ פון דעם דיקען בוים.
 דיעזער בריעף האט בעדארפט בעשטימען וואו און וויא אזוי מען זאל זיך נעכסטענס בעגעגענען.
 אויפ'ן דריטען אבענד האט ער געטראפען א בריעף אין וועלכען עס איז אויף געלעגען א שליסעל.

דער בריעף האט ענטהאלטען פאלגענדעס :

„מיין געליעבטער ! עס איז מיר אונטענליך געווען צו געפינען איין אנדערן און זיכערערן פלאטץ אויסער מיין הויז. איבריגענט איז מיין מאן אימער זעהר איי פערזיכטיג און ער לאזט מיר קיין מאל ניט ארויס פון הויז. ווען איך וויל ערגעץ געהען, דאן מוז ער מיר בענקלייטען. אין הויז זעלבסט, וויא דוא ווייסט פאסט אויף מיר אויף דיא דיענערשאפט. טראץ דעם אלעמען האב איך בעדענקט, אז דאס הויז, איז דאס זיכערסטע מיטעל. דוא קענסט דאך אונזער ליעבלינגס־צימער ? מיט דרייא טיהרען ווייטער, וועט פאסען דער שליסעל, קום הייטע אבענד אום 12 אהר. שלעס אויף גאנץ רוהיג און קום אריין. איך וועל שוין זיכער קומען צו דיר.“

19.

קארנעליוס'ן איז געווען זעהר אונאנגענעהם צו מאכען אזא שריט. סטייטש, געהען צו א פרוי און צו ברענגען מיט איהר א נאכט, וועהרענד איהר מאן איז אין הויז ? ווארום האט זיא בעסער ניט געווארט אויף איין אנדערע געלעגענהייט ? וואס האט זיא קיין צייט ניט ?
 אבער קארנעליוס איז שוין געווען אונטער איהר איינפלוס און ער האט זיך געזעהען געצוואונגען אז ער מוז פאלגען.
 מיט א צימערענדעס הארץ איז ער בייא נאכט ערשיענען, אריבער געקראך כען דעם פארקען פארזיכטיג אריין אין הויף און דאן אין פאלאסט. ער איז ארויף

דיא טרעפען מיט דער לייכטינקייט פון קאטצענרפיס און אבוואהק אין קאריראר
איז געווען פינטמער, האט ער דאך געפונען זיין וועג.
אנקומענדיג נאהענט פון דעם צימער וואו ער האט זיך שוין אזוי פיעל מאל
געליעבט מיט מאדאם באבעטא, האט ער געהערט שטימען. ער איז געפליעבען
שטעהען און האט זיך צוגעהערט.

„לאָז מיך אב“, האט ער געהערט און דערקענט באבעטאס שטימע.

— ווארום? האט זיך געהערט א גראבע און ברוטאלע סענער שטימע.

— ווייל איך בין קראנק.

— קראנק?

— יא, דוא גלויבסט מיר ניט?

— באבעטא'ס מאן האט נאך עפעס געפרומט און קארנעליוס האט מעהר
ניט געוואלט הערען. ער האט אבגעזעהקט דריי טהירען, דאן האט ער אויפגע-
שקאסען דיא בעצייכענטע טיהר און איז אריין אין צימער וואס איז געווען שוואך
בעלייכטעט פון איין עהקלעמפעל. דארט איז געווען ברוי איין בעט. ער האט זיך
אוועק געזעצט און געווארט.

ער איז אזוי אבגעזעסען בינאהע א שטונדע, ווען ער האט דעהערט הויכע
שטימען.

— וואוהין געהסט דוא? האט ער געהערט מאדאם באבעטאס מאן
פרענען.

— אוועק פון מיר, בארבאר! האט זיא געענטזערט.

דיא שטימען זיינען געווען בייא דער טהיר פון זיין צימער.

א שרעקליכער געדאנק איז קארנעליוסען דאמאלס איינגעפאלען.

„וואס וויל זיא טהאָן?“ האט ער זיך געפרענט.

ער האט אריין ניט געוואוסט וואס ער זאל זיך ענטפערן, און ער האט זיך
פארנעשטעלט, אז דער מאן וועט איינברעכען אהין אין צימער, און דאן... קאר-
נעליוס האט געשפירט זיין שטיך מעסער און זיך פארטיג געמאכט צום פער-
טהיידניגען.

דאן האט זיך דיא טיהר שנעל געעפענט, א לייכטע פיגור איז אריין גע-
שפרונגען און פערשלאסען דיא טהיר אינוועניג.

עס איז געווען באבעטא.

קארנעליוסן האט זיא בענריסט מיט א גליקליכען שטייכעל און צוגעלייגט
איהרע פינגער צום מויל, וויא איהם אנצוויינען ער זאל שווייגען.

„מאך אויף 1“ האט ער געהערט דיא נראָבע מענער־שטימע פון דרויסען.
 „געה שלאָפּען“, האט זיא געענטפערט פון אינוועני. געה שלאָפּען, איך בין
 קראַנק, לאָז מיך רוהען; געדענק, עס וועט דיר באַננ טהאָן....
 דיא מענער־שטימע פון דרויסען האט געמורמעלט עפעס א פּלּוך און איז
 דאָן אַוועק.

אין ערשטען מאמענט ווען באַבעטא'ס געזיכט האט זיך געווענדעט צו קאר־
 נעליוסין, איז דאס געווען פערפינסטערט. דאן האט זיך עס אויסגעלייטערט און א
 גליקליכער שמייעכע האט זיך בעווייעזען איהם ערבליקענדיג.
 זיא איז צו איהם צוגעלאפּען און אומאַרעמט קושענדיג זיינע ליפּען ליידענ־
 שאַפטליך.

קארנעליוס איז געזעסען וויא פערשטיינערט. ער האט זיך ניט געקענט ריה־
 דען פון פּלאַטין. אבער אויף באַבעטא האט ניט געוואנט צו ריידען קיין ווארט.
 שטונדע נאך שטונדע איז פאראיבער און דיא צווייא געליעכטע זיינען גע־
 בליעבען אונגעשטערט. פּלּוצלינג האָט זיך דערהערט וויא יעמאנד געהט אום
 ביים שליסער־לאָך מיט א שליסעל.

באבעטא האט געוואונקען צו קארנעליוסין ער זאָל שוויינען. זיא איז אויך
 געבליעבען ליענען שטיל און געווארט. דיא טהיר איז געווען פערשלאסען פון אינ־
 זעניג און דער שליסעל האט דארט געשטעקט. עס איז דערפאר אלזא אונגענליך
 געווען פון דרויסען עפעס צו טהאָן.

דאן האָט זיך געהערט א נראָבע מענער־שטימע.

באַבעטא ! באַבעטא !

באַבעטא האט ניט געענטפערט. מיט א מינוט שפעטער האָט ער וויעדער־

האלט דיעזעלבע ווערטער.

מאדאם באַבעטא האט געענטפערט וויא שלעפעריג.

— ווער איז דארט ?

— איך, באַבעטא מאך אויף !

— זיא איז ארונטער פון בעט און פאלגענרעם געשפרעך האט שטאמ־

געפונדען :

— אום נאמעס ווילען, האט זיא געזאגט, „לאז מיך רוהען, איך בין זעהר

קראַנק.“

— דאן לאז מיך אריין זעהען וואס דיר פעהלט.

— גיין.

- הארום ?
- וייל איך קען דיר ניט אריינלאָזען.
- זאָג מיר דיא אורזאכע.
- ווייל דוא ביסט צו גרויזאם און האסט קיין מיטליד.
- מענסט אויפמאכען, איך וועל דיר גאר ניט טהאָן.
- ניין.
- מאך אויף, זאָג איך.
- געה אוועק, פאלג מיך.
- דאן וועל איך אויפברעכען דיא טהיר.
- ביסטו משוגע ?
- דוא קענסט איינעם מרייבען צו שנעק.
- דוא וועקסט דאך אויף דאס גאנצע הויז !
- עס קימערט מיך ניט. מאך אויף, וייל איך וועל מאכען דעם גרעסטען קאנראל.
- ניין, איך וועל אויספיהוין מיינעם. גאר ווען דוא ביסט אזא צודרינגלי-בער מענש, דאן געה אריין אין דיר צימער און פאלד וועל איך דיר נאכקומען.
- וויא כאנג וועט עס דויערן.
- א פערטעל שטונדע.
- גוא, געדענק...
- דאן האבען זיך געהערט שרים איבער דעם קארדאר און באבעמאס מאן האט געפאָנגט.

20.

ענטשולדיג מיר געליבעטער, האט זיא צו קאראנעליוס'ן געזאגט. איך מוז געהען. דוא זעהסט דאך. ער איז א שרעקליכער מענש. אבער זאָ שנעל וויא איך וועל פון איהם בעפרייעט ווערען, קום איך צו דיר צוריק.

קארנעליוס האט געשוועגען ער האט אין דיעזער פרוי געזעהען א מערק-ווירדיגע פערמישונג פון געטליכער שעהנהייט, וויכדען רייץ און געמיינעם בעטרוג. ער האט זיא אויך געאכטעט נאך דיעזע געפיהלע.

שמילשווייגענד האט ער בעפאָלגט איהר אויפטרוען און פערשלאסען דיר פויר פון אינוועניג.

מאדאם באבעטא, נאך פריש מיט דיא קושען פון נעליעבסטען אויף איהרע ליפען, איז זיא אוועק צו איהר מאן.

דיא אייבערויכטיגע געפיהלע וואס האבען אנגעפאנגען צו קאבען און זידען אין קארנעליוס', האבען איהם אונגעהייער בעאונרוהיגט אבער אויך געגען בא- בעטאן איז ער ניט געווען וועניג אויפגערעגט.

אונטערדעסען האט ער זיך געשפירט זעהר אונבעקוועהם און געוואלט לויז ווערען פון דארט. נאר אזוי וויא ער איז געווען אונטער איהר איינפלוס און זיא האט איהם געהייסען ווארטען, האט ער זיך צוגעשפארט אויפ'ן בעט און האט אזוי איינגערעמט למ.

ווען ער האט ערוואכט, האט ער שוין געקענט בעמערקען העלעס טאנעם- ליכט דורכדרינגען דורך דיא שפאלטען פון דיא פארהאנגע.

דער שליסעל האט נאך אימער געשטעקט אין דער טהיר וואו ער האט איהם אריינגעשטעלט.

קארנעליוס האט זיך דערשראקען.

— וויא וועל איך קענען יעצט ארויס פון דאנען? האט ער זיך געפרעגט. דאן האט ער זיך דערמאנהט אן דעם מאל ווען באבעטא האט איהם פון דארט אוועקגעשיקט אין פרייען קליידער, ער האט אבער אזא סצענע מעהר ניט געוואלט דורכמאכען, ווייל עס האט דאמאלס געקאסט זעהר פיעל מיה לויז צו ווערען פון דייעזער קליידונג.

נאר ער האט זיך אנדערש ניט געקענט העלפען און געמוזט צופריעדען זיין וואס עס וועט פאסירען, אבי לויז צו ווערען.

פון דעם פלאטץ האט ער זיך ניט געריהרט און געווארט. דאן האט זיך געהערט א לייכטער קלאפ אין טהיר.

ער איז צוגעגאנגען אויף דיא שפיטץ פינגער און זיך צוגעהערט.

קארנעליוס, מאך אויף, האט ער געהערט א ניעדעריגע שטימע פון דרוי- סען און דערקענט באבעטאן.

וויא דייעזע פרוי וואנט אלעס, האט ער זיך געטראכט, און אין יענעם מאמענט, האט ער זיא פערמאכטעט.

לאנגזאם האט ער אויפגעשלאסען, און באבעטא, געקליידעט אין א מארגען אנצוג אזוי פריש וויא כלום, איז אריין געשפרונגען. זיא האט באלד פון אינוועניג צוריק געשלאסען דיא טהיר.

דיא האט קארנעליוס'ן וויעדער אומארטט און איהם נעקוסט. אבער ער איז געווען קאלט צו איהר.

— באבעטא, אום נאָטעס ווילען, האט ער געמורמעלט — בעפרייע מיך פון דאָנען, וואס וועל איך דאָ טהאָן?

— ששש, האט זיא געענטפערט פערשטיקענדיג זיין שטימע מיט א קוס. עס איז אונגענליך, האט זיא געמורמעלט, איך קען דיך היינט פון דאָנען ניט ארויסלאָזען, ווייל ער איז אין דער היים. וואָרט, גלליעבטער, וואָרט ביז עס וועט דונקעל ווערן און ער וועט אוועקגעהן אין קלוב, דאן וועסטו ארויס אונגע-שמערט.

וויא א צויבערין האט זיא זיך וויעדער צו איהם איינגעשמייעלט און איז פערבליעבען געבען איהם א פאָר שטונדען.

— ער איז א בעסטיע, האט זיא געזאָגט מיינענדיג איהר מאַן — איך האָס איהם. אף, ווען איך זאל קענען כוין ווערן פון איהם!

אין איהרע אויגען האט זיך בעווייזען איין אנהיימליכער גלאַנץ, וועלכער האט זאָנאר קארנעליוס'ן אויפגעצייטערט. זיא האט אויסגעזעהן אין יענעם אויגענ-בליק וויא אַ דעמאן פון ראַכע.

קארנעליוס האט קיין אנדער ברירה ניט געהאט און איז געצוואונגען געווען צו בלייבען ביז אבענד.

באבעטא האט איהם געבראכט עסען און וויין א פאָר סאָל און אזוי איז פאָראַיבער דער טאָג.

21.

וען עס איז דינקעל געווארען, איז זיא וויעדער צו איהם געקומען.
 — באַלד, באַלד, וועט ער געהן צום טייפּעל — האט זיא געזאגט — נאר ביז דאמאָלס וויל איך דוא זאלסט מיך לייעבען.
 ער האט געשוויענען און נאר ניט געענטפערט.
 — לייעבסטו מיך, קארנעליוס? — האט זיא פלוצלונג געפרעגט האַלב ברוטאָל.

קארנעליוס האט זיך עראינערט אן דער פערנאָנגענער נאכט און ער האט געשפּירט איין עקעל. אבער בליקענדיג נאך אמאל אין איהר העררליכעם געזיכט האט ער זיך געשפּירט סאָכטלאָז אין איהר געגענוואָרט און געענטפערט:

י"א איך ליעב דיך, באבעטא. ווער וואלט דען געקענט ווערערשטעטען דיין

צויבער ?

דאן האט זיא איהם אומרעמט און געמורמעלט :

„אבער געדענק, איך וועל נאך אמאָק שטעלען דיין לעבעע אויף דער פראָבע

און וועה דיר, ווען דוא וועסט מיר זיין פאלש“.

ווען קארנעליוס איז אין יענעם אבענד אוועק פון באבעטא'ן, האט ער גע

שוידערט זיך דערמאהנענדיג אן איהר. ער האט געשפירט א שרעק, און אבוואהל

זיא איז נאר געווען א פרויענצימער, האט ער איינגעזעהן, אז זיא איז מעכטיגער

און שטארקער פון איהם.

אויפ'ן אנדערן טאג האט באבעטאס מאן זיך בעגעגענט מיט פאָטער לאָד

רענצא און זייה האָבען געפיהרט איין אינטערעסאנטעם געשפרעך.

— און איהר פערזיבערט מיך, אז זיא איז ריין ? האט ער געפרעגט דעם

גלח.

— יא.

— איך ווייס, איך פערשטעה, אלע זינדער זיינען בייה אייך ריין, נאכדעם

וויא זייה זיינען זיך מתודה.

— דאס איז אויך וואהר.

— אבער ווארום וויכט איהר ניט איך זאל מיך איינהערען צו איהר ווידיי ?

— ווייכ דאָס איז ניט ערלויבט.

— דומהייטען ! ווען זיא איז ריין פון זינד, דאן וועט דאס מיך בערוהיגען.

— עס איז געווען דיא איינפיהרונגען פון אונזער קירכע. דאן, וואס עס איז

געווען ביז אהער, ווייס איך, און וואס עס וייטער זיין, קען איך ניט וויסען.

— אזוי, אזוי איהר אליין צווייפעלט אויך.

— איך ווייס נאר ניט, האט לארענצא געענטפערט. אבער איך קען אזוי זיך

ניט ערלויבען. דאן, וויא איז עס איבערהויפט מעגליך, אז איהר זאָלט דערבייה זיין.

הערט מיך אויס, פאָטער. איך ניב אייך אין דער האנד אריין, א סוטע פון

500 לירא. איהר זאָלט עס אוועקגעבען דער קירכע. איהר קענט דאך מיין שטודיר

צימער ? נוט, זעהט נאָר איהר זאלט איהר אריינגעהמען אהין זיא זאל זיך מתודה

זיין. זעצט זיך געבען מיין שרייב טיש. איך וועל שוין דאן זיין גענוג נאהענט אום

איך זאל קענען הערען.

עס איז אפילו געגען דיא איינפיהרונגען פון דער קירכע, אָבער דאָן, 500

לירא, צום הייליגען צוועק קען אלעס פערצייהען.

— מיכא, וואס זאל איך מהאן ווען איהר ווילט אזוי, האָט פאָטער לאַרענצא געמורמעלט מיט א פּרומע מינע.
ער האט איהם באלד אויסגעצאהלט דיא פערשפּראַכענע סומע, און אויף'ן אנדערן טאג האט ער געהאט א געלעגענהייט צו הערען זיין ווייבס ווירוי אין דער נעגענווארט פון פאטער לאַרענצא.

22.

פאטער לאַרענצא איז ניט געווען קיין נאָר, און וויא אלע פּרומע גלחים, האט ער ניט געוואלט געהמען קיין געלד' אומויסט, איבערהויפט אזא געלד, וואס געהט צום הייליגען צוועק פון דער קירכע.
ער האט דערפאר דורך פערשיעדענע אויסריידען און קונסט-שטיקען פער-נאָרט מאדאם באַבעטא אין איהר מאנס קעזע-צימער, אום זיא זאל זיך דארט פאר איהם מתודה זיין.

עס שמעלט זיך דיא צוויי פראגען: ערשטענס, וואלט מאדאם באַבעטא דער-צעהלט לאַרענצא איבער אלע איהרע זינד? און צווייטענס, זיינען די עזע געווען די ערסטע זינד?

אזעלכע פראגען קען מאקי נאָר איין גאָט אין הימעל בעענטפערן; דער גאט וואס קוקט אריין אין דיא פינסטערע קעמערלעך פון דעם מענשענס הארצען, ווייס אלעס, נאָר מיר פּראָסטע זינדיגע מענשען מיט פערשמירטע אויגען, טרעפען וויא בלינדע אין דער פינסטער און ווייסען נאר ניט. יא, יא, עס האָט שוין זעהער אָפט פאסירט, וואס א זינדערין, האבענדיג דיא געלעגענהייט גאט זאָל מוחל זיין אויף איהרע עבירות האָט זיא נאר פערשוועגען געגען דעם גלח דיא וואַהרהייט, דאָמיט, פיעלייכט האָבען ווענט אויערן און גאסען אויגען.

מענער איבערהויפט, רעדען זיך איין, אז זייא זיינען קלוג און מיט זייערע חכמות קענען זייא ארויס קריגען דיא גרעסטע סודות פון זייערע מיטמענשען. גור אויב זייא רעכענען דיא פרויען אונטער זייערע מיטמענשען אין די עזער בעציהונג, האבען זייא א גרויסען טעות.

פאָטער לאַרענצא איז געקומען אין גרויסען פאכאסט ספעציעל צום צוועק אזום מאדאם באַבעטא זאָל זיך פאר איהם מתודה זיין. אנשטאט וויא געווענהליך ער זאָל אריין געהען אין דעם צימער וואו זיא האט זיך אימער פאר איהם מתודה

געווען, איז ער נאך אריין אין דעם לעזע צימער פון איהר מאן, און מיט א דיענסט פרוי האט ער איהר נעשיקט אנואָגען, אז אזוי וויא קיינער איז ניטא אין לעזע-ציר מער, מעג זיא אהין קומען זאָגען איהר וידוי. דאָן ליידעט ער פון רהעאומאטיזמוס אויף דיא פיס און עס איז איהם שווער ארויפצוגעהען נאך א טרעפּ.

אין לעזע-צימער, הינטער דעם גרויסען ביכער שראנק, וואס איז געשטאנען צווישען צווייא ווענט און געפירדעט א לעהרען ווינקעל, איז געוועסען מאַדאַם באַ- בעטאַ'ס מאָן איינגעפויגען און ערווארטעט צו הערען זיין ווייבס וידוי.

וואס האָט ער געדענקט? וואָס האָט ער געוואוסט פון איהר אונגעהרליכקייט? קיין וואָרט, קיין זאָך. אבער עס האָט זיך איהם געדאַכט, ער האט עפעס געמיינט און פערדעכטיגט, נאר גענוי האָט ער ניט געוואוסט וואָס. עס האָט שוין פיעל מאָל אזוי פאסירט וואָס מענער זיינען געווארען פערדעכטיג איבער זייערע פרויען, פלויז פון אַ מינעט פון אַ בעווענונג וואס זייא האָבען בעמערקט.

ווען מאַדאַם באַבעטאַ האָט געהערט וויא פאָטער לארענצא וויל אונבעדינגט זיא זאָל ערשיינען אין איהר מאַ'ס לעזע-צימער, האָט זיא נאָכגעדענקט. זיא האָט איבערליינט עטליכע מינוטען, דאָן האָט זיך בעוויעזען אַ שפאַטישער שמייכלעל אויף איהרע שעהנע ליפען און איהרע ווייסע צעהן האָבען זיך ארויסגעצייגט.

עס איז אורדאי מעגליך, האָט זיא זיך געטראכט, אז מען וויל מיט מיר דאָ שפיעלען א קאמעדיע, דער אַלטער פוקס לארענצא איז ניט אזוי איבעריג עהרליך אום ער זאָל זיך ניט פערקויפען צו מיין מאָן. געוויס, איך צווייפעל נאָר ניט, אז מען וויל דאָ פון מיר עפעס ארויסקריגען צוליעב מיין מאָן. דומקעפּ וואָס איהר זייט! ווען דאס איז דער פאַל, דאָן האָט איהר צו טהאָן מיט באַבעטאַ'ן וועלכע איז קליינער פון אייך. יעדענפאַלס האָט פאטער לארענצא זעלבסט געקענט אַ סך ווארטען אום פון מיר צו הערען דעם אמת. אפילו פאַר'ן פאַפסט זעלבסט וואָלט איך ניט דערצעהלט מיינע סודות. איך קען אייך גאַנץ גוט, איהר לומפען באַנדע! איהר אליין זינדיגט אין אַ פראָסטען מיטוואָך מעהר וויא מיר אין א יום טוב, און פאַר אייך זאָלען מיר דעצעהלען אונזערע זינד, דומהייטען, דאָס טהוען נאָר נאַרישע ווייבער. באַבעטאַ וועט עס געוויס ניט טהאָן. איבריגענס, עס איז גוט צו וויסען."

מאַדאַם באַבעטאַ האט נעשיקט אָנזאנען פאטער לאַרענצא, אז עס טהוט איהר זעהר לייד איבער זיינע רהעאומאטישע שמערצען, און זא שנעל וויא זיא וועט זיך אַנציהען, וועט זיא ארונטערקומען אין איהר מאַן'ס לעזע צימער.

מיט לאנזאמע שריט און מיט א פרומען פליק און איהרע ארבעט, איז מיר
 דאס באבעטא ערשיענען און געוואונשען דעם אלטען נלח א הערליכען גוט
 מאַרגען.

— וועסט מיר ענטשולדיגען, מיין קינד, האט ער געזאגט, וואס איך האב
 דיך מטריה געווען. דער רהעאומאטיזמוס פלאגט מיר זעהר.

— עס טהוט מיר זעהר ליד, פאטער, האט באבעטא געענטפערט. נאר ביי
 מיר מאכט עס קיין אונטערשיעד דא אדער דאָרט, נאָט איז איבעראל און ער
 הערט פון אירגענד א ווינקעל דיא ווערטער פון א זינדערן אום איהר צו פער-
 צייהען.

— יא מיין נוסע מאַכטער, אזוי איז עס — האט לאָרענצא צוגעשטימט.
 אָהנע ווייטערע צערעמאָניען האט זיא ניעדערגעקניעט און אנגעפאנגען איהר
 יודי. זיא האט אזוי געזאגט :

— אין נאמען פון נאט, זיין זון, דער הייליגער נייסט און דיא הייליגע
 מוטער מאריא, אָגן. ווען איך האב געזינדיגט מיט מייע געדאנקען און מייע
 מעשים, דאן זיין דוא, נאט, מיר מוחל. איך בין א פרוי וואס זיטן אין דער היים,
 אין מיין הויז, צווישען מייע קינדער און דיענערשאפט. מייע געדאנקען זיינען פיר
 מיין מאן. אבער אין דער לעצטער צייט האט זיך צו מיר אריינגענובעט א צווייפעל,
 אז מיין מאן פערקעהרט מיט פרעמדע פרויען. ווען ער קומט צו מיר דאכט זיך
 מיר, אז איך שפיר דעם גערוף פון פערפיהרערישע פרויענציעמער, וועלכע האבען
 גערוהט אין מיין מאַנס שוים. דאס האט אזוי בעאונרוהיגט מייע געדאנקען, אז
 איך פאנטאזיר בייא טאג און הלום ביי נאכט דערפון. מיר דאכט זיך אז איך זעה
 וויא פרעמדע פרויען האלטען מיין מאן אין זייער אומארמונג. דאס האט ארויס-
 גערופען אזוי איין עקעל ביי מיר געגען מיין מאן, אז איך קען איהם בוכשטעבליך
 ניט ערטראגען, און איך האס איהם. עס האט געפיהרט אזוי ווייט, אז איך וויל
 איהם צו מיר ניט צולאָזען און איך מייד איהם אויס וויא א פעסט. איך בין ניט
 אין מייע הענד, ווייל מעהרערע מאָל, ווען איך בין אליין ניט צופריעדען מיט מיין
 האנדלונג, איז מיר דאָך אונגעניקף אנדערש צו טהאָן. נאט אין הימעל! איך האָס
 מיין מאן פון מיין טיעפען הערצען, און זיין יעדע בעריהונג רופט אין מיר ארויס
 א שוידער. ווען מיין פערדאכט איז אבער פאלש, אונריכטיג און זעלבסט-בעטרוג,
 דאן ווייס איך, אז איך בענעה געגען איהם א גרויסע עולה, און איך בעט וויא א
 פרויע קריסטין, ערניענדיגט און געקרייניגט. פערצייהונג.

באבעטא האט זי אונטערבראָכען, און פאטער לאָרענצא איז געווען גע-
 ריהרט. דאן האט זיא וויעדער פאָרטגעזעצט :
 — לעצטען פרייטאג האב איך געגעסען פלייש, אבער איך נלויב אז דאס
 איז דערפאר, ווייל איך בין זעהר געערנערט און איך האב געשפירט, אז איך בע-
 נויטהיג קרעפטיגונג.
 פאטער לאָרענצא האט אויפגעהויבען זיינע הענד און געמורמעלט :
 — אויב דוא האָסט אונרעכט, דאן פערצייהעט דיר דער גאָט פון מיטלייד
 און פערצייהונג.

23.

אך ! דיא מענער, דיא מענער ! זיי זיינען מערקווירדיגע ברואים. קוים כאפט
 זיך ביי זיי אריין א צווייפעל אין הארץ געגען זייערע פרויען, איז עס שוין שווער
 ארויסצורייסען.
 דאכט זיך פון דעם וואס ער האט געהערט, איז שוין גאנץ גענוג געווען צו
 פערטרייבען יעדען צווייפעל פון איהם, און דאָך האט ער ערשט נאך מעהר אנגע-
 הויבען צו צווייפלען.
 הערט נאר פאר ציקאוועס, וויא אזוי ער האט מיט זיך אליין ארנג-
 מענטירט :
 „פאטער לאָרענצא איז א לומפ, דאריבער איז קיין צווייפעל. ער האט גע-
 בראָכען זיין הייליגע פליכט פיר 500 לירא. פאר געלד האב איך איהם אבגעקויפט,
 פאר געלד קען מען אבקויפען אלע גלחים. היינט, ווען איך האב איהם געקענט
 אבקויפען פאר געלד, ווארום זאָלען עס אנדערע ניט קענען טהאָן ? ווער פערזיכערט
 מיך, אז דער אלטער שופט איז ניט אוועק צו מיין פרוי און איהר דערצעהלט אלעס
 וואס איך האב מיט איהם אונטערהאנדעלט ? איך האב איהם געגעבען 500 לירא,
 און זיא האט איהם געקענט געבען טויזענד. דער פעסטער בעווייז דאפיר איז,
 וואס זיא איז אָהנע פערדאכט אזוי שנעל ארונטער געקומען אין מיין לעזע ציטער.
 דאן, דיא וידוי איז צו פרום, צו הייליג און צו עהרליך. ניין און טויזענד מאָל ניין !
 באבעטא איז ניט איא היינטיגע וויא זיא האט זיך פאָרגעשטעלט אין איהר וידוי.
 ניין, מאדאם, מיר וועסטו דאס ניט איינערדען, דערצעהל עס דיין באבען.“
 מאדאם באבעטא'ס מאן האט קיין רעכט געטאט. ער האט יעצט בעשול-

דינט דעם הייליגען פאטער לארענצא וויא אויך באבעטא'ן אין אזעלכע פערברעכען פון וועלכע זיי האבען נאר ניט געוואוסט. אבער נעה גיב איין א מאן שכל ! ווען ער בילדעט זיך איינמאל עפעס איין, איז עס שווער ארויסצורייסען.

דיעזער צווייפעל האט איהם געמארטערט און געמארטערט אָהן אויפהער.

מאדאם באבעטא האט אונטערדעסען איהם אויף ניט געקענט מעהר ער-

טראָגען. זיא האט ווירקליך געלימען ווען ער האט זיך צו איהר דערנעהנטערט.

דאס איז ווירקליך א מערקווירדיגעס געפיהל וואס אונטערשיידעט דיא מענער

פון דיא פרויען. דיא מענער זיינען אזעלכע מענשען, וועלכע קענען פערקעהרען מיט

אייניגע פרויען אין איין וואָך, אדער זאָגאר אין איין טאג, און דאָך זיך שפירען צו

יעדער איינער פון זייא גלייך געניינט. דיא פרויען וויעדער, זיינען שוין פערשיעדע.

זייא קענען פערקעהרען מיט אייניגע מענער, אבער דאָך לעבען זייא נאר איינעם.

מאדאם באבעטא האט אויפריכטיג געליעבט קארנעליוס'ן און זיא האט דערפאר

פערזאכטעט איהר מאן.

אבער אזוי וויא מען קען זיך ניט גלאט ענטזאנען גענצליך פון פערקעהרען

מיט איין אייגענעם מאן, האט מאדאם באבעטא איהם ערשטענס געשענקט אזוי

וועניג לעבע וויא נור מענליך, און דאן האט זיא איהם דינע לעבע געגעבען און-

טער איין עקעל און אבשייא.

זיא האט איהם געוואלט איינרעדען, אז דער אבשייא קומט ווייל זיא האט

איבער איהם א פערדאכט, נאר ער האט דאס בשום אופן ניט געוואָלט גלויבען;

און זיין אויפערזוכט האט געשטיגען פון טאג צו טאָג.

אין דערועלבער צייט האט מאדאם באבעטא אויך געליינט א בריעף אין

בוים צו קארנעליוס'ן און איהם איינגעלאדען ער זאָל קומען. נאר עס זיינען פאָר-

איבער 6 טאג און ער איז נאך אלץ ניט ערשיענען. אויף'ן זיעבעטען טאג האט

זיא געזעהן, אז דער פלאץ וואו דער בריעף לעגט איז אונבעריהרט.

אָנפאנגס האט זיא געוואָלט, וויא אין איהר ערשטער לעבעס-צייט, אב-

שיקען א שליחות צו קארנעליוס'ן דורך פאטער לארענצא, נאר זיא האט זיך בע-

דענקט, אז דאס איז א געוואונטער שריט, ווייל דער אלטער פוקס האט געקענט

פערדעכטיגט ווערען. זיא האט אכזאָ בעשלאָסען צו ווארטען.

24.

האם האט זיך קארנעליוס פאָרגעשטעלט צום אנפאנג ווען ער האט ער בליקט באבעטמאן? עס איז וואהר ניט אלע פרויען גיעבען ארויס יענע געפיהלען פון ליעבע, איבער וועלכע מען טרוימט און מען פאנטאזירט. אבער זאלאנג מען ליעבט שוין א שעהנע פרוי, דאן זעהט מען אין איהר עפעס איין אידעאל, ערהאָבענעס, געטליכעס.

ווען קארנעליוס האט אנגעפאנגען צו טרוימען איבער באבעטמאן, האט ער זיך פאָרגעשטעלט, אז זיא איז, ווען ניט א געטיק, דאן וועגינכטענס, א מלאך'סע. ער האט זיא בעדויערט וואס זיא מוז זיין א געפאנגענע ביי איהר מאן, ווארום זיא קען ניט פרייא און אָפען געניסען דיא ליעבע וואס איהר הארץ געלוסט, ווארום זיא איז פערוואַגעלט געוואָרען און גענומען א מאן ניט נאך איהר געשמאק, און אזוי ווייטער.

דאס אלעס איז נור געווען אין אנפאנג, ווען ער האט געדענקט, אז אזא פרויענציטער איז נאך ניט געבוירען געוואָרען און וועט ניט זיין. אבער שפעטער, ווען ער האט זיא געהענטער קענען געלערנט, ווען ער האט בייגעוואָהנט דיא וואוטה פון איהר ליעבע, איהר צוויי פנים דינקייט, איהר צאָרן און האָס, האט זיא בייא איהם פערלאָרען דעם ערשטען חן.

נאָר דיא מענער זיינען, נאך אלעמען מערקווירדיגע מענשען. דאכט זיך קארנעליוס, א ריינער און עהרליכער יונגער מאן, מיט שעהנע אידעען, עהרליכע אבזיכטען, איבערקענטע האנדלונגען און זאָנסט גוטע מעלות, האָט בעדארפט צו ריק טרעמען מיט שרעקען און שוירערן פון אזא פרויענציטער! אבער דאס איז ניט געווען דער פאל. ער האָט זיך אנגעהויבען צו געוועהנען צו איהר און ווען מען ליעבט א פרוי דאן ליעבט מען איהר צוואמען מיט איהרע חסרונות.

יא, ערסטענס איז ער געווען זעהר אונצופריעדען מיט איהר דאָפעלע ראלע, מיט איהרע אונפערשעהמטהייט און מיט איהר צאָרן. נאר נאכדעם איז פון דיעזע חסרונות געווארען מעלות. איז דאָס ניט פיעללייכט דערפאָר, ווייל מיר מענער האבען ליעב צו זעהען פרומקייט איז דיא מיאוס'ע נאנען פון אַלמע ווייבער, ווייל מיר האבען ליעב אונזערע שוועסטער און מוטערס זאלען זיין ריין און אונבעפלעקט — נאָר אונזערע ווייבער, יא מיר ווילען פאָזיטיוו האָבען אונזערע ווייבער זאלען אייך זיין פרום, ריין און אונבעפלעקט וואס עס אנבעלאנגט מיט אַנדערע, מיר מער גען אונז זעלבסט פערזאָנגען נאָר דיא מונטערע לעבהאפטע און באלד זייטער

כאסענע פרוי. ניין, טאקי אין גאנצען אויסגעלאסען. מיר ווילען זיין זאלען אונז ווינקען, אויפגענען און אויפברויזען אזוי פיעל וויא נאר מעגליך, און טאקי דערפאר אליין האָבען מיר זיין ליעב.

שטיקקייט איז שעהן אין אַ טוב; מיר ווילען אונזערע פרויען זאלען זיין שטיל וויא דיא טובען פאר דער גאנצער וועלט, נאר פאר אונז אליין, אין אונזער פרוואַט צימער, דארט ווילען מיר האָבען אַ מאַדאַם באַפעטא !
וואַרום ?

אַט דיעזע אינטערעסאַנטע פראַגע וועלען מיר צוריקלאָזען פיר דיא העררען פּסיכאָלאָגן. אין פראַקטישען לעבען האבען מיר געזעהען וואונדער שעהנע פרויען וועלכע מיר לעבען דאָך ניט, פאר זייער שטילקייט און צוריק געקומענהייט. דאָן האבען מיר געזעהען פרויען, ניט אַזעלכע שעהנע, נאר ווייך זיין בעזיטצען אַ מונ-טערען בליק, אַ פרייליכען שמייכל אדער אַ גראַציעזע בעוועגונג מיט דעם קער-פער, האבען מיר זיין דאָרויף ליעב.

אַט דאס איז פיעליכט געווען דער סוד, וואס דער זעלטענער יונגער מאַן, קארנעליוס, האט געליעבט כאבעטאן נאך מעהר וויא פריהער. יא, פריהער האט ער זיין געליעבט אויס בעוואונדערונג, און שפעטער האט ער זיין געליעבט אויס ליידענשאפט.

נאטירליך איז עס שעהנער צו ליעבען אויס בעוואונדערונג, אבער מיר קענען ניט אימער טהאָן וואס שעהן איז, און דיא נאטור, וויא עס שיינט, פערלאנגט מעהר ליעבע אויס ליידענשאפט. געוויס, געוויס מיר זיינען מודה, אז דיא גאנצע מיה פון עסען, קייען, פערדייען א. ז. וו. איז ווירקליך איין איבריגע זאך און עס וואלט געווען אַ יוטר ווען די גאנצע געשיכטע זאל ניט עקסיטירען, מיר וואלטען דאָן געווען ריינע זיבערע און שעהנערע מענשען. אבער געה, טהוא עפעס, ווען עס הונגערט און עס ווילט זיך עסען.

איך היב זעהר ליעב צו הערען פילאזאפירען, אז דיא גאנצע תאוח איז עקעל-האפט, שמוציג און געמייך; עס וואלט פיעל שעהנער געווען, מיר זאלען ליעבען אַ פרוי גראַדע וויא מיר ליעבען אַ מאַן, און קינדער ? אה, קינדער זאלען וואקסען פון דער ערד וויא קארטאפעל, קארן ווייץ, און גערשטען.

ווען מיר פילאזאפירען אזוי, קומט מיר פאר, אז דער בעשעפער וועהרענד ער האט אויסגעשטעלט דעם פראגראם פון דיא ברואים, האט ער ערעדארפֿט ר - פֿען אונזערע היינטיגע פֿילאזאפֿען צור בעראטהונג. אימציט איז אבער צו שפּעט און עס קען אנדערש ניט זיין.

מען מוז עסען און מען מוז ליעבען א פרוי מיט אלע איהרע חסרונות, נאך מעהר, פון דיא חסרונות ווערט מעלות טראטיץ אלע גראב בייכינע פילאזאפישע ביכער.

ארמער קארנעליוס! ער האט געהאט בעשלאסען אום קיינעם פרייו זיך מעהר צו בענגענען מיט מאדאם באבעטא.

„סטייטש“ האט ער זיך געטראכט, עס איז געגען אלע מינע אנזיכטען צו פערקעהרען מיט אזא פרוי. עס איז דאס לעצטע מאל!

אמת קארנעליוס איז ניט געווען קיין שווינדלער און ער דאט זיך אליין ניט געוואלט בעטרענען, ער האט טאקי אזוי בעשלאסען, נאך געה שפיעל זיך בער העלמערקעך מיט דעם יצר הרע אה, ער איז א געפעהרליכער חברה־מאן, דיעזער סינגאר יצר הרע; ער זוכט אויף אונטער דער ערד און מען מוז טהאן וואס ער וויל.

קארנעליוס האט זיך געזאגט אויסדרוקליך, אז ער געהט ניט יעצט אין דער ריכטונג פון מאדאם באבעטא מיט אירגענד א שלעכטער אבזיכט. הלילה וחס! עס איז געווען נאכט, א שטונדע נאך זונטאגס־אונטערנאנט. זינע קעקציאנען האט ער דארטען געמאכט און עס איז איהם געווען אביסעל אומעטיג.

ער איז ארויסגעגאנגען שפאצירען — וואס איז דא פאר איין עולה? ער איז געגאנגען אין דער ריכטונג פון דעם גרויען פאלאסט — וואס איז דא פאר איין עולה? ער האט דערזעהן דעם בוים געבען פארקען — וואס איז דא פאר איין עולה? עס האט איהם אינטערעסירט און נייגעריג געמאכט אויב זיא שרייבט נאך צו איהם — וואס איז דא פאר איין עולה? ער האט פאר א זיקאוועס, אויסגע־ שטרעקט זיין האנד און ווירקליך געפונען א בריעף — וואס איז דא פאר איין עולה?

ניט וואהר, נאך ניט קיין עולה? נוא, וואס קען שאדען ווען מען זעהט וואס דיא אויסגעלאָסענע פרוי שרייבט?

ביים שיין פון א לאָמפ האט קארנעליוס געלעזען פאָלגענדע ווערטער:

„עס איז שוין מיין פינפטער בריעף וואס איך וועקסעל צו דיר. דיא פיער פריעהריגע בריעף זיינען געבליעבען אונבעריהרט. וואס איז מיט דיר געשעהן, געליעבטער? ביזטו קראנק? מיין גאט, וויא אונגליקליך איך בין איבער דיעזע אונזויסענהייט ווען איך וואלט ניט מורא געהאט פאר מיין אייבערזיכטיגען מאן וואָלט איך דיך גיפנעזוכט אפילו אונטער דער ערד. אבער דער טיראן היט

מין שריט און טריט. ווען איך בין איבער מין שוועל, קען איך נאר ניט
טהאָן. אים זיכערסטען בין איך אונטער זיין דאָך. דוא געדענקסט דאָך נעוויס,
וויא אזוי איך האב איהם אבגענאַרט ?

געליעבטער ! דיא קיסע ברענען אויף מיינע ליפען און זיי וועלען זיך ניט
אבקהלען ביז איך וועל זייא ניט אבפרעסען אויף דיין לייב. מין ברוסט
שטורמט וויא דיא כוואַלעס פון דעם ים, און וועט זיך ניט בערוהיגען ביז דוא
וועסט אויף זיי ארויפניסען דיא ליעבעסדיעהל. איך בין פערווירט, משונע, און
ווען איך וועל דיך ניט זעהן זאָ שנעל וויא מעגליך, דאן וועל איך בעהיטע
נאָט מאכען אזא איבעראיילמען שריט, וואס וועט מיך אונגליקליך מאכען.
וויילסטו מיך זעהן אונגליקליך ? וויילסטו זעהן דיין געליעבטע באבעטא צוטערע-
טען מיט דיא פיס ?

קארנעליוס ! וועלכען צייכען פון ליעבע פערלאנגסטו פון מיר ? וועלכעס
אַפּפער ווינשט דוא ? איך שווער דיר ביי אונזער ליעבע, דאס ווען איך זאל
וויסען, אז דוא קענסט מיט מיר וואָהנען פרייא פאר דער נאנצער וועלט,
וואלט איך מיט אלעמען געשלאָגען כפרות און צו דיר געלאָפען. אבער איך
בין איבערצייגט, אז דאס איז אונמעגליך. מין מאן איז א געפעהרליכער מענטש,
ער וועט אונז ביידע הרניגען.

געליעבטער ! מיר זיינען געצוואונגען צו ווארטען. יא, ווארטען אזוי
לאנג, ביז מיר וועלען קענען אונגעשמעט געניסען אונזער ליעבע. עס דאָרף ניט
דייערן און עס טאָר ניט דייערן. אבער ביז דאָהין, ווער איך פערברענט נאך
דיר. איך וועל זוכען היינטיגע נאכט דעם בריעה, און ווען איך וועל איהם ניט
געפינען אויף זיין פלאץ, דאן וועל איך וויסען, אז ער איז בייא דיר, אז דוא
האסט איהם ערהאלטען. אויף מאָרגען אבענד וועל איך דיר ערווארטען. קום
געליעבטער, מיט דעם געוועהנליכען וועג און זאלסט אריין אין דעמועלבען
צימער. עס וועט זיין אָפען, דוא קענסט פערשליסען פון אינוועניני. אבער נעהם
ארויס דעם שליסעל. עס איז א נייער שלאָס און מין מאן קען אהין מעהר
ניט צו קומען. איך וועל דאן מיט א צווייטען שליסעל אריין קומען.

איך ערווארטע דיך מיט דער גרעסטער אונגעדודל. אלס אונטערשריפט
פרעס איך דאָ אַב מיינע נאמע ליפען.

נוא ווער קען איבערשמעהן אזא צויבער ? אבער קארנעליוס, מיט דעם
שטארקען כאראקטער, האט זיך געזאָגט :

אומדיסט, דא קענסט ווארטען, און איך וועל דאך ניט קומען.⁶
 ניין, ניין, קארנעליוס איז ניט געווען קיין שווינדלער און זיך ניט בעטראגען.
 נאר נעה זיין א חכם נענען דעם יצר הרע!
 אימער קארנעליוס! דיא נאנצע נאכט האט ער פאר זיך געוועהן באפעטאין
 אין איהר נאקעטער הערליכקייט און עס האט זיך איהם געדאכט, אז ער בעריהרט
 איהר ווייבען קערפער, און דער בעקאנטער פערפוס-גערודף פון איהר צימער, יאָגט
 זיך אין זיינע נאָדלעכער.
 דער שרעקליכער יצר הרע האט איהם אויף'ן צווייטען טאג אמילו אויך ניט
 אפגעלאָזט.

עפעס האט זיך איהם געדאכט, אז יעמאנד ראטט איהם איין:
 „נעה שוין, נעה, זיין ניט קיין נאר! וועלכער מאָן ענטזאגט זיך דאס פון
 אזא הערדליכעס פרויענצימער? דיא געפאָהר? נאַרישקייטען! נאר גע'ננבעטע
 פריכטע שמעקען זיס! איבריגענס, האט עס דען ניט ווערטט צו קעמפפּען, זאנאר
 מיט דעם טייפעל זעכסט, פיר אזא פרויענצימער? אין געגענטהייל, דוא דארפסט
 דאך זיין שטאַלץ צו קעמפּען פאר אזא פרוי!“
 צווישען 11 און 12 אהר אבענד איז קארנעליוס געווען אין דעם צימער וואס
 ער האט שוין איינסאָך בעזוכט.

25.

מיט א האלבע שמונדע שפעטער, האט זיך א שליסעל לאנגזאם בעוועזען,
 געעפענט דיא טהיר, און באבעטא איז ערשיענען.
 זיא איז געווען שעהנער וויא אימער.
 מיט א וואוסה פון א הונגעריגען וואס האט שוין א פאָר טעג ניט געגעסען,
 איז זיא צו איהם צוגעפאלען, און איהם איבערגעקושט יעדעס גליעד.
 — איך ווייס, איך ווייס, האט זיא אריין געזאָגט, דוא ביזט געווען קראנק;
 איך זעה וויא בלאַס דוא ביזט זאָנסט וואָלסטו ניט אויסגעפליעבען אזוי לאַנג.
 דאן האט זיא איהם דערזעהקט, אז איהר מאן איז געוואָרען ווילד און
 וויטהענד געגען איהר אין דער לעצטער צייט, און זיין אייפערזוכט איז א גר
 געהרליכע.
 — אבער, האט זיא פאָרשטענעט, היינט אבענד, צו אונזער גליק, איז ער

אדעק אין זיך קלוב און ער וועט נעוויס דאָרט שפיעלען אין קארמען ביז אין דער פריה. פאָרנעסטערן איז אויף דאס זעלבע געווען און ער איז אהיים געקומען שיכור וויא א בעסטיע.

דיא צוויי יונגע מענשען האבען זיך געליעבט און גענאָסען דעם בעכער פון ליעבע ביז זיי זיינען אומגעפאלען בעוויסען פון ליעבעס גענוס.

עס האט געדויערט א פאָר שטונדען, און קארנעליוס האט שוין געוואָלט אוועקגעהן, ערקלערענדיג, אז עס איז פיעל בעסער פריהער אוועקצוגעהן, אכס שפעטער געשטערט צו ווערן.

— ניין, בלייב נאָך דאָ! האט זיא איהם בעמאָחלען.

— אבער.

— נאר ניט אבער.

— ווען ער זאָל אנקומען?

— וועט ער קומען.

— ער קען דאָך אהער אריינקומען?

— ניין!

— געדענקסטו ניט לעצטעס מאָל?

— געוויס געדענק איף.

— ווען ער זאל אויפברעכען דיא טהיר?

— וועט ער אויפברעכען!

(אין איהר שטימע איז געלענען א טאָן פון ענטשלאָסענהייט.)

— איף פערשטעה דייך ניט. האט ער געשטאמעלט.

— אָבער איף פערשטעה יא.

זיא האט אנגענומען זיין געזיכט צווישען איהרע צוויי שעהנע הענד און צו

געבויגען איהר קאָפּ צו זיינעם.

— ליעבסטו מיך? האט זיא געפרענט ברומאל.

— יא.

— וויא שטאַרק?

— פון מיין נאנצעס ברומט.

— ווילסטו אויף אימער בעקומען מיין ליעבע?

— איף... איף...

— שטאמעל ניט, רעד גלייך, איף וויל הערען דיא וואהרהיים!

- איך ליעב דיך, באבעטא, מיט מיין נאנצער זעלע ?
— וואס וואָלסטו אימשטאנדע געווען צו טאָהן פאר דיעזער ליעבע ?
— אלעס !
— וואס מיינסטו אלעס ?
— וואס רוא וועסט מיר הייסען !
זיא איז שטיל געבליבען און זיא האט אויסגעזעהן נאכצודענקען. דאן האט זיא געמורמעלט :
— אויך הרגענען א מענשען ?
ער איז בלאס געווארען.
— ענטפער !
קארנעליוס האט ניט געוואוסט וויא אזוי, נאר ער האט זיך אליין געהערט ענטפערן :
— יא.
— דאן וועסטו האָבען א געלעגענהייט דאָפיר, האט זיא רוהיג געענטפערט און איהם געקושט.
מיט צעהן מינוטען נאך דיעזען געשפרעך, האט זיך געהערט שרים אין קא-רידאר.
באָבעטא איז ארויס געשפרונגען פון דעם בעט.
— ביסטו בעוואפענט ? האט זיא געפרעגט קארנעליוסין.
— יא האט ער געענטפערט זייענדיג אונטער איהר איינפלוס.
— וואס פאר א וואפען
— א קינזשאל.
— לאמיר דאס זעהען.
קארנעליוס האט ארויסגענומען פון זיין מאנטעל א צוויי-שארפיגעס מעסער וואס האט געבליטצט אין שוין פון ליכט, און דאס האט געהאט א עלעפאנט-ביי-גערנע שטיק.
— דאס איז ניט נומ, האט זיא געמורמעלט נאנץ קאלט. ווען דער קינזשאל זאל דא בלייבען, קען מען איהם דערק ייען. דא האסטו איין אנדערן.
וועהרענד זיא איז צוגעגאנגען צום שראנק און פון דארט ארונטער גענומען א פראסטען קינזשאל, האט יעמאנד אנגעקלאפט אין דער טהיר.
ווען באָבעטא האט איבעררייכט קארנעליוסען דעם קינזשאל, האט זיא איהם איינגעראמט.

— שמעך צו מויטען. אין דער ברוסט איז דאס בעסמע. אהן מורא, ער איז ניט בעוואפענט. שרעק זיך ניט פאר דעם רעזולטאט. דיר וועט נאר ניט שאדען ווען איך וועל פון איהם לויז ווערען.

דאס קלאפען האט זיך וויעדערהאלט.

— ווער איז היער ? האט ענדליך מאדאם באבעטא געפרענט.

וועהרענדר דעם האט זיא אוועקגעשטעלט קארנעליוס'ן מיט דעם קינזשאל

אין האנד אין א ווינקעל געבען דער טהיר.

— איך, האט געענטפערט דיא בעקאנטע מענער שטימע פון דרויסען.

— וואס וויכטו ?

— אריין קומען.

— נאך וואס ?

— זעהען וואס דוא טהוסט.

— לאז מיך צו רוה, איך וויל שלאפען.

— אבער דוא שלאפט דאך ניט ?

— דוא האסט מיך אויפגעוועקט.

— דאן לאז מיך אריינקומען.

— וויעדער מיטן סקאנדאל.

— גיין.

— וואס דען וויכטו ?

— לאז מיך אריינגעהען, און דאן וועסטו מיך פרענען.

באבעטא'ס א בליק צו קארנעליוס'ן, האָט איהם אנגעצייגט, אז זיא נעהט

עפענען און ער זאל זיין בערייט.

פלוצלונג איז זיא געבליעבען שטעהן און זיך בעדענקט דאן האט זיא איינ-

געראמט קארנעליוס'ן :

— איך ווייס ניט איך האב דיר פריהער געזאגט, אז ער איז אונבעוואפענט.

עס איז מעגליך, אז איך האב געהאט א טעות. יעדענפאלס מוזו אויפפאסען.

שמעך איידער ער האט צייט זיך איינצוקוקען, דאמיט דוא זאלסט דיין לעבען ניט

שמעלען אין געפאהר.

— דוא עפענט אדער ניט ? האט וויעדער געפרענט דיא שטימע פון

דרויסען.

— יא ווארט איין אויגענבליק.

באבעטאס הענד האבען אביסעל געציטערט, נאר זיא האָט שנעל ארשנע-
שלאסען. אויף דער טהיר איז ערשינען א מאן פון ניעדערינער סטאטור און זעדר
דיק. א פאר גראבע שווארצע וואנצעס האבען בעדעקט זיין אויבערליפ.

— פאר וואס האסטו ניט אויפגעמאכט שנעלער ? האט ער געפרעגט.

באבעטא האט געהאלטען א טיכעל אין דער האנד און זיך דערמיט גע-
שפיעכט קוקענדיג דערווייל צו קארנעליוס'ן איהר בליק האט איהם דערמאנהט.
דער מאן האט זיך נאר וואס געוואלט אומווענדען, ווען א האנד איז ערשינען פון
הינטען פאר זיינע אויגען, א מעסער האט א בליטץ געטאהן און דאן איז דאס
פערשוואונדען געווארען אין דעם אונגליקליכע'ס ברוסט.

אין נעכסטען אויגענבליק, איז באבעטא, וויא א טינערין, צוגעשפרונגען צו
איהר מאן און איהם אריינגעשטופט איהר טיכעל אין מויל.

דאס מעסער האט ריכטיג געטראפען. דער אונגליקליכער בעמערקענער מאן
איז אומגעפאלען טויט אויף'ן פלאטץ ארויסגעבענדיג א לייכטען און אונטער-
דריקטען קרעכץ.

באבעטא האָט איהם בעטראכט אפגאר אויגענבליקען און איהם אבגעלאָזען
בעמערקענדיג נאכץ שטיל :

„ער איז טויט !“

דאן האט זיא זיך געווענדעט צו קארנעליוס'ן, וועלכער איז געשטאנען אין
ווינקעל מיט א פלאסע געזיכט וויא דער טויטער.

— קום אהער, האט זיא געזאגט.

ער איז צוגעגאנגען.

— בינד מיך צו צום בעט, האט זיא געזאגט איהם געבענדיג א שטריקעל.

ער האט זיא געפאלגט.

פערשטאפ מיין מויל מיט דיעזען טיכעל, האט זיא ווייטער געזאגט.

ער האט געטהאן וויא זיא האט געהייסען.

זיא האט אנגעהויבען צו שאקלען מיט'ן קאפ און ער האט פערשטאנען, אז

זיא הייסט איהם ארויסגעהמען דאס טיכעל. ער האט געפאלגט.

— ווארט, האט זיא דאן געזאגט, דוא זאלסט מיר פערשטאפען דאס מויל

ווען דוא וועסט פערטיג ווערען צום געהען. זאלסט פערקאזען דאס היזן נאכץ רוהיג

און ארויסגעהען דורך דעם ועלבען וועג דורך וועלכען דוא ביזט געקומען. זיא א

מאן ! שעהם זיך ! זעה נאר וויא ער ציטערט. האסט נאר ניט וואס מורא צו הא-

בען. אלעס איז אויסגערעכענט. יעצט זיינען מיר פרייא, ער איז טויט, און מיר וועלען געניסען אונזער ליעבע אונגעשטערט. אלוף בייג זיך צו וועל איך דיר געבען א קוש.

ער האט זיך צוגעבויען און זיא האט געקושט זיינע קאמטע ליפען. א נוטע נאכט, האט זיא געמורמעלט, און פערשטאפ מיר דאס מויל. דאן געה, מיר וועלען זיך שוין בעגעגענען.

ער האט דורכגעפיהרט איהר לעצטען אויפטראג און איז געגאנגען צו דער טהיר. דער טויטער איז געלענען מיט זיינע אויגען אפען. אין זיין טויטען בליק איז געלענען ערשטוינען און שרעק קארנעליום האט אויפגעצייטערט. אונטערדעסען האט ער אריבער געשפאנט, געלאזען דיא טהיר הארב אפען און איז אוועק. יוען ער איז ארויס אויף דער אפענער שטראכע, האט ער צום ערשטען מאל געוואנט צו געבען א טיעפען זיפך און האט פרייער אויפגעאטהעמט.

26.

מיט 15 מינוטען נאכדעם ווי קארנעליום איז אוועק האט מאדאם באבעטא ארויסגעשטויסען מיט איהר צונג דאס טיבעל פון איהר מויל און אנגעפאנגען צו שרייען. דיא נאנצע דיענסטשאפט אין הויז האט ערוואכט. יעדען האט אויפגעכאפט א צייטערניס זעהענדיג זייער הערד ערמארדעט. דאן האט מען אויפגעבונדען מאדאם באבעטא, און איהר ערשטער שריט איז געווען, צו צולויפען צו איהר טויטען מאן, פאלען איבער זיין קערפער, און חלש'ן. ווען מען האט זיא דערמינטערט, האט זיא נאר ניט געקענט אויפהערען צו וויינען. נאך שווערע מיה וויא מען האט זיא בערוהיגט, האט זיא דערצעהלט פאלגענדע געשיכטע :

איך בין געלענען אין מיין בעט ווען מיין מאן איז אריין פון קלוב און זיך אוועקגעזעצט, אין זיינע קליידער געבען מיר. דיא טהיר האט ער געלאזען אפען. פלוצלונג זיינען אריין 4 פערמאסקירטע מענער. זייא האָבען אונז ביידע פער-שטאפט דיא טיילער. נור אזוי וויא מיין מאן האט אנגעהויבען צו קעמפפען הא-רין זייא איהם וואהרשיינליך דערשטאכען וואס זייא האבען נאך געטהאָן אין הויז ווייס איך ניט.

דיא פאליצייא איז באלד ערשינען און נאך איין אונטערזוכונג האט מען

ענדעקט, אז מאדאם באבעטאס בריליאנטען אין ווערטה פון 20,000 לירא פעה-
לען, זאנסט האבען דיא רויבער און מערדער קיין זאך גענומען.
מאדאם באבעטא איז אבגעלעגען דרייא טעג געפעהרליך קראנק, אבער
וועניגסטענס האבען דיא דאקטורים געזאגט אז זיא לידעט פון א גרויסען נערווען
ערישטערונג.

דיא פאליצייא האט אנגעווענדעט אלעס מעגליכע צו געפינען דיא רויבער
און מערדער, אבער אלעס איז געווען אומזיסט.
דאן זיינען ערשינענען באדאם באבעטאס פריינדע און פריינדיגען און איהר
גראטולירט צו איהר גליקליכע רעמונג.

מאדאם באבעטא איז געווען אויסער זיך פאר צער נאך איהר מאן. זיא איז
נאכגעגאנגען צו זיין לויא א צוזאמענגעבראכענע און גענאסען טייכען טרערען. ניט
נאר איין מאן האט געזאגט צו זיין פרוי:

„זעה נאר, זעה, אט דאס איז א געטרייע פרוי. זיא קען זיך געבעך נאר
ניט טרייסטען נאך איהר מאן.“

נאטירליך האט פאטער לארענצא געהאט דיא עהרע צו מאכען דיא נאנצע
צערמאניע פון דער לויא, און ער האט מיט אויפגעקוזאמע אויגען שטודירט מא-
דאם באבעטאס טרויער.

אז זיא איז געווען ריין פון זינד האט ער זיך איבערצייגט פון איהר לעצטע
וידוי. נאר אז זיא זאל אזוי שטארק טרויערען נאך איהם, האט ער זיך ניט געוואלט
לאזען איינרעדען. ער האט געצווייפעלט אין איהר אויפריכטיגקייט.

אבער וועמען קימערט דאס וואס דיעזע מענער צווייפלען? פאטער לארענצא
וועלכער האט אזוי פיעל געזינדיגט אין זיין יוגענד, האט געצווייפעלט — אבער
וואס מאכט עס אויס?

מאדאם באבעטא איז געווען א קלוגע פרוי, זיא האט פערשטאנען נאנץ
גוט איהר ראקע. זיא האט פלוז אביסעל איבערטריעבען מיט איהר טרויערן — נו,
א מענש קען דאך ניט זיין פאלקאמען אין אלעמען?

פאלקאמען אין דער לעבע און פאלקאמען אין דער אינטרינע, איז א ביסעל
צו פיעל.

27.

דיא פראנע, אויב מענשען ווערן מעהר געהרג'עט דורך ליעבעס אינמרינעס אדער דורך עקאנאמישע צושטענדען, איז שוין לאנג געפרענט געוואָרען, און דער ענטפער דאָרויף איז פּיעלזייטיג.

מאדאם באבעטא'ס מאן איז ערמאָרדעט געוואָרען 1 מאָרדען איז א שלעכטע זאך. דער מערדער זעכסט וועט אויף צוגעבען, אז דאס איז איין אונאנגענהמע ארבייט. מאָרדען אין אלגעמינעס איז זעהר שלעכט, און אויב מאדאם באבעטא'ס מאן איז געווען א נוטער אדער שלעכטער, בלייבט זיך גלייך, דעם טויט האט ער יעדענפאלס ניט פערדיענט.

„אבער שטארבען האט ער דאך געמוזט,“ דאס האט באבעטא נאך א לאנגער גער איבערלעבונג פּעסט ענטשלאָסען. באבעטא איז געווען ביי איהם א שקלאפן און א ווערקזייג. איהר וויקען האט א גאנץ קליינע ראָלע געשפּילט. ער האט זי אומרינגעלט מיט פרומקייט און רעליגיאָן, ניט דערפאר ווייל ער איז געווען פרום און רעליגיעז, נאר דערפאר ווייל ער האט געוואָקט אדער געמיינט, אז דיא רעליגיאָן וועט זי שטענדיג פאר פּרעמדע מענער און זי וועט אלזא בלייבען נאר זיינע.

אַט דאס איז דיא מיינונג פון דיא 999 מענער פון מויוזענד אין אונזער געזעלשאַפּט. זייא אליין זיינען פּערדאָרבען אין יעדע בעציהונג, און ווען זייא געהען אפילו ניט צו פּרעמדע פרויען, איז עס ניט דערפאר ווייל זייא האבען מורא פאר איין עבירה אדער זייא זיינען מאָראליש — זייא טהוען עס ניט דערפאר, ווייל זייא זיינען בעפריעדיגט פון זייערע שקלאפּינען צו הויז, וואס מען רופט געזעצליכע ווייבער.

ווען מאדאם באבעטא וואלט געהאט דיזעלבע פרייהייט וויא איהר מאן : ווען מאדאם באבעטא וואָלט געקענט פריי ארויסגעהן אבענדס און זיך ניט אנפּרע- גען אדער אויפגעפּאסט צו ווערן פון איהר מאן — דאמאָלס וואלט זיא גענאָסען דיא ליעבע מיט דעם מאן וואס זיא האט געליעבט, און איהר מאן וועלכען זיא האט ניט געליעבט, וואלט זיא גאנץ רוהיג געלאָזט עקסיסטירען. אבער זיא האט אזא פרייהייט ניט געקענט געניסען, און וויא איין איינגעשפּארטער פּוינעל, וואס וויל זיין פרייא, אזוי האט זיא ניט געקוקט אויף דעם פרייז פיר דיעזער פרייהייט.

לאָמיר אַנגעהמען, אז מאדאם באבעטא האט זיך ניט געקומערט אום איהר

מאנים כעם, וואלט זיא געקענט איהם פערלאזען און געהען וואהנען מיט קאר-
 נעליוסין? ניין, דאס איז איהר אונמעגליך געווען. זיא וואלט דאן געמוזט ארויס
 אלס א פעטלעריין, און קארנעליוס זעלבסט, מיט זיין נאנצער ליעבע צו איהר וואָלט
 זיא מעהר ניט בעטראכט וויא א פרוי פון א מאן וואס ערפילט איהם א מאמענ-
 טאלען גענוס. און נאכדעם? אה, נאכדעם נאטירליך, וואלט ער דאך געמוזט אכ-
 טען דיא עטיקעטע און דעם מנהג פון דער געזעשאפט, חתונה צו האבען וויא
 נאט האט געבאטען, געהמען א יונגעס מערבען און צופריעדען שטעלען זיינע על-
 טערן, פאמיליע און בעקאנטע.

דיא עקאנאמישע צושטענדען, דיא געזעלשאפטליכע איינגעפירטע מנהגים
 און דיא וואהרע געשלעכטליכע נייגונג אָדער ליעבע, קומען דאָ פאר אין א שווערען
 קאמפף, און דיא נאטור, וואס וועט ניט פון קיין זייטיגע חכמות. מאכט זיך אימער
 א וועג. זאל זיין א בלוטיגער וועג. בעדעקט מיט מענשען-קערפער, א וועג מוז
 ווערען!

עס איז דיא טראגעדיע דער ליעבע, וועלכע פערארזאכט אזוי פיעל אונגליק
 אין אונזער געזעלשאפטליכעם לעבען; עס איז דיא פערשקלאפונג פון דער פרוי
 און דיא אבסאלוטע העררשאפט פון דעם מאן, וואָס פיהרט אונז צו טאָרד, רויב
 און שרעקליכעם פערברעכען.

אָבער דיא פערמישונג פון מענשען בלוט, דיעזעס פערברעכען גענען דעם
 וואונט פון דער נאטור, האָט אויך זיינע פאָלגען און זיינע שטראפען.

קארנעליוס, דער מילדער און זאנפטער ליעבהאָבער; דער דענקער און איבער-
 ליינטער מאראל פּרעדיגער, איז געפאלען אלס אָפּפער פון א שעהנער פרוי און
 איז דאן געווארען אַ מערדער. ניין ער איז ניט געווען קיין מערדער פון דער נאטור
 ער איז עס געווארען דורך אומשטענדיגען!

דיא ווירקונג פון דער מארד-טהאט, האט דעם יונגען מענשען שיער בערויבט
 זיין פערשטאנד. ווען ער האט זיך אויסגעניכטערט פון דער אויפגענונג ווען ער
 האט צייט געהאט רוהיג צו פעטראכטען וואס ער האט געטהאן, האט ער גע-
 שפירט א שרעקליכען שמערץ צוזאמען דריקען זיין ברוסט און זיין הארץ האט
 איהם געקלאפט אומעטהיג.

און באבעמא? זיא האט דאָס ניט געפיהלט. ער, קארנעליוס, האָט זיך גע-
 שפירט פאָלקאמען שולדיג אין א ברוטאלען מאָרד געגען א מענישען, וועלכער האט
 איהם קיינמאָל קיין בייזעס ניט געטהאן. באבעמא ווידער האט פון איהם געליטען
 יאהרען לאנג דעם יאָך פון אונטערדריקונג, שקלאפּערייא און אריפגעוואונגענע

ליעבד. ווען אלע איהרע לידען האבען זיך אנגעזאמעלט, האט זיא מיט א גלייכ-גילטיגער און קאלטער איבערלייגונג געפלאנט זיין טויט, און איהם זעהענדיג אפ-געשאפט פון וועג, האט זיא טראומפירט אין איהר הארצען און זיך געפרייט וואס זיא איז פון איהם פטור געווארען.

טראטיץ איהר קאלט-בליטיגקייט אָבער, איז זיא אויך קיין מערדערין ניט געווען. דיא שעהנע און צערמליכע באבעטא איז געבארען געווארען צו ליעבען און געליעבט צו ווערען דאס איז געווען נאטורס וואונש און ווען דיעזער וואונש איז געשטרעט געווארען, איז פערוואנדעלט געווארען; איהר צארטע נאטור אין א מאָרד נאטור.

28.

געשטאָרבען, גענראבען, געוויינט אין פערגעסען. אזוי פיהרט זיך דיא וועלט. מען האָט גערעדט, דערצעהלט, געשילדערט און געדויערט, און אלעס איז מיט דער צייט שטיל געווארען.

עס זיינען פאָריבער זעקס וואכען און מאדאם באבעטא האָט געברענט מיט פערלאנגען צו זעהען קארנעליוסין. זיא האט גערעכענט, אז ער וועט זיא קומען געזוכען, אבער ער איז ניט געקומען. זיא האָט א פאָאר מאָל שפאצירט אין פראַנט פון זיין וואָהנונג, אָבער זיא האט איהם ניט געזעהען, זיא איז געווארען פערצווייפעלט, און אין א מאָג ווען פאָטער לאָרענצא איז געקומען צו איהר, האט זיא זיך שוין טעהר ניט געקענט צוריק האכטען, און געדערענט וואָס קארנעליוס מאכט.

לארענצא האָט ניט פאלד געענטפערט דיא פראגע; ער האָט פריהער געדוקט מאדאם באבעטאן אין דיא אויגען, און דאן האָט ער געזאָגט נאנין רוחיני: „קארנעליוס וועט קירעליך פערלאָבט ווערען פאר א שעהנעס מעדכען.“ דיא רוחינע און קאלטבליטיגע מערדערין, האָט בייא דיעזע ווערטער פערלאָרען איהר געוועהנליכע האַלטונג. איהר געזיכט איז רויט געוואָרען און א לייכטער, אבער שמערצליכער „אָף“ און האָט זיך ארויסגעריסען פון איהר ברוסט.

זיא איז א וואונדער שעהנעס מעדכען, האָט לאָרענצא ווייטער געמעקטס וויא זיך ניט קימערענדיג אום איהרע ערגערניסן.

איהר קענט זיא זי? האט זיא געפרעגט נייגעריג.

זיא זיא איז דיא טאכטער פון גראף מ. א.

— קענען זיא זיך שוין לאנג ?

— ניין: זיין מוטער איז געווען דיא שדכניטע.
 — איז עס בעשטימט אז זייא וועלען הייראטהען?
 — קיין צווייפעל מעהר. דיא עלטערן האָבען גענעבען זייערע הענד און דיא
 יונגע מענשען האבען איינגעשטימט.

פאטער לארענצא איז פון יענעם מאמענט אן געווען פעסט איבערזייגט, אז
 באבעטא האָט געהאט א ליעבעס פעהעלמנים מיט קארנעליוסן. ער האט ניט
 גענוי געוואוסט וויא אזוי, אָבער ער האָט מעהר ניט געצווייפעלט. ער איז נאך
 געווען זיכער, אז דער טויט פון באבעטא'ס מא'ן איז ניט געווען גלאט קיין צופע-
 ליגער דורך רויבער, און ער האט זיך געטראכט, אז דיא שעהנע פרוי האט אין
 דעם געהאט איין אנטהייל.

לארענצא איז אוועק פערטיעפט אין געדאנקען און אזוי קלערענדיג, האט
 ער זיך דערמאָהנט אָן דיא שליחות פון באבעטאן צו קארנעליוסען, און עס איז
 איהם איינגעפאלען, אז ער האָט געשפיעלט דיא ראלע פון א ליעבעס-פערטימלער,
 אהנע ער זאל דערפון וויסען.

„ווען דאס איז וואָהר, דאָן וועל איך מיך מיט איהר אברעכענען!“ האט ער
 צו זיך געמורמעלט וויטהענד.

אָבער וויא אזוי וועט ער זיך מיט איהר אברעכענען? וואס וועט ער טהאָן
 דער יונגער און שעהנער פרוי? ער האט עס אליין ניט געוואוסט. דאָן איז איהם
 פלוצלונג איינגעפאלען א אידעע, אז ער האָט אַ וואָפען אין האַנד געגען איהר, און
 ער וועט קענען פון איהר ערפרעסען געלד און...
 הייטער האט ער ניט געוואנט צו דענקען.

29.

אין דעם זעכצען אבענד האט זיך באבעטא ערקליידעט אין א פראָסטע
 קלייד, ארויפגעלייגט א דיקען שלייער אויף איהר געזיכט, און איז אוועק מיט אַ
 פעסטען ענטשלוס אויפצוזוכען קארנעליוס'ען.
 געגענאיבער זיין תויו, האָט זיא זיך אוועקגעשטעלט דינמער אַ פרום און
 געווארט.

מיט אַ האַלבע שטונדע נאָך איהר ערשיינען, איז קארנעליוס ארויס פון הויז
 אליין און זיך געכאזען געהען ארויף דיא שמראסע. מיט דער אבזיכט, וואָהרשיינ-
 ליך, צו מאַכען אַ שפּאַציר נאָדן עסען.

ויהא א שאַמען האט איהם באבעטא נאָכגעפאָלנט ביז אין א צווייטער נאָפּ
 און זעהנדיג אז זיא ווערט פון קיינעם ניט בעמערקט, האָט זיא געמורמעלט :
 — קארנעליוס !
 דערשראקען האט זיך דער יונגער מאן אומגעקוקט אבער ער האט זיא ניט
 דערקענט.

„איך בין עס, קארנעליוס“, האט זיא נאך א מאָל געמורמעלט.

ער האָט שוין דערקענט איהר שטימע.

— וואָס טהוסטו דאָ ? האָט ער געפרעגט.

— איך בין דיר געקומען זעהנען.

— מיך ?

— יא, נעוויס.

— ווערום ?

— האָב איך קיין רעכט דאָצו ? אַך, קארנעליוס, איז עס וואהר, אז דוא

ליעבסט מיך שוין מעהר ניט ?

בייא דיעזע ווערטער האָט זיא אריינגעלייגט איהר האַנד אין זיינע און צוגע-

דריקט איהר ווייכען און וואַרעמען קערפער צו זיינעם.

— דוא געהסט פערלאָבט ווערען, האָט זיא פאַרמנעזעצט, „יא, יא, איך

האָב דערפון געהערט“.

ער האָט ניט געענטמערט.

„וואָס האט עס צו טהאָן מיט אונזער ליעבע ? האָט זיא געפרעגט.

„אַך, דוא שלעכטער מענשן“

ער האָט איהר ערקלערט, אז ער קען זיך מיט איהר ניט בעגעגענען, ווייל

זיא האט איהם געמאכט פאַר אַ מערדער, און ער וועט זיך דאס ניט פערצייהען

זיין גאנצעס לעבען.

זיא האט געלאַכט ווילד, אויסגעלאַסען אין טיפּליש.

זייא זיינען אונטערדעסען געגאנגען ווייטער, ארויס אויס דער שטאָדט.

„וואוהין פיהרסטו מיך ?“ האט ער געפרעגט זיך ניט קענענדיג בעפרייען פון

איהר איינפלוס.

„קום מיט מיר“, האָט זיא געענטמערט, קום דאָרט אויף פרייען פעלד... .

ווען דוא ענטזאנסט זיך פון מיין ליעבע. דאן וויל איך וועניגסטענס נאך הייטע

אבענד צום לעצטען מאָל“... .

ווען קארנעליוס איז געלעגען אין באַבעטאס אומארמונג האָט ער פלאַכונג

דערשפירט א פאכטען גענעשיטאנד נעבען זיין האלו, דאן א שניידערען שמערץ
און... זיין האלו איז געווען איבערגעשניטען.

זיא האט זיך אויפגעהויבען, געווארט ביז אלע לעבענס-צייכען זיינען פער-
שוואונדען, דאן האט זיא געקושט זיין שמערען און איז פערשוואונדען געווארען אין
דער טיעפער נאכט-פינסטערניס.

דער טויט פון דעם יונגען קארנעליוס איז געווען איין אונערקלערליכעס גע-
היימיס פאר אלע איינוואוהנער פון געאפעל. נאך איין מענטש, פאטער לאָרענצא,
האט געוואוסט פון א שפור צו דיעזען געהיימיס.

ווען ער איז געקומען צו מאדאם באבעטא אין גרויסען צאָרן זיא צו שמעלען
צור רעכענשאפט, האט זיא זיס געשטייכעלט און געפרעגט וואס ער וויל.

~ ~ ~

פאָטער לאָרענצא בעזוכט צייטענדייזן מאדאם באבעטא און ער פערבלייבט
א פאָר שטונדען אין איהר צימער. וויא לאנג דאָס וועט דויערן, ווייס מען ניט.
דער הייליגער פאָטער לאָרענצא האט אונטערדעסען איינגעזעהן, אז דער
שמן המשחית און דער יצר הרע, איז שטארקער פון אלעם אין דער וועלט און וויא
אלט מען זאָל זיין, איז דאָס אלץ קיין שומץ ניט.

— פאלשטענדיגעס —

ענגליש-יודישעס און יודיש-ענגלישעס

ווערטער-בוך

פון אלכסנדר הארקאווי.

אין צוויי טהייל.

ערשטער טהייל ענטהאלט אלע ענגלישע ווערטער נאכאנאנד איי-בי-סי. מיט זייער אויסשפראכע און איבערזעצונג אין אידיש.

צווייטער טהייל ענטהאלט אלע יודישע ווערטער נאכאנאנד אלפינית מיט דיא איבערזעצונג אין ענגליש.

בידע טהיילען זיינען געבונדען אין ארין גאנץ.

פרייז, 2.50

ענגליש-יודישעס האנד-ווערטער-בוך

פון אלכסנדר הארקאווי.

ענטהאלט כמעט אזוי פילע ווערטער, וויפיל דער פאלשטענדיגער ענגליש-יודישעס ווערטער-בוך, מיט דער אויסנאמע וואס דיא ערקלערונגען זיינען אביסעל אָנגעקירצט.

פרייז, 1.00

ענגליש-יודישעס און יודיש-ענגלישעס

טאישען-ווערטער-בוך

פון אלכסנדר הארקאווי.

ענטהאלט אלע ענגלישע ווערטער נאכאנאנד איי-בי-סי. מיט זייער אויסשפראכע און איבערזעצונג אין יודיש, און אלע אידישע ווערטער נאכאנאנד אלפינית מיט דיא איבערזעצונג אין ענגליש.

פרייז, אין קלענער באנד, 85 סענעם. אין לערער באנד, 90 סענעם.

וועלט- בעריהמטע אפעראם

בעשריעבען און ערקלעהרט אין פליין אידיש פון
וויליאם עדלין.

דעם אינהאלט פון דעם דראמאטישען סוושעט און דער כאראקטער פון דער מוזיק פון די בעסטע פינף און צוואנציג איטאליענישע, פראנצויזישע און דייטשע אָפּעראַס. סיי דער וואס געהט אין אָפּערא און סיי דער וואס האָט ליעב לעזען וועגן די פראכטפאלע סוושעטען פון די גרעסטע אָפּעראַס, קען אין דיעזען בוך געפינען פיעלעס וואס פערשאפט דעם העכסטען עסטהעטישען פערגעניגען.

קויפט דעם בוך איבער דיא שעהנמטע קונסט

און זעהט וואָס פאר אַ וועלט פון גענוס עס איז דאָ פאר אלע מענטשען פון אלע קלאַסען. דער בוך דארף זיך געפינען ביי יעדען וואָס האָט ליעב צו לעזען די בעסטע ראָמאַנען, דראַמאַס און פּאָעזיע.

אינהאלט פון די אָפּעראַס.

לע פראָפּעט פון מייערבער	רינגאַלעמאַ פון ווערדי
די יודין פון האַלעווי	טרוכבאָדור
פאָוסט פון גונאַ	טראַוויאַטאַ
קאַרמען, פון ביזעט	אַאידאַ
לאַ נאוואַרעז פון מאַסענע	לאַ באַהעם פון פוטשיני
טאַנהייזער פון וואַנגער	מאַדאַם באַטערפליי, פוטשיני
לאַהענגרין פון וואַנגער	קאַוואַלעריאַ רוסטיקאַנאַ
טריסטאַן און איזאָלדע	פון מאַסקאַני
פון וואַנגער	פאליאַטישי פון לעאַנקאַוואַלאַ
פאַרסיפאַל, פון וואַנגער	לוציאַ די לאַמערמור,
דאָן זשואַן פון מאַצאַרטי	פון דאַניצעטי
פידעליאַ פון בעטהאָווען	פּיוריטאַני, פון בעליני
מלכה שבא פון גאַלדמאַרק	באַרבער פון סעוויל—ראַסיני
סאַלאַמע פון שטראַוס	הוגענאַטען פון מייערבער

רעגולאַר פרייז 50 ס. פּרעמיום פרייז (געבונדען) 25 ס.

HEBREW PUBLISHING COMPANY

83-85 Canal Street

New York

גראַף לעאַ מאַלסמאַ'ים ווערקע

בעאַרבייטעט אין אידיש, פון ד. מ. הערמאַלין.

- איוואָן אילימ'ש'עס טויט, א שילדערונג איבער דעם איבער-
גאַנג פון לעבען צום טויט, וואָס מען דענקט און פיהלט אין
10 די לעצטע מינוטען פון לעבען,
איוואָן דער נאַר, דיעזער בוך שילדערט פאַר אונז א בילד, וועל-
כעס עפענט אויף אונזערע אויגען צו זעהן א נייע וועלט מיט
3 נייע מענשען,
איך און מיין מאַן, א שילדערונג איבער דער אונגלייכהייט אין
פּערהייראַטהעטען לעבען, און וועלכע הייראַטהעטעס פיהרט
10 צו גליק, און וועלכע צו אונגליק,
אַנאַ קאַרענינאַ, א שילדערונג איבער די ליידענשאפט פון א
יונגע שעהנע פרוי, ווען זי פאלט אריין צו אן עלטערן אָבער-
לעבטען מאַן אונד פערליעבט זיך ענדליך אין א פּרעמדען
יונגען און שעהנעם מאַן, ווי אזוי זי לייעבט, ליידעט, געניסט
פון איהר רייך און פאלט ענדליך אלס אָפּפּער פון דער ביטער-
25 דער שלאַנג — אייפּערזוכט,
מאַלסמאַ'ים ביאָגראַפיע, א בעשרייבונג איבער זיין לעבען,
ווירקען און איינפלוס איבער זיינע מיטמענשען, מיט א ביי-
3 לאגע פון זיין בילד.
מיין וידוי, א שילדערונג, צו וועלכען צוועק מענשען זיינען בע-
10 שאַפען געוואָרען, לעבען אויף דער וועלט און ליידען צרות,
מיין פריינד'ס פרוי, א שילדערונג איבער די געמיינהייט און
10 פּערדאַרבענהייט וואָס פאַלשע לייעבע קען ארויסבריינגען,
דער נסיון, א שילדערונג איבער דעם קאמפּף פון אנשטאַנד מיט
אויסגעלאַסענהייט, פון מאָראַל מיט פּערדאַרבענהייט, און
פון עדלען מענער־מוטה מיט ערניערדיגטער פרויען־שוואַכ-
10 קייט,
10 פּאַליקושקאַ, א בילד פון דעם בויערשען לעבען אין רוסלאַנד,

- די פּערביהרונג, אַ שילדערונג איבער אזא סאָרט לעבען, וואָס איז פול מיט מענשליכער אויסגעלאַסענהייט און פּערדאָרבענדיגהייט, 10
- די צוויי דורות, אַ שילדערונג פון דעם רוסישען לעבען, איבער זייער אונטערהאַלט, בעלער, חתונות, ציגיינער טענץ און קאָרטען שפּיעל, 10
- די קרייצער סאַנאַטאַ, אַ שילדערונג איבער דער פּערדאָרבענהייט אין פּערהייראַטען לעבען, עס ווערט בעוווּזען מיט פּאַקט-טען, אַז קיין אמת'ע ליבע עקזיסטירט נאָר ניט אין דער מענשהייט, עס איז נור בלוז ליידענשאַפט, פּאַלשקייט און בעטרוג, 10
- קריעג און פּריעדען, אין דיעזען בוך ווערט געשילדערט דער בלוטיגער יאָהר 1812, ווען נאַפּאָלעאָן האָט איינגענומען גאַנץ אייראָפּאַ, די מפּלה פון דעם גרויסען קריעסן העלד אין מאַסקוואַ, און די גאַנצע פּאָליטיק פון אייראָפּאַ צו יע-נער צייט, דאָס איז דער גרעסטער און בעסטער ראָמאַן וואָס גראַף טאַלסטאָי האָט געשריעבען, 50
- תּחית המתים, אַ שילדערונג, ווי איין אַלטער בעל-עברה'ניק ווערט אַ בעל תּשובּה, און וויל גוט מאַכען זיינע אַלטע חטאים, 15

עמיל זאלא'ס קלאסישע ווערקע

בעארבייטעט אין אידיש פון

ר. מ. הערמאלין און אנדערע בעריהמטע אידישע שרייבער.

- בלומיגע חתונה, אָדער די שלאַכט ביי דער מיהל, א מיסטער-
 האַפטע שילדערונג איבער די שרעקליכקייטען פון א מלחמה, 10
 א גלח'ס זינד, א שילדערונג איבער די העכסטע ליעבעס-געפיהל
 אין דעם קאמפף מיט די פינסטערע געדאַנקען, 10
 די דאַרפס-מיידעל, א רעאַליסטישע שילדערונג איבער מער-
 כען-אונשולד און מענער פערדאַרבענהייט, 10
 דער ווייבערשער גן-עדן, דאָס איז א בוך וואָס האָט געמאַכט
 דעם גרעסטען סענזאַציאָן אין אַללע וועלט-שפראַכען און
 איז פערקויפט געוואָרען אין די הונדערט-טויזענדע עקזעמפּ-
 ליאַרען, 25
 זשערמינאַל אָדער נאַנאַנס ברודער, אין דיעזען בוך ווערט גע-
 שילדערט נאַטור-טרייאַ דאָס לעבען און ווירקען פון דער
 אַרבייטער-קלאַסע און דער קאמפף פיר זייער עקזיסטענץ,
 דאָס איז דער גרעסטער און בעסטער ראָמאַן וואָס עמיל
 זאַלאַ האָט אויפגעשרייעבן, 40
 טויט שלעגער, אָדער נאַנאַס מוטער, אין דיעזען בוך ווערט גע-
 שילדערט ווי אזוי „נאַנאַ“ וועלכע איז געווען איין איינפאַ-
 כע מיידעל פון פראַסטע עלטערן, איז געקומען צו דער שטור-
 פע פון אַ בלענדערער וועלט-דאַמע, 30
 די ליעבעס נאַכט, דיעזער בוך דעקט אָפּ דעם שלייער פון די
 פרומע נשמות פון דער אַריסטאָקראַטיע און צייגט אונז ווי
 אונטער דער מאַסקע פון רעליגיאָן ליעגט בעהאַלטען אַ
 וועלט מיט שמוץ, אויסגעלאַסענהייט און פערדאַרבענהייט, 10
 לעבען און טויט, אַ שילדערונג איבער די געפיהלע פון הינהער-
 פלעט און ווי עס שמעקט בעגראָבען צו ווערען לעבעדיג-
 געהייט, 10
 די מעגשליכע בעסטמעס, אין דיעזען בוך צייגט אונז עמיל יאַלאַ
 די בעסטע אין מעגשען-געשטאַלט, די בלוט בעפלע זאָ

- הענד פון פראנקרייך'ס פאָלק און די מיט שמוטיג און עקעל-
 האפטע מאסקע וואָס פראנקרייך'ס גרויסע לייטע טראָגען. 15
נאנא, א שילדערונג פון א געפאלענע פרויענצימער, וועלכע
 מאכט דורך אללע שטופען פון אן אויסגעלאסענעם לעבען,
 אָנגעפאנגען פון אן איינפאכע שטראָסען מיידעל ביז א
 בלענדערנעדע וועלט־דאָמע, פיר וועלכע פירסטען, פרינצען,
 גראפען און באַנקירען פאלען צו די פיס ווען זיי קו-
 85 מען מיט איהר אין בעריהרונג,
נאנטאס אָדער דער געקויפטער מאַן, א שילדערונג ווי אזוי א
 יונגע און וואונדערשעהנע מעדכען איז געפאלען צו דער
 10 געמיינהייט פון א פערפיהרער,
פערגיפטעמער קום, א שילדערונג וועלכע איז אינטערעסאָנט,
 שפאָנענד און ריהרענד אין ווערט גערעכענט פיר איינע פון
 25 די בעסטע ווערק וואָס זאָלאַ האָט געשריעבען,
די פאַריזער דאָמען, אין דיעזען בוך עפענט עמיל זאָלאַ די אויגען
 פון פיעלע דומע מענער, וואָס בעהויפטען, אז אונטער טויר
 זענד פרויען גיבט קיין איינציגע א רעכטע, צו זעהן גראדע
 דעם געגענטהייל, אז אונטער טויווענד פרויען קען מען גע-
 פינען א סך רעכטע, וועהרענד אונטער טויווענד מענער קען
 10 מען ניט געפינען קיין איינציגען א רעכטען,
פון חופה צום קבר, אין דיעזען בוך ווערט בעשריעבען די גהור
 סע וועלט שטאָרט פאַריז אין איהרע היכטיגע פאַרבען, די
 דונקעלסטע פלעטצער, ווי אויך די רייכסטע סאלאָנען וואו
 די שטאַלצע אַריסטאָקראַטען, מיט זייער גאַנצער פערדאָר-
 10 בענהייט, טהוען אָפּ די שענדליכסטע גוואלד טהאַטען,
פרויען־ליעבע, א שילדערונג איבער די געפיהלע פון א פרויענציר-
 מער און די אנציהונגען צו איהר מאַן, וועלכע אונטערליעגען
 מערקווירדיגע וועקסלונגען. דער געניאלער עמיל זאָלאַ
 בעווייזט ווי אזוי א פרויענצימער איז אימשטאַנדע צו ליעד
 בען ניט נור איין מאַן, עס איז אונגעפעהר א בילד פון פאַ-
 ליאַנדריע, (פיעל מענעריי), גראדע ווי עס איז אין פאָליר-
 10 נאמיע (פיעל וויבעריי).